00417354

ឯកសារលេខ: D250/3

ឯកសារដើម
DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date of receipt/Date de reception): 11 / 12 / 2009
ម៉ោង (Time/Heure): 11:05
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស

ភាគីដាក់ឯកសារ: សហមេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ដាក់ជូន: ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 22 / 12 / 2009
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: Ratanak

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សម្ងាត់ (ដកឧបសម្ព័ន្ធ)

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ កសចស សាធារណៈ / Public

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្តោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

សំណើរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមទាក់ទិននឹង អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅលើខ្មែរក្រោម និងជនជាតិវៀតណាម

<u>ដាក់ដោយ៖</u>

សហមេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖

លោក នី ចាន់ឌី

លោក Mahdev MOHAN

លោកស្រី Lyma NGUYEN

ដៃគូស្រាវជ្រាវផ្នែកច្បាប់៖

សាស្ត្រាចារ្យ Laurel FLETCHER

លោក Bradley KRACK

<u>ផ្ញើជូន៖</u>

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត៖

ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង

ចៅក្រម Marcel LEMONDE

ចម្លងជូន៖

ជនជាប់ចោទ៖

លោក នួន ជា

លោក អៀង សារី

លោក Jeffrey BAE

លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ
លោក ខៀវ សំផន
លោក កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច

មេធាវីជនជាប់ចោទ៖
លោក សុន អារុណ
លោក Michael PESTMAN
លោក Victor KOPPE
លោក អាង ឧត្តម
លោក Michael G. KARNAVAS
លោក ផាត់ ពៅស៊ាង
លោកស្រី Diana ELLIS
លោក ស ស្វាន
លោក Jacques Vergés

I.សេចក្ដីផ្ដើម

១- អនុលោមតាមវិធាន ៥៥ (១០) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក យើងខ្ញុំសូមដាក់សំណើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមនេះ (“សំណើ”) ក្នុងនាមកូនក្ដីខ្មែរក្រោម និងវៀតណាម របស់យើងខ្ញុំ ដែលសំណើនេះនឹងមានប្រយោជន៍ដល់កិច្ចស៊ើបសួរបច្ចុប្បន្ន ទាក់ទិននឹងសំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (សំណុំរឿង ០០២) ទាក់ទិននឹងជនត្រូវចោទ នួន ជា, អៀង សារី, អៀង ធីរិទ្ធ, ខៀវ សំផន, និង ជនជាប់ចោទកាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច។ សំណើនេះមានគោលបំណង ទី(១) ឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើភស្តុតាងថ្មីៗ ដែលបញ្ជាក់អំពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំង នឹងមនុស្សជាតិ ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងក្រុមជាតិភាគតិច <u>ខ្មែរក្រោម</u> នៅខេត្ត ពោធិសាត់ និងខេត្តតាកែវ ក្នុងអំឡុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (“DK”) និង ទី(២) ផ្ដល់បន្ថែមដល់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ (“IS”) របស់សហព្រះរាជអាជ្ញានូវ ភស្តុតាងបញ្ជាក់ថាការបោសសម្អាត តាមដែនដីដែលជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និង ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងក្រុមជាតិភាគតិច <u>វៀតណាម</u> ពិតជាបានលាតសន្ធឹងទៅដល់ខេត្តកំពង់ឆ្នាំងនាអំឡុងសម័យនោះ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះត្រូវបានពិពណ៌នានៅក្នុងសំណើនេះក្នុងកថាខណ្ឌ ១៩-៣៩ និង ៤១-៦៣ ហើយឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់នេះស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលអាចផ្ដន្ទាទោសបានត្រង់មាត្រា ៤,៥,២៩ (ថ្មី) និង ៣៩ (ថ្មី) នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក។ យើងខ្ញុំសូមស្នើឱ្យដាក់បញ្ចូលឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះបញ្ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ និងសំណុំរឿងឯទៀតដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និង/ឬ សហព្រះរាជអាជ្ញា។

២- ឯកសារថ្មីៗក្នុងសំណើនេះដែលបានលើកយកមកធ្វើជាឯកសារយោង ដែលត្រូវដាក់បន្ថែមទៅក្នុងសំណុំរឿង គឺផ្អែកមូលដ្ឋានទៅលើភស្តុតាងរបស់កូនក្ដីខ្មែរក្រោម និងវៀតណាម របស់យើងខ្ញុំ ទាំងរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងអ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលទម្រង់ព័ត៌មានជនរងគ្រោះរបស់ពួកគាត់ និងឯកសារបញ្ជាក់ពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានផ្ដល់ទៅឱ្យអង្គភាពជនរងគ្រោះ និងភស្តុតាងដែលបានមកពីការស្រាវជ្រាវផ្នែកច្បាប់ និងផ្នែកស៊ើបអង្កេតថ្មីៗធ្វើឡើងដោយមានជំនួយគាំទ្រពីសំណាក់អ្នកជំនាញ នៃសមាគមសិទ្ធិមនុស្សខ្មែរក្រោម (“KKKHRA”)[1] និង International Human Rights Law Clinic,

University of California, Berkeley, School of Law[2]។ ឯកសារទាំងនេះត្រូវបានដាក់ជូនក្នុងទម្រង់ ជាឧបសម្ព័ន្ធចំនួន៥ មានដូចជា **ឧបសម្ព័ន្ធ** I (សេចក្តីបញ្ជាក់របស់កូនក្តីខ្មែរក្រោម) **ឧបសម្ព័ន្ធ** II (សេចក្តីបញ្ជាក់របស់កូនក្តីជនជាតិភាគតិចវៀតណាម) **ឧបសម្ព័ន្ធ** III (កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយខ្មែរក្រោម និងជនជាតិវៀតណាមភាគតិចនៅខេត្តពោធិសាត់ តាកែវ និងកំពង់ឆ្នាំង) **ឧបសម្ព័ន្ធ** IV (ផែនទីកម្ពុជាក្រោម [វៀតណាមខាងត្បូង] ខេត្តពោធិសាត់ តាកែវ និងកំពង់ឆ្នាំង [កម្ពុជា]) និង**ឧបសម្ព័ន្ធ** V (សម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ)។

៣- ភស្តុតាងថ្មីដែលមានជាប់មកនេះ ត្រូវបានគេយល់នៅក្នុងបរិបទនៃកំហឹងស្អប់ខ្ពើមក្នុងចិត្តរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ("ប.ក.ក") ការសង្ស័យខ្លាំង និងគោលនយោបាយបន្តបន្ទាប់ក្នុងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងប្រជាជនខ្មែរកម្ពុជាក្រោមនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ខ្មែរក្រោមមានដើមកំណើតពីកម្ពុជាក្រោម (ឬវៀតណាមខាងត្បូង) និងត្រូវបាន ប.ក.ក ចាត់ទុកថាពួកគាត់ពាក់ព័ន្ធខាងជាតិសាសន៍ និង/ឬខាងជាតិពន្ធ ជាមួយប្រជាជនវៀតណាមដោយពុំបានគិតថាការពិតពូជពង្សខ្មែរមានអត្ថិភាពតាំងពីសតវត្សរ៍ទី១ នៅឯចក្រភពនគរគោកថ្លុកម្ល៉េះ។

៤- ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះ ភស្តុតាងថ្មីនេះក៏ត្រូវបានគេយល់នៅក្នុងបរិបទនៃសភាពការណ៍តានតឹងផ្នែកភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធបង្កឡើងដោយ/រវាង របបខ្មែរក្រហម និង/ប្រឆាំងនឹងសមភាគីវៀតណាម ចាប់តាំងពីថ្ងៃដំបូងនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយសភាពការណ៍ក៏កាន់តែមានការតានតឹងចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៦ និងបន្តរហូតដល់ថ្ងៃដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហម។ សភាពការណ៍តានតឹង/ជម្លោះទាំងនេះបង្កើតនូវគោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍របស់ខ្មែរក្រហម ប្រឆាំងនឹងក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រោម។ ការឆាបឆេះកាន់តែខ្លាំងឡើងនៃសង្គ្រាមវៀតណាមអំឡុងទសវត្សរ៍ទី៦០ បានបង្ខំឱ្យកងកម្លាំងកុម្មុយនីស្តវៀតណាមត្រូវស្វែងរកកន្លែងជ្រកកោននៅកម្ពុជាដែលជាប្រទេសមួយ "អព្យាក្រឹត"[3] ដែលប្រការនេះហើយបានធ្វើឱ្យប្រជាជនកម្ពុជាមានសន្ទុះទឹកចិត្តប្រឆាំងនឹងវៀតណាម[4]។ បន្ទាប់ពីលោកសេនាប្រមុខ លន់ នល់ បានទម្លាក់រដ្ឋាភិបាលសម្តេចនរោត្តមសីហនុក្នុងឆ្នាំ១៩៧០របបថ្មីបានយកជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រហមធ្វើជាគោលដៅនៃនយោបាយ "ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយចំហរ"[5]។ ប្រជាជនរាប់ពាន់ បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ហើយជនជាតិភាគតិចវៀតណាមចំនួនប្រមាណ ២៥០.០០០ នាក់បាន

00417358

រត់ភៀសខ្លួនទៅកាន់សាធារណរដ្ឋវៀតណាម[6]។ សូម្បីបន្ទាប់ពីពេលរបប លន់ នល់ ត្រូវបានកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមផ្តួលរំលំទៅហើយក្តី ក៏នយោបាយប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះ ត្រូវបានគេអនុវត្តធ្វើទៅលើក្រុមជនជាតិភាគតិចទាំងនេះដែរ។ ចាប់តាំងពីដើមរឿងមក គឺក្នុងឆ្នាំ១៩៧៣ ឯកសារទាំងប៉ុន្មានរបស់ ប.ក.ក នៅក្នុងភូមិភាគនិរតី (ដែលគេបានចាត់ទុកថាជាមូលដ្ឋានរឹងមាំរបស់ ប៉ុល ពត) បានហៅប្រជាជនវៀតណាម និងមនុស្សដែលពាក់ព័ន្ធថាជា "ខ្មាំងស្នូរពូជ"[7]។

៥- ក្នុងពេលកាន់អំណាចនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ប.ក.ក បានបន្តគោលនយោបាយរបស់ លន់ នល់ ក្នុងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងបានបណ្តេញប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមចំនួន ១៧០.០០០នាក់ ចេញពីកម្ពុជាថែមទៀត[8]។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ពេលសភាពការណ៍នយោបាយ/ជម្លោះប្រដាប់អាវុធជាមួយវៀតណាមកាន់តែតានតឹង ប.ក.ក បានបោសសម្អាត និងដកកម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់ឃុំ ដែលជាជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រោម ចេញពីឃុំរបស់ខ្មែរក្រោម ឬវៀតណាមដែលជាតំបន់ស្នូល។ នៅក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ មជ្ឈិមបក្សនៃ ប.ក.ក បានចេញសេចក្តីណែនាំឱ្យកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមថ្នាក់ស្រុកចាប់ខ្លួន និងឃុំឃាំងជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរណាដែលនិយាយភាសាវៀតណាម ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយវៀតណាម រួចបញ្ជូនទៅឱ្យកម្លាំងសន្តិសុខខ្មែរក្រហម។ ប្រជាជនទាំងនោះភាគច្រើនត្រូវបានសម្លាប់ជាប្រព័ន្ធ[9]។ និយាយសំដៅជាប្រយោលទៅដល់ Jewish Holocaust អ្នកសារព័ត៌មានឈ្មោះ Nayan Chanda បានចាត់ទុកលិខិត ផ្លូវការរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានេះថាជា "ដំណោះស្រាយចុងក្រោយ" ចំពោះអ្វីដែល ពួកគេបានចាត់ទុកថាជាការគម្រាមជ្រៀតចូល និងការវាយប្រហារពីសំណាក់ *យួន* (ជនជាតិវៀតណាម)[10]។

៦- គេបានព្យាករណ៍ថាខ្មែរក្រហមបានលុបបំបាត់ជនជាតិភាគតិច និងអ្នកកាន់សាសនាជនជាតិឡាវ ថៃ និងចាមនៅកម្ពុជាក្នុងចំនួនប្រមាណ៤០ភាគរយ។ ថ្វីបើចំនួននៃការបាត់បង់ជីវិតក្នុងចំណោមជនជាតិភាគតិចពិតជាគួរឱ្យតក់ស្លុតក្តី ក៏ចំនួននេះមិនអាចប្រៀបធៀបឱ្យស័ក្តិសមទៅនឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រោមកាលសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានឡើយ។ ក្នុងចំណោមប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមចំនួនជាង៤០០.០០០នាក់ នៅកម្ពុជាកាលឆ្នាំ១៩៧០ មានតែប្រជាជនចំនួន ៣០.០០០ នាក់ប៉ុណ្ណោះ ដែលនៅសេសសល់ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយស្ទើរតែទាំងអស់

ត្រូវបានសម្លាប់រង្គាល[11]។ ខ្មែរក្រោមចំនួនប្រមាណ១២៥.០០០ នាក់ ត្រូវបានសម្លាប់រង្គាលអំឡុងពេលនោះ។ ចំនួននេះត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាចំនួនភាគច្រើននៃប្រជាជនខ្មែរក្រោមនៅកម្ពុជាទាំងមូល[12]។ កូនក្ដីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] បញ្ជាក់ថាអ្នកស្រុកខ្មែរក្រោមរស់នៅឯ[redacted] ដែលជាអតីតឃុំស្នូលរបស់ខ្មែរក្រោមនៅស្រុកបាកាន (ខេត្តពោធិសាត់) ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមចាប់បំបែក និងយកទៅសម្លាប់ផ្ដាច់ពូជ។

៧- យើងបានច្របាច់បញ្ចូលគ្នាតាមលក្ខណៈយោងទៅលើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។ ដូចដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងឯកសារនោះ ប.ក.ក បានអនុវត្តគោលនយោបាយ កំចាត់ប្រជាជនវៀតណាមទាំងស្រុងនៅខេត្តព្រៃវែង តាមរយៈការប្រហារជីវិត[13]។ ប៉ុន្តែ ទាក់ទងនឹងប្រការនេះដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរពុំបានចាប់អារម្មណ៍ដល់ វិសាលភាពនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តមកលើជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ឬឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តមកលើជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមដោយផ្អែកតាមមូលដ្ឋាននៃការជាប់ពាក់ព័ន្ធខាងជាតិសាសន៍ និង/ឬ ជាតិពន្ធ ជាមួយវៀតណាមពិតប្រាកដ ឬតាមការយល់ឃើញឡើយ។

៨- សំណើរបស់យើងខ្ញុំប្រាថ្នាចង់ឱ្យមានការបំពេញចន្លោះប្រហោងទាំងនេះ។ យើងខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថាគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញប្រឆាំងនឹងក្រុមសញ្ជាតិភាគតិចនៅកម្ពុជា គឺក្នុងនោះរួមមានទាំងខ្មែរក្រោមផងដែរ។ ពួកគាត់ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមដាក់ឱ្យនៅជាក្រុម ជម្លៀសពីលំនៅដ្ឋាន និងបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខ និងទីកន្លែងប្រហារជីវិត ដើម្បីសម្លាប់ ដែលនេះជាផ្នែកមួយនៃលំនាំនៃទង្វើ និងការប្រឹងប្រែងរួមដើម្បីលុបបំបាត់ជាក់ស្ដែង នូវប្រជាជនខ្មែរក្រោមដែលរស់នៅក្នុងភូមិកំណើតរបស់ផងខ្លួន ជាពិសេសនៅភូមិភាគបូព៌ា (ខេត្តស្វាយរៀង) ភូមិភាគពាយ័ព្យ (ខេត្តពោធិសាត់) និងភូមិភាគនិរតី (ខេត្តតាកែវ) និងរហូតទៅដល់កម្ពុជាក្រោម ឬវៀតណាមខាងត្បូង។ ការកកើតនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះតាមបណ្ដាភូមិភាគនានាបញ្ជាក់ថាសកម្មភាពអស់ទាំងនេះមានលក្ខណៈរីករាលដាលគ្រប់ទីកន្លែង ជាប្រព័ន្ធ រៀបចំទុកជាមុន ត្រូវបានសម្របសម្រួល និង/ឬ ជាពិសេសវាគឺជាចេតនារបស់មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃ ប.ក.ក ក្នុងការកម្ទេចខ្មែរក្រោម។ លើសពីនេះ គោលនយោបាយនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើជនជាតិភាគតិចវៀតណាមនេះ គឺមិនមែនត្រឹមតែនៅភូមិភាគបូព៌ា

(ខេត្តព្រៃវែង) ប៉ុណ្ណោះទេ គឺដល់ភូមិភាគបស្ចិម (ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង) ទៀតផង។ នៅទីនោះ ក្នុងចំណោមអំពើផ្សេងៗ ពួកខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសជនជាតិភាគតិចវៀតណាមដោយបង្ខំ។ ពួកវាមិនអនុញ្ញាតឲ្យពួកគាត់បន្តពូជ បង្ខំឲ្យពួកគាត់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាក្រុម ដាក់ពួកគាត់ជាទាសករ និងយកពួកគាត់ទៅប្តូរអង្ករ និងអំបិល ហើយយកពួកគាត់ទៅប្រហារជីវិត។ អំពើនេះជាផ្នែកមួយនៃលំនាំនៃទង្វើប្រហាក់ប្រហែល ហើយជាការប្រឹងប្រែងរួមដើម្បីលុបបំបាត់ជាក់ស្តែងនូវជនជាតិវៀតណាម។ វាជាការសំខាន់ណាស់សម្រាប់កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំសម្រាប់កំណត់ត្រាច្បាប់/ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសម្រាប់កេរ្តិ៍ដំណែលរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវទទួលស្គាល់ថាឧក្រិដ្ឋកម្មអស់ទាំងនេះពិតជាបានកើតឡើងមែន រួចស៊ើបអង្កេតអំពីកំហឹងស្អប់ខ្ពើម លក្ខណៈ និងវិសាលភាពនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ ហើយដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងបទចោទប្រឆាំងនឹងជនត្រូវចោទ។

II. សំណុំរឿងទាក់ទិននឹងជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម

ក. “ក្បាលយួន ខ្លួនខ្មែរ” - ខ្មែរក្រោមជាក្រុមជនជាតិភាគតិចដែលត្រូវទទួលបានការការពារ

៩- សម្រាប់គោលបំណងនៃមាត្រា ៤ នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក ខ្មែរក្រោមគឺជាផ្នែកមួយនៃ “ក្រុមជនជាតិ” វៀតណាមពីព្រោះពួកគាត់គឺជាមនុស្សរបស់ក្រុមជនជាតិវៀតណាម ឬត្រូវខ្មែរក្រហមយល់ថាពួកគាត់ជាមនុស្សរបស់ក្រុមជាតិវៀតណាម និង/ឬ មានអម្បូរ និងអត្តសញ្ញាណវៀតណាម និង/ឬ មានដើមកំណើតជាតិសាសន៍រួមគ្នា ឬត្រូវបានខ្មែរក្រហមគិតថាមានអម្បូរនិងអត្តសញ្ញាណវៀតណាម និង/ឬមានដើមកំណើតជាតិសាសន៍រួមគ្នា។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្មែរក្រោមគឺជា “ក្រុមជាតិពន្ធ” មួយដោយឡែក និងពិសេសប្លែកខុសពីគេ និង/ឬ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកពួកគាត់ដូច្នោះ។ លើសពីនេះ ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមគឺជា“ក្រុមអចិន្ត្រៃយ៍ និងស្ថិតស្ថេរ” ដែលអ្នកធ្វើសេចក្តីព្រាងអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការ និងការផ្តន្ទាទោសឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ (អនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍) មានបំណងផ្តល់ការការពារពួកគាត់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដូចដែលយើងអាចឃើញតាមរយៈឯកសារត្រៀមរៀបចំកិច្ចចរចាបង្កើតអនុសញ្ញានេះ[14]។

i. <u>ខ្មែរក្រោមជាផ្នែកមួយនៃក្រុមជនជាតិវៀតណាម</u>

ភស្តុតាងសត្យានុម័ត

១០- បទដ្ឋានសត្យានុម័តិដែលគេបានយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីកំណត់អ្វីមួយថាជា"ក្រុមជាតិ" សម្រាប់គោលបំណងនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឬការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនោះ គឺ"អត្តសញ្ញាណពិសេសមួយក្នុងលក្ខខណ្ឌជាតិ ឬជាតិកំណើតដើម"[15]។ ដោយយកបទដ្ឋាននេះមកអនុវត្ត ឃើញថាខ្មែរក្រោម ឬខ្មែរទំនាប[16] ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជា "ក្រុមជាតិ" អំឡុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ពីព្រោះពួកគាត់មានអត្តសញ្ញាណពិសេសដែលចេញពីជាតិកំណើតដើមកម្ពុជាក្រោមរួមគ្នាតែមួយ។ កម្ពុជាក្រោមគឺជាតំបន់ភូមិសាស្ត្រមួយដែលមានផ្ទៃក្រឡា ៦៨.៩៦៥ គីឡូម៉ែត្រការ៉េ លាតសន្ធឹងកាត់ដីគោក និងកោះនានាដែលស្ថិតនៅក្បែរដែនដីសណ្តរទន្លេមេគង្គ។ កម្ពុជាក្រោមបានក្លាយជាទឹកដីមួយផ្នែករបស់រដ្ឋអធិបតេយ្យវៀតណាមចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៤៩[17]។

ភស្តុតាងអត្តនោម័ត

១១- លើសពីនេះក្នុងរឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Jelic* អង្គជំនុំជម្រះតុលាការ ICTY បានកត់សម្គាល់ឃើញថាវាជាការ "សមស្របក្នុងការវាយតម្លៃអំពីឋានៈនៃក្រុមជាតិសាសន៍ ក្រុមជាតិពន្ធ ឬក្រុមជាតិមួយ *តាមទស្សនៈរបស់មនុស្សដែលចង់បំបែកក្រុមនោះចេញ* ពីសហគមន៍"[18]។ ក្នុងការបញ្ជាក់អះអាងនូវចំណុចនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការ ICTR ក្នុងរឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Bagilishema* សម្រេចថា "ប្រសិនបើជនរងគ្រោះណាម្នាក់ត្រូវបានចារីចាត់ទុកថាគាត់ជាកម្មសិទ្ធរបស់ក្រុម ដែលត្រូវទទួលបានការការពារជនរងគ្រោះនោះអាចត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះចាត់ទុកថាជាសមាជិកនៃក្រុម ដែលត្រូវទទួលបានការការពារសម្រាប់គោលបំណងនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍"[19]។ ផ្អែកតាមមូលដ្ឋានភស្តុតាងដែលនឹងបង្ហាញជូន យើងខ្ញុំសូមអះអាងថាខ្មែរក្រហមពិតជាបានចាត់ទុកខ្មែរក្រោមថាជាសមាជិកនៃក្រុមជាតិវៀតណាម និងនាំឲ្យពួកគាត់ក្លាយជា "បណ្តាញក្បត់របស់វៀតណាម" ដែលត្រូវតែកំចាត់ចោលយ៉ាងពិតប្រាកដ[20]។

១២- ថ្វីបើគេបានកត់ត្រាទុកជាឯកសារនូវមហិច្ឆតា របស់ ប.ក.កក្នុងការ "រំដោះទឹកដីកម្ពុជាក្រោម"ពី"ចោរឈ្លានពានវៀតណាម"ក្តី[21]ក៏គេចាំបាច់ត្រូវកត់សម្គាល់ថា ប.ក.ក មានមហិច្ឆតាយក *ទឹកដី* កម្ពុជាក្រោមត្រឡប់មកវិញតែប៉ុណ្ណោះ។ ខ្មែរក្រហមពុំមានបំណង យក *ប្រជាជន* ក្រោម ទៅច្របាច់បញ្ចូលក្នុងរដ្ឋថ្មីឡើយ[22]។ មន្ត្រី និងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចាត់ទុកខ្មែរក្រោមថាជាជនជាតិវៀតណាម[23]។ ខ្មែរក្រហមក៏បានចាត់ទុកខ្មែរក្រោមថាជាពួក "ក្បាលយួន ខ្លួនខ្មែរ"[24] ឬជាភ្នាក់ងារ ឬគិញរបស់ *យួន*។ *យួន*គឺជាឈ្មោះដែល

ខ្មែរក្រហមបានដាក់ឲ្យក្រុមជាតិវៀតណាម[25]។ នៅក្នុងក្រសែភ្នែករបស់ខ្មែរក្រហម ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមគឺជាគិញដ៏ស័ក្តិសមឥតខ្ចោះរបស់វៀតណាម ពោលគឺពួកគាត់គឺជាជនជាតិវៀតណាម ដែលយកពូជពង្សជាខ្មែរមកប្រើប្រាស់ដើម្បីឆ្លងពីវៀតណាមខាងត្បូងចូលមកកម្ពុជាដើម្បីបញ្ជ្រៀតខ្លួន និងរស់នៅលាយឡំជាមួយប្រជាជនខ្មែរភាគច្រើននៅកម្ពុជាដើម្បី "យកការណ៍" ឲ្យវៀតណាម[26]។ អ្នកស្រាវជ្រាវច្បាប់មួយរូបឈ្មោះ John Ciorciari ពិពណ៌នាអំពីទស្សនៈយល់ឃើញរបស់ពួកខ្មែរក្រហមចំពោះខ្មែរក្រោមដូចខាងក្រោម៖

> កម្ពុជាក្រោមស្ថិតនៅជាសំខាន់ក្នុងផ្នត់គំនិតខ្មែរក្រហម។ កម្ពុជាក្រោមតំណាងឲ្យ "ខេត្តដែលបានបាត់បង់ទៅ" និងជាសញ្ញារម្លឹកនូវភាពអាម៉ាស់ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលកម្ពុជាបានទទួលរងអំឡុងពេលរាប់សតវត្សរ៍នៃការវាតទី និងការគ្រប់គ្រងរបស់មហាក្សត្រក្នុងដំណាក់កាលបន្តបន្ទាប់ហូរហែរ។ *[វា] ក៏ជាប្រភពចម្បងនៃអ្វីដែលគេយល់ថាជាការគំរាមកំហែងដល់របបខ្មែរក្រហមដែលបារម្ភជ្រុលហួសហេតុ។ បើគិតអំពីលទ្ធភាពរបស់ខ្មែរក្រោមក្នុងការបញ្ចូលខ្លួនជាមួយសង្គមកម្ពុជាវិញ ឃើញថាខ្មែរក្រោមត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកថាជាមនុស្សដែលនឹងអាចក្លាយជាភ្នាក់ងារដ៏ស័ក្តិសមសម្រាប់ការជ្រៀតជ្រែករបស់វៀតណាម*[27]។

ii. <u>ខ្មែរក្រោមជាក្រុមជនជាតិភាគតិច</u>

ភស្តុតាងសក្ខានុម័ត

១៣- ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមក៏មានលក្ខណៈជា "ក្រុមជនជាតិភាគតិច" ដោយឡែក និងពិសេសប្លែកខុសពីគេ ក្រោមមាត្រា៤នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក ពីព្រោះពួកគាត់មាន "ភាសា និងវប្បធម៌រួមគ្នា"មួយ ដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការ ICTR ក្នុងរឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Kayishema* បានកំណត់ថាជាចរិតលក្ខណៈកំណត់នៃ "ក្រុមជនជាតិភាគតិច" ក្នុងបរិបទអត្ថន័យផ្នែកច្បាប់នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍[28]។ អំឡុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ប្រជាជនជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ខុសពីខ្មែរកណ្តាលភាគច្រើន ពោលគឺជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមនៅកម្ពុជាមានលក្ខណៈសម្គាល់ និងការអនុវត្តន៍រួមគ្នាដូចខាងក្រោមដែលបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីភាសា និងវប្បធម៌ដែលសឲ្យឃើញអំពីភាពដោយឡែក និងពិសេស ខុសប្លែកពីគេរបស់ក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរកម្ពុជាក្រោម។ ("លក្ខណៈសម្គាល់អត្តសញ្ញាណខ្មែរក្រោម")។

ក. ខ្មែរក្រោមជាមនុស្សប្រើភាសា២ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ហើយនិយាយភាសាវៀតណាម បន្ថែមពីលើភាសាខ្មែរ[29]។ ថ្វីបើភាសាខ្មែរជាភាសាកំណើតរបស់ពួកគាត់ ភាសាវៀតណាមគឺជា ភាសាជាតិ ឬភាសារដ្ឋរបស់ពួកគាត់[30]។

ខ. ទោះបីពេលខ្មែរក្រោមនិយាយភាសាខ្មែរ ក៏ពួកគាត់ទំនងជាប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ជាភាសាវៀតណាម ដែលបានក្លាយជាផ្នែកមួយនៃរបៀបនិយាយស្តីប្រចាំថ្ងៃរបស់ខ្មែរក្រោមទៅហើយ។ ជាក់ស្តែង ខ្មែរកណ្តាលប្រើពាក្យ *Khreh* សម្រាប់សម្គាល់ពាក្យថា គ្រែ ហើយប្រើពាក្យ Kahyo សម្រាប់សម្គាល់ពាក្យថា កញ្ចក់ ប៉ុន្តែខ្មែរក្រោមវិញប្រើពាក្យក្នុងភាសាវៀតណាមដូចជាពាក្យ *yuun* និង *lee* សម្រាប់សម្គាល់វត្ថុទាំងពីរខាងលើ[31]។

គ. ខ្មែរក្រោមក៏មានលក្ខណៈភាសាវិទ្យារួមគ្នា ក្នុងរបៀបនៃការនិយាយភាសាខ្មែររបស់ពួកគាត់។ *គ្រាមភាសា* ឬ*ភាសាតាមតំបន់* មួយចំនួនរបស់ខ្មែរ ដែលខ្មែរក្រោមយកមកនិយាយ និងសំនៀង និងការលើកដាក់សម្លេងមានភាពខុសគ្នាគួរឱ្យកត់សម្គាល់ពីខ្មែរកណ្តាល[32]។ ជាក់ស្តែង ខ្មែរក្រោមដែលរស់នៅខាងកើតដងទន្លេបាសាក់ក្នុង[redacted] និងព្រះត្រពាំង ពួកគាត់និយាយភាសាខ្មែរតាមសំនៀងវៀតណាមស្ទើរតែទាំងស្រុង[33]។ ខ្មែរក្រោមខាងលិចទន្លេបាសាក់ ក្នុង[redacted] និង[redacted] និយាយភាសាខ្មែរតាមសំនៀងវៀតណាមខ្លះៗ[34]។ ខ្មែរក្រោមនៅខេត្ត [redacted] និង[redacted]និយាយភាសាខ្មែរ មានសំនៀងពិរោះដូចភ្លេង ឬពិរោះដូចច្រៀង[35]។

ឃ. ខ្មែរក្រោមស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ប្រពៃណី ខុសពីខ្មែរកណ្តាល។ ស្ត្រីខ្មែរក្រោមជាទូទៅស្លៀក *Khnat preah* ឬខោរលុង និងសំពត់វែង ប៉ុន្តែខ្មែរកណ្តាលនិយមស្លៀកសារ៉ុង[36]។ បុរសស្ត្រីខ្មែរក្រោម ក៏និយមស្លៀក *K'bun* ដែលជាផ្នែកមួយនៃការស្លៀកពាក់របស់ពួកគាត់។ *K'bun* គឺជាទំពក់ដែលផ្តក់នៅខាងក្រោយខ្នង ដើម្បីដាក់របស់ធ្ងន់ ឬកូនង៉ែត។ ខ្មែរកណ្តាលពុំប្រើវាទេ[37]។

ង. ខ្មែរក្រោមមានត្រកូលរួមគ្នា ដែលខុសគ្នាពីមួយទៅមួយក្នុងចំណោមក្រុមជនជាតិភាគតិចរបស់ពួកគាត់ និងមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងទីកន្លែងកំណើតនៅកម្ពុជា/វៀតណាមខាងត្បូង។ ឧទាហរណ៍ទាក់ទិននឹងឈ្មោះត្រកូលជាទូទៅរួមមានដូចជា៖ [redacted][38]

ច. ខ្មែរក្រោមដោត*ទង់ព្រលឹង*ចំនួន២ ឬទង់ជាតិស ដែលមានសញ្ញារូបក្រពើនៅច្រកចូល និងនៅក្នុងបរិវេណរបងផ្ទះ និងវត្តអារាម ដើម្បីតំណាងឲ្យ "ព្រលឹង" ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមរបស់ពួកគាត់ ដែលគេជឿថាសត្វក្រពើក្នុងរឿងព្រេងបែបទេវកថាគឺជាដូនតារបស់ពួកគាត់។ ខ្មែរកណ្តាលដោតទង់ក្រពើនេះតែនៅក្នុងពិធីបុណ្យសពប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែសម្រាប់ខ្មែរក្រោមវិញ ពួកគាត់ដោតទង់នេះនៅគ្រប់ពេលទាំងអស់[39]។

ឆ. ខ្លោងទ្វារមុខនៃវត្តខ្មែរក្រោមភាគច្រើន តែងមានចម្លាក់រូប *រាហុចាប់ច័ន្ទ* ឬរូបព្រះហិណ្ឌូ/ព្រះពុទ្ធ "រាហុ"លេបព្រះច័ន្ទ ដែលជារូបសម្រាប់ការពារមនុស្ស ដែលស្រដៀងនឹងរូបពស់លេបកន្ទុយខ្លួនឯង។ ដោយចាត់ទុកខ្លួនឯងជាព្រះច័ន្ទ ខ្មែរកណ្តាលជារាហុ ខ្មែរក្រោមបកស្រាយយ៉ាងនេះដើម្បីអះអាងថាកាលណាប្រសិនបើទាំង២នាក់ ដែលសព្វថ្ងៃកំពុងស្ថិតនៅដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ប៉ុន្តែជាប់សាច់ឈាមជាមួយគ្នាពីដូនតានេះ បានជួបគ្នានោះអ្នកទាំង២ ខ្មែរក្រោម និងខ្មែរកណ្តាលនេះ នឹងច្បាស់ជារួបរួមគ្នាវិញជាផ្លូវមួយ និងបំពេញគ្នាទៅវិញទៅមកជាក់ជាមិនខាន[40]។

ជ. ខ្មែរក្រោមបានចាត់ទុកខ្លួនឯងថាជាក្រុមជនជាតិភាគតិច តាមរយៈការរស់នៅជាមួយគ្នាជាក្រុមនៅមួយកន្លែង មុនពេល ប.ក.ក ជម្លៀសពួកគាត់ដោយបង្ខំទៅកាន់តំបន់ដែលខ្មែរក្រហមកាន់កាប់[41]។ ជាក់ស្តែង នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩២៧ ដល់១៩៤១ ក្រុមខ្មែរក្រោមមួយក្រុមមកពីកម្ពុជាក្រោមបានចូលមកក្នុងស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិសាត់ ដើម្បីសង់ផ្ទះ និងរកដីធ្វើស្រែចម្ការ។ (មើលកថាខណ្ឌ១៩ខាងក្រោម)[42]។ ក្នុងពេលស្វែងរកដី មានដីជាតិ ក្រុមគ្រួសារប្រជាជនជនជាតិភាគតិចកាន់តែច្រើន បានរើមកនៅក្នុងតំបន់នេះ ហើយក៏បានបង្កើតបានជាភូមិខ្មែរក្រោមមួយ[43]។ គេ

អាចចំណាំភូមិខ្មែរក្រោមបានដោយមានរបងឬស្សីព័ទ្ធជុំវិញ។ ខ្មែរកណ្តាលពុំមានទម្លាប់យ៉ាងនេះទេ[44]។

ភស្តុតាងអត្ថនោម័ត

១៤- ទោះក្នុងកាលៈទេសៈណាក្តី ខ្មែរក្រោមតែងបានចាត់ទុកខ្លួនឯងថាជាក្រុមជនជាតិភាគតិចដោយឡែកនិងពិសេសប្លែកខុសពីគេ តាមហេតុផលដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើក្នុងកថាខណ្ឌ ១៣ និងត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកពួកគាត់ដូច្នោះដែរ។ ខ្មែរក្រហមបានយកលក្ខណៈសម្គាល់នៃអត្តសញ្ញាណរបស់ខ្មែរក្រោម ទាំងនេះមកប្រើប្រាស់ដើម្បីរើកមុខ និងក្នុងចំណោមអំពើផ្សេងៗ បំបែក ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងបំផ្លាញខ្មែរក្រោម (មើលកថាខណ្ឌ១៩-៣៩ ខាងក្រោម)។

១៥- គោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍របស់ខ្មែរក្រហមទៅលើខ្មែរក្រោម ត្រូវបានជម្រុញមួយផ្នែកដោយអ្វីដែលពួកវាបានយល់ឃើញថាជាភក្តីភាពរបស់ខ្មែរក្រោម ចំពោះក្រុមសញ្ជាតិវៀតណាម (ដោយមិនគិតដល់ពូជពង្សជាខ្មែររបស់ពួកគាត់) ហើយមួយផ្នែកទៀតមកពីភាពសកម្មនិយមរបស់ពួកជនជាតិភាគតិចដែលបានរីកដុះដាលឡើង ក្នុងចំណោមបណ្តាជនមួយចំនួននៃជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ដែលខ្មែរក្រហមចង់កម្ទេច។

១៦- អំឡុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រោមមួយចំនួនបានរស់នៅផ្តុំគ្នា និងបានបង្គ្រោះថ្នាក់ដល់ស្មារតីនៃសាមគ្គីភាពរបស់ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម តាមរយៈការបង្កើតចលនាផ្សេងៗដោយឡែកពីគ្នា នៅប្រទេសវៀតណាម ឬចូលបក្សសម្ព័ន្ធជាមួយវៀតណាម ក្នុងបុព្វហេតុរំដោះកម្ពុជា ពីរបបខ្មែរក្រហម និងរួបរួមកម្ពុជាជាមួយកម្ពុជាក្រោម ដែលជាប្រទេសកំណើតរបស់ពួកគាត់។ ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមខ្លះបានចូលដៃជាមួយចលនាឧទ្ទាមខ្មែរសេរីប្រឆាំងកុម្មុយនីស្តដឹកនាំដោយ សឺង ង៉ុកថាញ់ ជនបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រោម និងជាអតីតនាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា(រយៈពេលខ្លី) អំឡុងសម័យ លន់ នល់។ មនុស្សផ្សេងទៀតបានចូលដៃជាមួយក្រុមឧទ្ទាម *Front de Lutte des Khmers du Kampuchea Krom* ដែលមានអាមេរិកជាអ្នកពីក្រោយ ឬកងទ័ពរំដោះខ្មែរកម្ពុជាក្រោម (KKKLA) ដែលគេស្គាល់ជាទូទៅថាឈ្មោះចលនា "ក្រមា ស"។ ចលនានេះដឹកនាំដោយព្រះសង្ឃខ្មែរក្រោមព្រះនាម សាមោក ស៊ិន (Samouk Sen) ប៉ុន្តែឧបត្ថម្ភថវិកា និងបណ្តុះបណ្តាលដោយក្រុមបញ្ជាការកងកម្លាំងវាយចល័តឆ្មើម Mobile Strike Force Command របស់សេអ៊ីអា ឬ MIKE Force (មើលកថាខណ្ឌ១៧ខាងក្រោម)[45]។ ថ្វីបើជាសំខាន់

ចលនាទាំងនេះគឺជាអង្គភាពនយោបាយក្តី ក៏ការអំពាវនាវរកសាមគ្គីភាពក្នុងចំណោមខ្មែរក្រោមមានលក្ខណៈជាការអះអាងអំពីអត្តសញ្ញាណជនជាតិភាគតិច ដែលបង្ហាញតាមរយៈការបះបោរផ្នែកនយោបាយ។ តាមរយៈក្រុមឧទ្ទាមប្រឆាំងទាំងនេះ សមាជិកជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមជាច្រើននាក់ស្វះស្វែងចង់ទាមទារយកប្រទេសកំណើតកម្ពុជាក្រោមរបស់ខ្លួនពីពួកខ្មែរក្រហមវិញ[46]។

១៧- ចំពោះ ប.ក.ក ក្រុមឧទ្ទាមទាំងនេះគឺជាការគំរាមកំហែងមួយដល់សិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួន និងត្រូវវែកមុខ និងលុបបំបាត់ចោលជាប្រព័ន្ធ (មើលកថាខណ្ឌ១៩-៣៩ខាងក្រោម)។ ជាក់ស្តែងក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] បានឃើញដោយផ្ទាល់ភ្នែកនូវពួកខ្មែរក្រោមមួយក្រុមមានគ្នាចំនួន៦៧នាក់ ប្រដាប់ដោយអាវុធធុនធ្ងន់ "ក្រមា ស" មកដល់ [redacted] ខេត្តតាកែវ។ ចលនាក្រមា ស ចង់ជួបពិភាក្សាជាមួយប្រមុខនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជនត្រូវចោទ ខៀវ សំផន ដើម្បីជជែកអំពីអ្វីដែលពួកគាត់ជឿថាជាបុព្វហេតុរួមមួយ នោះគឺការយកកម្ពុជាក្រោមមកឱ្យកម្ពុជា/កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យវិញ។ ថ្វីបើតាមរយៈការអូសទាញពួកចលនាក្រមា ស ឱ្យទម្លាក់អាវុធ និងឡើងជិះរថយន្ត ក្រោមលេសថា ពួកគាត់នឹងត្រូវគេអនុញ្ញាតឱ្យជួប ខៀវ សំផន ក្តី ក៏មន្ត្រីកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមស្រុក នៃខេត្តតាកែវ បានបញ្ជូនមេដឹកនាំចលនា ក្រមា ស ទៅកាន់មន្ទីរ ស-២១ ហើយបានបញ្ជូនសមាជិកដែលនៅសេសសល់ទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខស្រុកគីរីវង់ ឈ្មោះគុកវត្តព្រះធាតុ ដើម្បីសួរចម្លើយ និងប្រហារជីវិត។ យោងតាមកូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] មានតែសមាជិកចលនាក្រមា ស ៣ នាក់ប៉ុណ្ណោះដែលរួចផុតពីសេចក្តីស្លាប់។ ប្រវត្តិវិទូ Ben Kiernan បានធ្វើសេចក្តីអត្ថាធិប្បាយអំពីហេតុការណ៍ដែលគេបានកត់ត្រាទុកជាឯកសារនេះ ដោយសរសេរយ៉ាងដូច្នេះថា៖

> "ជោគវាសនារបស់សមាជិកចលនាក្រមា ស ចំនួន៦៨នាក់ បានបង្ហាញឱ្យយើងឃើញអំពីពណ៌សម្បុររបស់របប ប៉ុល ពត។ ខ្មាំងសំខាន់ទាំង២របស់របបនេះគឺចក្រពត្តិអាមេរិក និងវៀតណាម ត្រូវបានតំណាងដោយក្រុមដ៏គួរឱ្យអាណិតនេះ។ ដោយមានកំណើតនៅវៀតណាមប្រទេសរបស់ "ខ្មាំងសួរពូជ" ពួកគាត់ពាក់សក់វែងតាមបែប "សម័យចក្រពត្តិ"។ បើទោះបីជនជាតិភាគតិចរបស់ពួកគាត់ (ចលនាក្រមា ស) ទទួលស្គាល់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ តាមហេតុផលខាងជាតិ

សាសន៍ក្តី ក៏របបនេះបានចាត់ទុក [ចលនាក្រុម ស] ថាជាចលនាមួយប្រកប ដោយគ្រោះថ្នាក់។ *ពួកវាជា "ក្បាលយួន ខ្លួនខ្មែរ"*។ ពាក្យស្លោកនេះត្រូវបានគេ យកទៅស្រែក បំពងក្នុងពេញមួយរយៈកាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែល នេះសឱ្យឃើញ អំពីភាពត្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេចរបស់របប ប៉ុល ពត ក្នុងការគាប សង្កត់មិនត្រឹមតែជនជាតិភាគតិចមួយដូចជាប្រជាជនចាមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែគាប សង្កត់ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្នុងចំនួនដ៏ច្រើនទៀតផង។ *ភាពត្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេច នេះត្រូវបានផ្តល់យុត្តិកម្មតាមមូលហេតុខាងជាតិសាសន៍ថា ពួកគាត់ពុំមែនជាខ្មែរ ពិតប្រាកដទេ ពីព្រោះគេពុំអាចត្រួតត្រាចិត្តរបស់ពួកគាត់បាន។ មនោគមវិជ្ជាខាង ជាតិសាស្ត្របញ្ជាក់ឱ្យឃើញអំពីការសង្ស័យខាងនយោបាយ*[47] "។

iii. <u>ខ្មែរក្រោមជាក្រុមអចិន្ត្រៃយ៍ និងស្ថិតស្ថេរ</u>

១៨- តាមហេតុផលដូចដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើ ឃើញថាខ្មែរក្រោមក៏ត្រូវបានចាត់ទុកថា ជា"ក្រុមអចិន្ត្រៃយ៍ និងស្ថិតស្ថេរ" មួយដែលត្រូវទទួលបានការការពារ ដូចគ្នាទៅនឹងការ អានឯកសារស្តីពីការងារត្រៀមរៀបចំនៃអនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍[48]។ នៅក្នុងរឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Akayesu* តុលាការ ICTR បានចាត់ទុកក្រុម "ស្ថិតស្ថេរ" ថាជាក្រុម ដែល "ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍ ហើយសមាជិកភាពនៃក្រុមនេះត្រូវបាន កំណត់រួចស្រេចតាំងពីកំណើត ដោយពុំរាប់បញ្ចូលនូវក្រុម "ចល័ត" ដែលគេចូលរួមបាន តាមរយៈការស្ម័គ្រចិត្តម្នាក់ៗ ដូចជាក្រុមនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច[49]"ជាដើម។ តុលាការ បានប្រើប្រាស់លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យមួយគឺ "តាមធម្មតា សមាជិកភាពនៅក្នុងក្រុមទាំងនេះ ហាក់ដូចជាមានលក្ខណៈមិនអាចប្រែកែកបានដោយសមាជិករបស់ខ្លួន ដែលក្លាយខ្លួនជា កម្មសិទ្ធរបស់ក្រុមទាំងនេះ *ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ពីកំណើត តាមលក្ខណៈតគ្នា និងមិនអាចកែ ប្រែបាន*[50]"។ ដើមកំណើតជាតិរួមរបស់ខ្មែរក្រោម ប្រវត្តិសាស្ត្រដែលមានជាយូរលង់មក ហើយ រួមទាំងភាសា វប្បធម៌ និងប្រពៃណីផង សុទ្ធតែជាភស្តុតាងបញ្ជាក់អំពីឋានៈជា ក្រុម "អចិន្ត្រៃយ៍ និងស្ថិតស្ថេរ" របស់ពួកគាត់ដែលទទួលបានការការពារក្រោមអនុសញ្ញា ប្រល័យពូជសាសន៍។

ខ. "ការបោសសម្អាតរាល់គ្រប់ភ្នាក់ងារយួនទាំងអស់" - គោលនយោបាយនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការដាក់វិធានការទប់ស្កាត់កំណើតទារក

១៩- នៅខេត្តពោធិសាត់ [redacted] នៅក្នុងស្រុកបាកាន (ខ្មែរក្រោមហៅថា[redacted]) បានក្លាយជាចំណុចបង្គោលមួយរបស់ខ្មែរក្រហម[51]។ កាលពីពេលកូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ និងមនុស្សផ្សេងទៀតមករស់នៅក្នុង[redacted]និងភូមិផ្សេងទៀតក្នុងស្រុកបាកានក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩២០ កាលណោះទីនោះមានគ្រួសារខ្មែរក្រោមចំនួនតែ១០គ្រួសារប៉ុណ្ណោះ[52]។ ប៉ុន្តែគិតមកដល់ត្រឹមដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០ គ្រួសារខ្មែរក្រោមដែលបានទៅតាំងទីលំនៅក្នុង [redacted] បានកើនឡើងដល់ចំនួន១៥០គ្រួសារ[53]។ ការចូលមកតាំងទីលំនៅដោយសន្តិវិធី និងដោយតាមការស្ម័គ្រចិត្តរបស់ខ្មែរក្រោមពីប្រទេសវៀតណាមទៅកម្ពុជា ត្រូវបានបញ្ចប់ក្នុងអំឡុងរយៈកាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ[54]។ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ នៅ[redacted]មានប្រជាជនខ្មែរក្រោមចំនួនតែ៣០គ្រួសារប៉ុណ្ណោះ[55]។ សហគមន៍ខ្មែរក្រោមនៅកម្ពុជាត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងជាគោលដៅរបស់ ប.ក.ក ចាប់ពីពេលខ្មែរក្រហមបានចូលកាន់កាប់តំបន់របស់ពួកគាត់។ តាមការបញ្ជាពីថ្នាក់លើរបស់ ប.ក.ក ចៅហ្វាយស្រុកខ្មែរក្រហមនៅក្នុងអង្គប្រជុំរួម ជាមួយអ្នកស្រុកខ្មែរក្រោមនៅខេត្តពោធិសាត់ និងខេត្តតាកែវ បានប្រកាសថាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមត្រូវបោសសម្អាតរាល់គ្រប់ភ្នាក់ងាររបស់ *យួន* (បញ្ជាក់លម្អិតខាងក្រោម)។ រាល់គ្រប់សមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមទាំងអស់ មិនថាប្រជាជនស៊ីវិល ឬសមាជិកនៃចលនា ផ្តាច់ខ្លួន/ប្រឆាំងទេ សុទ្ធតែប្រឈមមុខនឹងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ បើទោះបីជាពួកគាត់ពុំមានចំណងទាក់ទងជាក់ស្តែងណាមួយជាមួយវៀតណាមក្តី។ មិនមែនតែកូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំទេដែលបានបញ្ជាក់ថាខ្មែរក្រហមបានអនុវត្តតាមបញ្ជារបស់ ប.ក.ក ជាមួយឆន្ទៈប្តូរផ្តាច់ (មើលជារួមនូវ**ឧបសម្ព័ន្ធI**) ប៉ុន្តែអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលយើងបានសាកសួរកន្លងមក ក៏ពួកគាត់បានបញ្ជាក់ដូច្នោះដែរ (មើល**ឧបសម្ព័ន្ធ III**)។

២០- ដូចហេតុផលដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើ ថ្នាក់ដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ប.ក.ក បានចេញបញ្ជាឱ្យចៅហ្វាយខេត្ត ចៅហ្វាយស្រុក ប្រធានសហករណ៍ ប្រធានអង្គភាពខ្មែរក្រហម និងមន្ត្រីផ្សេងៗនៅតំបន់ប្រមូលផ្តុំសំខាន់របស់ខ្មែរក្រោម ដូចជានៅស្វាយរៀង ពោធិសាត់ និងតាកែវ ធ្វើការវែកមុខ និងកំចាត់សមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ដោយសារពួកវាយល់ថាខ្មែរក្រោមជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយជាមួយ "បណ្តាញវៀតណាម"[56]។ កូនក្តីខ្មែរក្រោមរបស់យើងខ្ញុំមួយចំនួនដែលជាបុរសនៅក្នុងសហគមន៍ទាំងនេះ តែងតែត្រូវបានខ្មែរក្រហមបំបែកឱ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីស្ត្រី និងកុមារ និងជម្លៀសទៅកាន់តំបន់ផ្សេងៗ

ជាផ្នែកមួយនៃកងចល័ត (មើលជារួមនូវឧបសម្ព័ន្ធ)។ ស្ត្រីខ្មែរក្រោមដូចជាប្រពន្ធរបស់កូនក្តីខ្មែរកណ្តាលរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមបំបែកឱ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីប្តី និងកូនរបស់គាត់ដោយសារពួកគាត់ជា "គ្រាប់ពូជមិនល្អក្នុងសហគមន៍" ឬដោយសារពួកគាត់ជា "ក្បាលយួន ខ្លួនខ្មែរ"។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខ្មែរក្រោមនៅកម្ពុជា (និងកម្ពុជាក្រោម) ដោយដាក់ពួកគាត់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមគោលនយោបាយនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ការសម្រិតសម្រាំង ការបំបែក ឬការចាប់ពង្រត់ និងការជម្លៀសដោយបង្ខំដែលទាំងនេះមានន័យស្មើនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ។ ដូចដែលយើងខ្ញុំនឹងបញ្ជាក់ជូនខាងក្រោមនេះ គឺថាគោលនយោបាយនេះបានបណ្តាលឱ្យមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ តាមរយៈការចាប់ដាក់គុក វិធានការនានាដើម្បីទប់ស្កាត់កំណើតទារក ការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំ និងស្ថានភាពរស់នៅផ្សេងៗដែលបានរៀបចំឡើងក្នុងបំណង បំផ្លាញខាងរូបរាងកាយទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែក។

ខេត្តស្វាយរៀង (ភូមិភាគបូព៌ា)

២១- ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសប្រជាជនខ្មែរក្រោមជាច្រើនដោយបង្ខំ ឱ្យចេញពីខេត្តស្វាយរៀងទៅកាន់ភូមិភាគពាយ័ព្យ (ខេត្តពោធិសាត់) និងភូមិភាគនិរតី (ខេត្តតាកែវ) ដោយសារខ្មែរក្រហមភ័យខ្លាចក្រែងជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម នឹងផ្តាច់ខ្លួនចូលដៃជាមួយវៀតណាមឈ្លានពានកម្ពុជា[57]។ ក្នុងពេលខ្មែរក្រោមបានទៅដល់ខេត្តពោធិសាត់ និងតាកែវ ខ្មែរក្រហមបានបំបែកពួកគាត់ឱ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីខ្មែរកណ្តាល ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយសារពួកវាយល់ថាពួកគាត់ជាជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ឬជាភ្នាក់ងារវៀតណាម ហើយបានចាប់ពួកគាត់ដាក់គុក និង/ឬ ប្រហារជីវិត[58]។

២២- កូនក្តី [redacted] បញ្ជាក់ថាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ថែមទាំងបានប្រឌិតពាក្យស្លោកមួយជុំវិញគោលនយោបាយនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនេះ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាពាក្យស្លោកថា "ហូបស្វាយសប្បាយជាងហូបអម្ពិល"[59] "Better to eat mango than tamarind"។ Mango ប្រែថា "ស្វាយ" ហើយមានន័យតំណាងឱ្យប្រជាជនពីខេត្តស្វាយរៀង (ភូមិភាគបូព៌ា) ហើយ Tamarind ប្រែថា "អម្ពិល" ដែលស្តាប់ទៅឮដូចជា Dop Pram Pii Ampel ដែលមានន័យថា ១៧មេសា ហើយមានន័យតំណាងឱ្យប្រជាជន១៧មេសា (ប្រជាជនថ្មី)។ និយាយម្យ៉ាងទៀត ពាក្យស្លោកនេះចង់និយាយថា ប្រជាជនខ្មែរក្រោមដែលបានមករស់នៅភូមិភាគបូព៌ា ត្រូវពួកវាចាត់ទុកថាជាការគម្រាមកំហែងធ្ងន់ធ្ងរមួយ ដែលគួរតែសម្លាប់មុន

គេនៅមុនពេលខ្មែរក្រហមបោះជំហានទៅរកគោលដៅសំខាន់មួយរបស់ខ្លួននោះគឺ "ការកែប្រែ" ប្រជាជនខ្មែរកណ្ដាលដែលរស់នៅទីក្រុង និងក្រុមបញ្ញវន្ត។

ខេត្តពោធិសាត់ (ភូមិភាគពាយ័ព្យ)

២៣- ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ និង១៩៧៧ ប្រធានភូមិ ប្រធានឃុំខ្មែរក្រហម បានចាប់ផ្ដើមកត់ត្រាអត្តសញ្ញាណជនជាតិរបស់[redacted] ដោយសួរនាំមេគ្រួសារថាតើគ្រួសារពួកគាត់ជាខ្មែរកណ្ដាល ឬខ្មែរក្រោម[60]។ គេបានប្រាប់កូនក្ដីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] មកពីស្រុកបាកានថា គោលបំណងនៃការសួរនាំនេះគឺដើម្បី "បញ្ជូនខ្មែរក្រោមទៅឆ្ងាយ និងបំបែកឱ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីអ្នកភូមិ"[61]។ ខ្មែរក្រហមតែងបានសួរនាំជាញឹកញយ និងបានយកលទ្ធផលមកប្រៀបធៀបរកសង្គតិភាព ដើម្បីប្រាកដថាពួកវាពិតជាកំពុងតែដៅមុខសញ្ញាទៅរកខ្មែរក្រោមពិតមែន[62]។

២៤- ជាក់ស្ដែង ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើការកោះប្រជុំមួយនៅ[redacted] ណែនាំឱ្យមេដឹកនាំស្រុកបាកាន ចងក្រងប្រវត្តិរូបរបស់ប្រជាជនរស់នៅក្នុងភូមិនេះ ដើម្បីកំណត់ថានរណាខ្លះជាសមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ហើយនរណាខ្លះដែលគេសង្ស័យថាជាអ្នកគាំទ្រក្រុមប្រឆាំង/ក្បត់ខ្លួន[63]។ ខ្មែរក្រហមបានប្រើប្រាស់លេសមួយដោយនិយាយថាអង្គការនឹងបំបែកក្រុមជនជាតិភាគតិចឱ្យនៅដាច់ពីគ្នា ហើយផ្ដល់រង្វាន់លើកទឹកចិត្តដល់ក្រុមណាដែលផលិតស្រូវបានលឿនជាងគេ ប្រយោជន៍ដើម្បីរែកមុខនិងបំបែកប្រជាជនខ្មែរក្រោមឱ្យនៅដាច់ពីគេ[64]។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានយកលេសទៀតថាខ្មែរក្រោមគ្មានអ្វីត្រូវភ័យខ្លាចក្រែងគេស្គាល់ឡើយ ហើយត្រូវបង្ហាញមុខ ពីព្រោះអង្គការគ្រាន់តែប្រើឱ្យពួកគាត់ធ្វើការងារស្រែចម្ការជូនអង្គការតែប៉ុណ្ណោះ។ ឧទាហរណ៍ ការងារទាំងនោះមានដូចជា "បេះពោត និងជីកដំឡូង"[65]។

២៥- បន្ទាប់មកនៅឆ្នាំ១៩៧៧ និង១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមបានប្រើប្រាស់លទ្ធផលដែលបានមកពីការធ្វើស្ថិតិរបស់ពួកវា យកមករែកមុខសមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម និងបំបែកពួកគាត់ដោយបង្ខំ ពីប្រជាជនខ្មែរកណ្ដាល[66]។ ប្រជាជនខ្មែរក្រោមនៅ[redacted] និង [redacted] ត្រូវបានពួកវាដាក់ឱ្យនៅមួយក្រុម រួចនាំយកទៅមន្ទីរសន្តិសុខ ឬក្រោលគោ នៅ[redacted] (មើលកថាខណ្ឌ ៣០-៣៦ ខាងក្រោម) ដើម្បីសម្លាប់ជាលំនាំមួយនៃអំពើ និងក្នុងកិច្ចខិតខំរួមគ្នាដើម្បីកំចាត់ចោល ជាក់ស្ដែងនូវរាល់ប្រជាជនខ្មែរក្រោមទាំងអស់ក្នុងតំបន់ទាំងនោះ។ ការជម្លៀសដោយបង្ខំនេះត្រូវបានធ្វើឡើងសំដៅ

ជាពិសេសទៅលើប្រជាជនភាគតិចខ្មែរក្រោម។ ពួកវាពុំតម្រូវឱ្យ ឬពុំមានបំណងឱ្យប្តី ឬប្រពន្ធរបស់ពួកគាត់រួមដំណើរជាមួយពួកគាត់ឡើយ[67]។ កូន "កាត់" រវាងខ្មែរក្រោម និងខ្មែរកណ្តាល ត្រូវបានបង្ខំឱ្យជ្រើសរើស ម្តាយ ឬឪពុក ដែលខ្លួនត្រូវនៅជាមួយ ក្រោយពីពួកវាបានបំបែកម្តាយឪពុករបស់ពួកគាត់ ហើយប្រសិនបើពួកគាត់ទៅតាមឪពុក ឬម្តាយដែលជាខ្មែរក្រោម ពួកគាត់នឹងត្រូវសម្លាប់ចោល[68]។ យោងតាមកូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ ខ្មែរក្រហមបានដាក់សមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ឱ្យនៅដាច់ឯកោពីឃុំផ្សេងៗក្នុងស្រុកបាកានដើម្បី "បោសសម្អាតរាល់ភ្នាក់ងារ *យួន* ទាំងអស់"[69]។

កម្ពុជាក្រោម (វៀតណាមខាងត្បូង) និងខេត្តតាកែវ (ភូមិភាគនិរតី)

២៦- នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើជំរឿនប្រជាជនមួយ នៅខេត្តតាកែវ ដើម្បីរែកមុខខ្មែរក្រោម សម្រាប់គោលបំណងនៃគោលនយោបាយនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញតាមរយៈការចាប់បំបែក និងការជម្លៀស[70]។ កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] បញ្ជាក់ថានាខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៥ គាត់បានស្តាប់ឮតាមវិទ្យុខ្មែរក្រហម នូវការប្រកាសគោលនយោបាយថ្មីមួយចំពោះក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រោម។ ប.ក.ក បានឯកភាពបញ្ជូនពួកគាត់ត្រឡប់ទៅវៀតណាមវិញ និងអនុញ្ញាតឱ្យខ្មែរក្រោមនៅវៀតណាមមកតាំងទីលំនៅនៅកម្ពុជា។ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ មន្ត្រីខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តគោលនយោបាយថ្មីនេះ។ ពួកវាបានមកដល់ផ្ទះនិងឱ្យខ្មែរក្រោមបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណថា ខ្លួនពិតជាខ្មែរក្រោមមែន ដើម្បីពួកវាអាច "បញ្ជូនពួកគាត់ត្រឡប់ទៅកម្ពុជាក្រោមវិញ"។ យោងតាមកូនក្តី [redacted] នេះគឺជាឧបាយកលដ៏ខ្មៅកខ្វក់ដែលឱ្យ "ខ្មែរក្រហមដឹងថានរណាខ្លះជាខ្មែរក្រោម ...(និង) បន្ទាប់មកប្រែទៅជាការស្លាប់បាត់បង់ជីវិត" សម្រាប់ខ្មែរក្រោមដែលបានបង្ហាញមុខ និងដែលត្រូវបានពួកវាជម្លៀស។ ខ្មែរក្រោមនៅកម្ពុជាក្រោមមួយចំនួន ក៏ត្រូវបានកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមចាប់ពង្រត់ពីទឹកដីវៀតណាម មកដល់ខេត្តតាកែវ ទៀតផង។ ជាពិសេសនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៨ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានបើកការវាយឆ្មក់មួយចូលទៅក្នុងខេត្តមាត់ជ្រូក កម្ពុជាក្រោម (គេស្គាល់ថាជាខេត្ត An Giang នៅវៀតណាមខាងត្បូង) ធ្វើឡើងមួយផ្នែកដើម្បីយកប្រជាជន និងទឹកដីខ្មែរក្រោមមកឱ្យឃុំ គោកព្រិច ស្រុកគីរីវង់វិញ[71]។ នៅក្នុងការវាយឆ្មក់របស់ខ្មែរក្រហមនេះ កូនក្តី [redacted] និងព្រះសង្ឃចំនួន៤០០អង្គទៀតត្រូវបានពួកវាចាប់ផ្សឹក និងបង្ខំឱ្យធ្វើជាកសិករនៅខេត្តតាកែវ[72]។ ខ្មែរក្រោមណាដែលប្រកែកពុំព្រមស្តាប់តាមបញ្ជាពួកវា ត្រូវពួកវាសម្លាប់ចោល ដូចខ្មែរក្រោមដែលរៀបការ

ជាមួយប្តី ឬប្រពន្ធវៀតណាមដែរ[73]។ ពួកខ្មែរក្រហមបានសួរចម្លើយ និងសម្លាប់ប្រជាជនខ្មែរក្រោមដែលបានធ្វើមាតុភូមិនិវត្តន៍មកខេត្តតាកែវអស់ជាច្រើន ដោយត្រូវពួកវាចោទថាជាភ្នាក់ងារ និងជាគិញវៀតណាម[74]។

គ. ការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំ និងលក្ខខណ្ឌរស់នៅដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងបំណងនាំមកនូវការបំផ្លាញខាងរូបរាងកាយរបស់ក្រុមខ្មែរក្រោម [redacted] *(ខេត្តពោធិសាត់ ភូមិភាគពាយ័ព្យ)*

២៧- ដូចដែលយើងខ្ញុំបានបង្ហាញ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៧ មក គោលនយោបាយទូទៅនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញរបស់ខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយទៅជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដោយសារខ្មែរក្រហមសង្ស័យខ្មែរក្រោមក្នុងពេលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធរវាងកម្ពុជា និងវៀតណាម។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ និង១៩៧៨ សហគមន៍ខ្មែរក្រោមនៅ[redacted]ទាំងមូល បានត្រូវខ្មែរក្រហមប្រមូលយកទៅសម្លាប់នៅ[redacted][75] និងនៅក្នុងបរិវេណ[redacted][76]។ ពួកខ្មែរក្រហមបានប្រមូល និងដឹកប្រជាជនខ្មែរក្រោមចំនួន៣៥០គ្រួសារ (ប្រហែល១០០០នាក់) មកពីទូទាំងស្រុកបាកានយកទៅព្រៃក្រឡៅ ក្រោមលេសថាអង្គការឲ្យពួកគាត់ទៅធ្វើស្រែនៅភូមិនោះ[77]។

២៨- ក្នុងពេលខ្មែរក្រោមធ្វើដំណើរទៅកាន់ភូមិព្រៃក្រឡៅ ពួកគាត់បានត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់ចងស្លាបសេក និងបណ្តើរជាជួរដែលក្នុងមួយជួរមាន២០ ទៅ២៣នាក់[78]។ នៅឯព្រៃក្រឡៅខ្មែរក្រហមបានដាក់ពួកគាត់នៅក្នុងក្រោលគោ អស់រយៈពេលចំនួនជាច្រើនថ្ងៃ ដោយបង្អត់អាហារ ឬទឹក ហើយទីបំផុត ពួកគាត់ត្រូវបានពួកវាសម្លាប់[79]។ សាកសពរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានពួកវាបោះចោលក្នុងទីកន្លែងរណ្តៅដែលមានផ្ទៃដីជិត១ហិកតា និងមានរណ្តៅធំៗចំនួនជាច្រើនរយរណ្តៅ។ រណ្តៅមួយចំនួននៅពុំទាន់ត្រូវបានគេជីកកកាយនៅឡើយទេនាពេលសព្វថ្ងៃនេះ[80]។ ក្នុងពេលប្រហារជីវិត បុរសពេញកម្លាំងខ្មែរក្រោមជាមនុស្សដែលត្រូវពួកវាសម្លាប់មុនគេ[81] បន្ទាប់មកជាស្ត្រី និងមនុស្សចាស់ មនុស្សឈឺ និងខ្មែរដែលរៀបការជាមួយខ្មែរក្រោម[82]។ ដូចគ្នានេះដែរ ខ្មែរក្រហមបានប្រមូល និងបញ្ជូនខ្មែរក្រោម ដែលកំពុងត្រូវបានឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នពី[redacted] យកទៅព្រៃធំ ដើម្បី "បេះពោត និងជីកដំឡូង"[83]។ ក្នុងចំណោមប្រជាជនខ្មែរក្រោមជាង៧០០នាក់ដែលខ្មែរក្រហមបានប្រមូលគ្មានសល់អ្នកនៅរស់ទេ[84]។ កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] បញ្ជាក់ថាគ្រោងឆ្អឹងមួយចំនួនដែលនៅសេសសល់អំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅព្រៃក្រឡៅ ត្រូវបានគេប្រទះឃើញក្នុងឆ្នាំ

១៩៧៩ ក្រោយពីខ្មែរក្រហមដកថយ។ គ្រោងឆ្អឹងទាំងនេះត្រូវបានប្រជាជនខ្មែរក្រោមមួយចំនួនតូចដែលនៅរស់ក្នុងស្រុកបាកាន ដឹកជញ្ជូនតាមរទេះគោទៅកាន់[redacted] ក្រោយពេលខ្មែរក្រហមដកថយ ដោយសារចំពេលកម្លាំងវៀតណាមបានចូលមកដល់ខេត្តពោធិសាត់ [redacted] *(ខេត្តតាកែវ ភូមិភាគនិរតី)*

២៩- ស្រដៀងគ្នានេះ ប.ក.ក បានប្រហារជីវិតប្រជាជនខ្មែរក្រោម *ជាទ្រង់ទ្រាយធំ* នៅ[redacted]ដែលត្រូវបានពួកវាបំបែកឱ្យនៅដាច់ដោយឡែក។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់រង្គាលប្រជាជនខ្មែរក្រោម នៅ[redacted] [redacted][85]។ ជាក់ស្តែង នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៨ នៅ[redacted] ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់ពួកកងជីវពលចលនាក្រមា ស របស់ខ្មែរក្រោមអស់ចំនួន ៦៧ នាក់(មើលកថាខណ្ឌ១៦-១៧ ខាងលើ)[86]។

ឃ. ការចាប់ដាក់គុក និងការសួរចម្លើយមនុស្សដោយសារជាខ្មែរក្រោម

ខេត្តពោធិសាត់ (គុកវាល)

៣០- បន្ថែមពីលើការសម្លាប់ជាទ្រង់ទ្រាយធំ និងលក្ខខណ្ឌរស់នៅផ្សេងៗ ដែលបានបញ្ជាក់ពីខាងលើ ខ្មែរក្រហមបានបង្កឡើងដោយចេតនាទៅលើខ្មែរក្រោមក្នុងបំណងដើម្បីនាំមកនូវការបំផ្លាញខាងរូបរាងកាយ។ មិនដូចខ្មែរកណ្តាលដែលត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន និងចាប់ឃុំឃាំងដោយសារ "កំហុសឆ្គង" ខ្មែរក្រោមត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន ចាប់ដាក់គុក និងធ្វើទារុណកម្មដោយគ្រាន់តែគេចោទថាជាគិញវៀតណាម ដោយសារមានដើមកំណើតចេញពី ឬរស់នៅកម្ពុជាក្រោម (វៀតណាមខាងត្បូង) ឬដោយសារទាក់ទិននឹងចលនាប្រឆាំងរបស់ខ្មែរក្រោម/ចលនាផ្តាច់ខ្លួន ដែលមានសម្ព័ន្ធភាពជាមួយវៀតណាម ឬមានមូលដ្ឋាននៅវៀតណាម។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្មែរក្រហមបានយកប្រជាជនកម្ពុជារាប់ពាន់នាក់ទៅដាក់គុកភូមិវាល (គ.ភ.វ) ដើម្បីធ្វើទារុណកម្ម សួរចម្លើយ និងប្រហារជីវិត[87]។ ការអនុវត្ត បែបនេះបានបញ្ចប់តែនៅក្នុងពេលដែលកម្លាំងវៀតណាមបានចូលមកដល់ខេត្តពោធិសាត់ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៩[88]។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ អ្នកទោសដំបូងដែលពួកវានាំយកទៅដាក់គុកភូមិវាល ភាគច្រើនលើសលប់ជាសមាជិកជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ដែលស្របតាមបញ្ជារបស់មជ្ឈិមបក្សនៃ ប.ក.ក ទៅកាន់ប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខខ្មែរក្រហម ដូចជាជនជាប់ចោទ ឌុច ដែលត្រូវបំបាត់ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម និងវៀតណាម ពីព្រោះពួកគាត់ជាជនក្បត់ពីវៀតណាម[89]។ កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] ជាអ្នករួចពីស្លាប់ម្នាក់ក្នុង

ចំណោមមនុស្សមួយចំនួនតូចនៅគុកភូមិវាល បញ្ជាក់ថាអ្នកសួរចម្លើយរបស់គាត់បានយកអត្តសញ្ញាណ/សាវតារ ជាខ្មែរក្រោមរបស់គាត់ មកធ្វើការសន្មតថាគាត់គឺជាជនក្បត់ ឬជាគិញចូលដៃជាមួយវៀតណាម ដោយពុំបានគិតអំពីនិរទោស ឬពិរុទ្ធភាពរបស់គាត់ទេ។ ពួកវាបានសួរគាត់ថា "(១) តើឯងរស់នៅឯណា មុនរបបខ្មែរក្រហម? (២) ហេតុអ្វីឯងនិយាយភាសាខ្មែរពុំច្បាស់? (៣) ដោយសារឯងជាខ្មែរក្រោម តើឯងដែលបានទំនាក់ទំនងជាមួយវៀតណាមដែរឬទេ? (៤) តើមានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងក្រុមគិញរបស់ឯង?"។

៣១- នៅគុកភូមិវាល អ្នកទោសខ្មែរក្រោមចំណាំគ្នាបានថាជាមនុស្សមកពីភូមិ/ឃុំកំណើត ជាមួយគ្នា និងមកពីពួកគាត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមប្រមូល និងចាប់ខ្លួនយកមកពីភូមិ/ឃុំ របស់ពួកគាត់[90]។ ខ្មែរក្រោមដែលត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់ដាក់គុកភូមិវាល មានដូចជាអ្នក [redacted][91]។ ពួកឆ្មាំគុកខ្មែរក្រហមបានសម្រិតសម្រាំង និងចាប់បំបែកខ្មែរក្រោមនៅក្នុងភូមិទាំងនេះ ឲ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីខ្មែរកណ្តាល រួចពួកវាយកខ្មែរក្រោមទៅដាក់គុកភូមិវាលដើម្បីសួរចម្លើយ និងប្រហារជីវិត[92]។

៣២- ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងៗ អ្នកទោសខ្មែរក្រោមនៅគុកភូមិវាលត្រូវបានពួកវាចោទថាបានចូលដៃជាមួយចលនាខ្មែរសេរី និងជា "មនុស្សក្បាល២"។ កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំជឿជាក់ថា មេដឹកនាំមួយរូបរបស់ចលនាខ្មែរសេរីឈ្មោះ [redacted] និងប្រជាជនខ្មែរក្រោមផ្សេងទៀតដែលពួកគាត់ធ្លាប់បានជួប ពិតជាបានត្រូវពួកខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន និងចាប់ដាក់គុកភូមិវាលនេះយ៉ាងពិតប្រាកដ[93]។ ឆ្មាំគុកបានប្រាប់កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំមួយចំនួនឲ្យដឹងថា រាល់សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម នៅបណ្តាភូមិដែលបានរៀបរាប់ ខាងលើ នឹងត្រូវគេយកទៅដាក់គុកភូមិវាល រួចប្រហារជីវិត។ ដំណឹងនេះបញ្ជាក់ថាការសង្ស័យរបស់ពួកគាត់ថា ខ្មែរក្រោមពិតជាត្រូវបានខ្មែរក្រហមប្រមូលយកទៅឃុំឃាំង ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងប្រហារជីវិត គឺជាការពិត[94]។

៣៣- ជាមធ្យមមានអ្នកទោសយ៉ាងហោចចំនួន១០០នាក់បានមកដល់គុកភូមិវាល រាល់ពេល២ទៅ៣ថ្ងៃ[95]។ ក្នុងពេលអ្នកទោសមកដល់ ខ្មែរក្រហមបានយកអ្នកទោសចេញទៅសម្លាប់ដោយបោះសាកសពពួកគាត់ចូលទៅក្នុងរណ្តៅសាកសពរួមនៅក្បែរនោះ[96]។ ក្នុងពេលមួយក្នុងចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៧ ដល់១៩៧៨ មានអ្នកទោសយ៉ាងហោចណាស់ចំនួន ១.០០០ នាក់ដែលបានជាប់ឃុំឃាំងនៅគុកភូមិវាល[97]។ (មើល**ឧបសម្ព័ន្ធ I** សម្រាប់ដីយ៉ាក្រាមលម្អិត

អំពីបរិវេណគុកភូមិវាល ដែលបង្ហាញដោយកូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [និងអ្នករួចពីស្លាប់ នៅគុកភូមិវាល] [redacted] និង [redacted])។

៣៤- នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ និង១៩៧៨ ប្រជាជនខ្មែរក្រោមចំនួនរាប់រយនាក់ មកពីខេត្តស្វាយរៀង (ភូមិភាគបូព៌ា) ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់គុកភូមិវាល។ ខ្មែរក្រហមបានប្រមូលយកជនរងគ្រោះមកពីភូមិភាគបូព៌ាក្នុងចំនួនចាប់ពី ១០០ ដល់៣០០ នាក់ ពីតាមគ្រប់ទីកន្លែងជារៀងរាល់យប់ និងបានយកពួកគាត់ទៅប្រហារជីវិតជាទ្រង់ទ្រាយធំនៅក្នុងវាលស្រែក្បែរគុកនោះ[98]។ កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] បានឃើញពួកខ្មែរក្រហមបញ្ជាឱ្យជនរងគ្រោះអង្គុយដាក់ដៃទៅក្រោយខ្នង រួចវាយនឹងដំបងវែងត្រង់កញ្ចឹង ក ជនរងគ្រោះ[99]។ បន្ទាប់មក ខ្មែរក្រហមផ្សេងទៀតយកជំពុះទុងអារកជនរងគ្រោះ[100] រួចធាក់សាកសពទម្លាក់ចូលទៅ ក្នុងរណ្តៅរាក់មួយ ឬទុកសាកសពជនរងគ្រោះចោលនៅលើវាលស្រែ[101]។ កូនក្តី [redacted] បញ្ជាក់ថារណ្តៅសាកសពរួមទាំងនេះមានកំពស់៣ម៉ែត្រ និងទទឹងប្រហែល១០ម៉ែត្រ[102]។

ខេត្តតាកែវ (វត្តព្រះនេត្រ និងគុកវត្តសុបិន្ត)

៣៥- កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំបញ្ជាក់ថាខ្មែរក្រហមបានប្រមូលយកសមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមពី [redacted] និងបានដឹកពួកគាត់យកទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខស្រុកដូចជាវត្តសុបិន្ត និងគុកវត្តព្រះនេត្រ[103]។ នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ គុកទាំង២គឺជាកន្លែងដែលគេស្គាល់ច្បាស់ថាជាកន្លែងសម្រាប់ឃុំឃាំងខ្មែរក្រោម ដែលត្រូវខ្មែរក្រហមចោទថាក្បត់ និងបង្ខំឱ្យ "សារភាព" ថាមានទំនាក់ទំនងជាមួយវៀតណាម និងចុងបញ្ចប់ត្រូវខ្មែរក្រហមប្រហារជីវិត[104]។ នៅថ្ងៃមួយក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] បានឃើញការមកដល់គុកវត្តសុបិន្តរបស់ប្រជាជនខ្មែរក្រោមចំនួន៣៥នាក់ ដែលត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ពង្រត់ពីកម្ពុជាក្រោម។ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំង និងសួរចម្លើយ និងបង្ខំឱ្យ "សារភាព" នៅគុកនោះ នាពេលយប់ ពួកអ្នកទោសត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់*ជាទ្រង់ទ្រាយធំ*នៅឯគុម្ពោតព្រៃក្បែរនោះ។ ([redacted]

៣៦- បន្ថែមពីលើនេះ ខ្មែរក្រហមបានចោទអ្នកទោសអំពីអំពើឧក្រិដ្ឋពុំពិតប្រាកដដូចជា "ការញុះញង់ឱ្យប្រជាជនចូលទៅប្រទេសវៀតណាម" និង"ការលាក់អាវុធនៅក្នុងរូងភ្នំជាមួយនឹងមនុស្សផ្សេងទៀត" និងវាយដំពួកគាត់នឹងដំបងឈើ យកថង់ប្លាស្ទិកគ្របមុខ និងឆក់ពួក

គាត់នឹងខ្សែភ្លើង ដើម្បីទាញយកចម្លើយសារភាព[105]។ អ្នកទោសក៏បានស្លាប់បាត់ជីវិត ពីការអត់ឃ្លាន ឬជំងឺដង្កាត់ដោយសារទទួលទានបបរដែលត្រូវបានគេដាំនៅក្នុងទឹកប្រឡាយ [106]។ អ្នកទោសត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមបង្ខំឱ្យធ្វើការងារពលកម្ម ដូចជា ជីកឫសឈើ និងឡើងត្នោតធ្វើស្ករ[107]។

ង. ការលុបបំបាត់

៣៧- លទ្ធផលដែលបណ្តាលមកពីការសម្លាប់ជាទ្រង់ទ្រាយធំទាំងនេះ គឺផ្នែកដ៏សំខាន់មួយនៃក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមនៅខេត្តពោធិ៍សាត់ និងតាកែវ ត្រូវបានលុបបំបាត់។ ថ្វីបើកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមទៀតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានភាពចាំបាច់ដើម្បីកំណត់ចំនួនពិតប្រាកដនៃសមាជិករបស់ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមដែលបានត្រូវខ្មែរក្រហមសម្លាប់ក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ និងតាកែវក្តី ក៏ចំនួននៃការស្លាប់របស់ខ្មែរក្រោមតាមការប៉ាន់ស្មានរបស់កូនក្តីយើងខ្ញុំ [redacted] សម្រាប់តែស្រុកបាកានមួយ បង្ហាញថាការពិតខ្មែរក្រោម ពិតជាជនរងគ្រោះនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រាកដមែន។

៣៨- មុនសម័យខ្មែរក្រហម ក្នុង[redacted] មានប្រជាជនខ្មែរក្រោមចំនួនប្រមាណ២០០គ្រួសារ លុះដល់ក្រោយសម័យខ្មែរក្រហម នៅសល់តែ៣០គ្រួសារប៉ុណ្ណោះ[108]។ ក្នុងចំណោមប្រជាជនចំនួនប្រមាណ២០០គ្រួសារ ដែលស្ថិតនៅក្នុង[redacted] មុនពេលរបបខ្មែរក្រហម មានតែ១០គ្រួសារប៉ុណ្ណោះដែលសល់ពីស្លាប់ក្រោមអំពើប្រល័យពូជសាសន៍[109]។ ក្នុងចំណោម៥០គ្រួសារ មានតែ៦គ្រួសារប៉ុណ្ណោះនៅ[redacted] ដែលបានរួចចាកផុតពីសេចក្តីស្លាប់នៅសម័យខ្មែរក្រហម[110]។ មុនសម័យខ្មែរក្រហម នៅ[redacted]មានខ្មែរក្រោមចំនួនប្រមាណ២០គ្រួសារ ហើយលុះក្រោយសម័យខ្មែរក្រហម មានតែប្រជាជនខ្មែរក្រោម២គ្រួសារប៉ុណ្ណោះដែលបានចាកផុតពីស្លាប់ដោយអំពើប្រល័យពូជសាសន៍[111]។ ជាថ្មីម្តងទៀត សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគួរស៊ើបអង្កេតបន្ថែម និងផ្ទៀងផ្ទាត់ តួលេខទាំងនេះ ដោយហេតុថាយើងសង្ស័យថាការបំផ្លិចបំផ្លាញខាងរូបរាងកាយជាក់ស្តែងទៅលើខ្មែរក្រោមនៅស្រុកបាកាន អាចលើសពីការប៉ាន់ស្មានទៅទៀត។ គេអាចនិយាយបានថាគ្រួសារខ្មែរក្រោមមួយចំនួនដែលរស់នៅក្នុងស្រុកបាកាន នាពេលសព្វថ្ងៃពុំអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអ្នករួចពីស្លាប់នៅស្រុកបាកានបានឡើយ ពីព្រោះពួកគាត់ពុំមែនជាប្រជាជនសាមញ្ញរស់នៅក្នុងស្រុកបាកាន អំឡុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឡើយ ប៉ុន្តែគាត់បានទៅរស់នៅទីនោះពីខេត្តផ្សេងៗ ឬពីវៀតណាមខាងត្បូងក្រោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

00417377

ដោយហេតុថាវាជារបៀបរបបខ្មែរក្រោមក្នុងការរស់នៅជាមួយគ្នា ឬនៅក្នុងភូមិក្បែរខាងគ្នា។

៣៩- សម្រាប់គោលបំណងនៃសំណើសុំឲ្យកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមនេះ វាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការនិយាយថាខ្មែរក្រោមត្រូវបានខ្មែរក្រហមបំបែកឲ្យនៅដាច់ដោយឡែក សម្រាប់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងបានទទួលរង "ចំណែកយ៉ាងខ្ពស់នៃការសម្លាប់" ដែលត្រូវគេប៉ាន់ស្មានថា ក្នុងចំនួនច្រើនជាង ១០០.០០០ នាក់[112] ផ្អែកតាមមូលដ្ឋាននៃការយល់ឃើញរបស់ពួកវា ថាខ្មែរក្រោមជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងក្រុមសញ្ជាតិវៀតណាម និង/ឬ ក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម[113]។

ច. អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលបានបញ្ជាក់តាមអង្គហេតុ

៤០- ភស្តុតាងខាងក្រោមបញ្ជាក់ថា ការប្រហារជីវិតសមាជិកខ្មែរក្រោមក្នុងខេត្តពោធិសាត់ និងតាកែវ ជាទ្រង់ទ្រាយធំត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយចុងចោទ និងមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ផ្សេងទៀតរបស់ ប.ក.ក និងត្រូវបានប្រព្រឹត្តក្នុងចេតនាបំផ្លាញទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែក នូវក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមក្នុងតំបន់ទាំងនោះ។

ក. របបខ្មែរក្រហមបានយកក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ធ្វើជាគោលដៅនៃការកំចាត់ចោល ពីព្រោះពួកវាបានយល់ឃើញថាពួកគាត់មានអត្តសញ្ញាណជាជនជាតិវៀតណាម[114]។

ខ. នៅថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩ ឌុច បានបញ្ជាក់អំពីការភ្ជាប់ខ្មែរក្រោមទៅនឹងវៀតណាម របស់ ប.ក.ក ដោយបញ្ជាក់ថា៖

ការពិតគឺថាឲ្យតែនរណាមកពីវៀតណាមចូលកម្ពុជា ទោះជា ជនស៊ីវិលក្តី ឬយុទ្ធជនក្តី ពួកគេសុទ្ធតែត្រូវបានចាត់ទុកថាជាគិញទាំងអស់។ ខ្ញុំសូមជម្រាបបញ្ជាក់ជូនថា *ជនអន្តោប្រវេសន៍វៀតណាមមកពី កម្ពុជាក្រោម និងវៀតណាមដែលរស់នៅកម្ពុជាតាំងពីដើមមក ពួកគាត់សុទ្ធតែត្រូវបានចាប់ខ្លួនយកទៅដាក់គុកទាំងអស់។ នេះមកពីពួកគាត់បានប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងរដ្ឋអំណាច*។ ចំណែកឯប្រជាជនវៀតណាមដែលបានចូលមកកម្ពុជាក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ *ពួកគាត់ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាគិញ។ មិនថាគេចេះតែចោទ ឬមកពីបញ្ហាអ្វីផ្សេងនោះទេ គឺថាខ្មែរក្រហមត្រូវយកពួកគាត់ទៅដាក់គុកទាំងអស់*[115]។

គ. ទឹកដីជាអចិន្ត្រៃយ៍ និងស្ថិតស្ថេររបស់ខ្មែរក្រោមនៅកម្ពុជាក្រោមបានក្លាយទៅជាផ្នែកដ៏សំខាន់មួយរបស់វៀតណាមក្នុងឆ្នាំ១៩៤៩។ មកទល់នឹងឆ្នាំ១៩៧៧ គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានចាត់ទុកជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមជាភ្នាក់ងារវៀតណាម។ ដូច្នេះហើយទើបបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាជឿថាជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ជាគ្រោះថ្នាក់ដល់របបខ្លួន ហើយបានចាត់ទុកជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមជាសត្រូវរបស់រដ្ឋ។

ឃ. បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានរក្សានូវគោលនយោបាយសម្លាប់ "យួន" (វៀតណាម) និង "ភ្នាក់ងាររបស់យួន"[116]។ លើសពីនេះទៀត ក្នុងអំឡុងការថ្លែងតាមវិទ្យុទូទាំងប្រទេសក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៨ ប៉ុល ពត ដែលជាលេខាគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានចេញបញ្ជាដល់គ្រប់ទាហានបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាក្នុងម្នាក់ត្រូវ "សម្លាប់ជនជាតិវៀតណាមឱ្យបានចំនួន៣០នាក់" ដើម្បីការពារ "ទឹកដីកម្ពុជា និងពូជសាសន៍កម្ពុជា"[117]។

ង. នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ប៉ុល ពត បានថ្លែងទៅកាន់ខ្មែរក្រោមមួយក្រុមនៅស្តាតអូឡាំពិកក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញដោយបានប្រាប់ពួកគាត់ថាគាត់នឹង "ទុក" អ្នកទាំងឡាយណាដែលយល់ ព្រមដើរតាមអង្គការតែប៉ុណ្ណោះ[118]។

ច. តំបន់ដែលត្រូវបានបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាជ្រើសរើស ដើម្បីធ្វើការប្រហារជីវិតទ្រង់ទ្រាយធំ គឺតំបន់កណ្តាលនៃប្រជាជនខ្មែរក្រោមក្នុងប្រទេសកម្ពុជាភូមិជាច្រើនក្នុងខេត្តតាកែវ និងខេត្តពោធិសាត់ តំបន់ដែលប្រមូលផ្តុំទៅដោយប្រជាជនខ្មែរក្រោមយ៉ាងច្រើន[119]។ នេះបង្ហាញថាគោលបំណងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា គឺត្រូវកម្ទេចក្រុមភាគតិចខ្មែរក្រោម។

ឆ. អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលបានពណ៌នាក្នុងកថាខណ្ឌ១៩-៣៩ ខាងលើ គឺមិនមែនជាការសម្លាប់តិចតួចឡើយ ប៉ុន្តែជាការប្រហារជីវិតទ្រង់ទ្រាយធំនៃសហគមន៍ខ្មែរក្រោមទាំងមូល ដែលបានរៀបចំឡើងដោយគណៈស្រុកខ្មែរក្រហមរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដែលទទួលខុសត្រូវតំបន់ទាំងនោះ[120]។ គណៈស្រុករបស់ខ្មែរក្រហមនៅក្នុងការប្រជុំរួម ប្រជាជន

ខ្មែរក្រោមនៅក្នុងខេត្តតាកែវ និងខេត្តពោធិសាត់បានប្រកាសថា "ពេលនេះយើងត្រូវតែបោសសំអាតភ្នាក់ងាររបស់យួនទាំងអស់"[121]។

ជ. ក្នុងស្រុកបាកាន កម្មាភិបាលបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានបំបែកប្រជាជនខ្មែរក្រោមចេញពីប្រជាជនខ្មែរកណ្តាល និងបានបញ្ជូនខ្មែរក្រោមទៅមន្ទីរសន្តិសុខ ពោលគឺកន្លែងឃុំឃាំងភូមិព្រៃក្របៅ និងគុកភូមិវាលដើម្បីប្រហារជីវិត ដោយសារជាប់ពាក់ព័ន្ធជា មួយវៀតណាម[122]។ របបបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ បានប្រហារជីវិត បានដាក់ឃុំឃាំង និងបានសម្លាប់ខ្មែរក្រោម ដែលរស់នៅក្នុងខេត្តពោធិសាត់ និងខេត្តតាកែវ។ អំពើទាំងនេះ ដូចដែលបានឆ្លងកាត់ និងបានឃើញដោយផ្ទាល់ភ្នែកដោយកូនក្តី ជាខ្មែរក្រោមរបស់យើង ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងទៀតគឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ តាមរយៈការសម្លាប់ ការធ្វើឱ្យរងរបួសដល់រាងកាយ និងតាមរយៈលក្ខណៈនៃការផ្តល់អាហារតិចតួចគ្រាន់តែដើម្បីរស់ ដើម្បីធ្វើឱ្យស្លាប់។

ឈ. ការសម្លាប់បែបប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយភស្តុតាងនៃវិធីសាស្ត្រក្នុងការសម្លាប់ដោយផ្ទាល់[123] និងដោយប្រយោល[124] ឬភស្តុតាងដែលការសម្លាប់ ឬការវាយប្រហារនានាបានកើតមាន[125]។ ខ្មែរក្រោមក្នុងខេត្តតាកែវ និងខេត្តពោធិសាត់ បានឃើញដោយផ្ទាល់ភ្នែកនូវខ្មែរក្រោមដទៃទៀតត្រូវបានសម្លាប់ពីសំណាក់អ្នកចាប់ខ្លួនពួកគាត់ ដោយប្រើអាវុធដូចជា ចំពុះទុង ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានបោះទៅក្នុងរណ្តៅកប់សាកសពរួម។ លើសពីនេះទៀត ខ្មែរក្រហមបានដាក់ពួកគេក្នុងស្ថានភាពរស់នៅដែលពួកគាត់មិនបានទទួលអាហារហូបគ្រប់គ្រាន់ ឬទទួលបានអាហារដែលចំអិនដោយប្រើទឹកប្រឡាយ។ ទាហានខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឱ្យខ្មែរក្រោមកប់សាកសពខ្មែរក្រោម នៅក្នុងរណ្តៅកប់សាកសពរួម ហើយខ្មែរក្រោមបានឃើញសាកសពជាច្រើន ដោយផ្ទាល់ភ្នែកនៅក្នុងរណ្តៅកប់សាកសពរួម។

ញ. អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដោយការធ្វើឱ្យរងរបួសរាងកាយ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងទៀត តាមរយៈនៃភស្តុតាងដែលបង្ហាញអំពើទារុណកម្មនានា[126] និងការឆក់នឹងខ្សែភ្លើង[127]។ ខ្មែរក្រហម

បានធ្វើទារុណកម្មកូនក្តីខ្មែរក្រោមរបស់យើងខ្ញុំ ដោយវាយដំពួកគាត់នឹងដំបង ធ្វើឱ្យថប់ដង្ហើមដោយប្រើថង់ប្លាស្ទិក និងប្រើទារុណកម្មឆក់នឹងខ្សែភ្លើងដើម្បីយកចម្លើយសារភាពក្នុងបំណងសម្លាប់ពួកគាត់ជាក្រុម។ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះគឺជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ តាមរយៈការធ្វើឱ្យរងរបួសរាងកាយ។

ង. អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ តាមរយៈលក្ខណៈនៃការផ្តល់អាហារតិចតួចគ្រាន់តែដើម្បីរស់ដើម្បីធ្វើឱ្យស្លាប់ឮ ត្រូវបានបង្ហាញឱ្យឃើញក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងទៀត តាមរយៈភស្តុតាងនៃការបង្អត់អាហារ និងទឹក[128]ការព្យាបាលតាមផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រមិនគ្រប់គ្រាន់[129] និងការបង្ខំឱ្យធ្វើការធ្ងន់ ឬការងារដោយប្រើកម្លាំង[130]។ ទាហានខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឱ្យកូនក្តីខ្មែរក្រោមរបស់យើងធ្វើការយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ រហូតដល់កម្រិតមួយដែលបណ្តាលឱ្យស្លាប់នៅក្នុងកន្លែងឃុំឃាំងជំរំធ្វើពលកម្ម និងគុកនានាដោយគ្មានអាហារ ទឹកទទួលទាន ឬគ្មានការព្យាបាលវេជ្ជសាស្ត្រគ្រប់គ្រាន់ ដូច្នេះនេះគឺជាការប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងពួកគាត់។

ច. មិនដូចជាខ្មែរកណ្តាលឡើយ សមាជិកបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានចាប់ខ្លួនសមាជិកជន ជាតិខ្មែរក្រោម មិនថាពួកគាត់បានប្រព្រឹត្តកំហុស ឬសម្រាប់ហេតុផលតាមអំពើចិត្តដទៃ ទៀត[131] ឡើយ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានប្រហារជីវិតសមាជិកជនជាតិខ្មែរក្រោមភ្លាមៗ ឬក្រោយបន្តិចបន្ទាប់ពីចាប់ខ្លួនពួកគាត់បាន[132] ពីព្រោះបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាមិនគ្រាន់តែស្វះស្វែងរកសម្លាប់ខ្មែរក្រោម ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងក្រុមដែលមានហេតុផលនយោបាយប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែប្រជាជនខ្មែរក្រោមទាំងអស់[133]។ នៅពេលដែលពួកគេត្រូវបានសួរចម្លើយទៅលើបញ្ហាជាក់លាក់នានា វាបង្ហាញឱ្យយើងឃើញនូវគោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍របស់ខ្មែរក្រហមប្រឆាំងនឹងពួកគាត់ ដោយផ្អែកលើការជាប់ពាក់ព័ន្ធផ្នែកជនជាតិ និង/ឬជាតិពន្ធជាមួយប្រជាជនវៀតណាមតាមការយល់ឃើញរបស់ខ្មែរក្រហម។ ម្យ៉ាងវិញទៀតខ្មែរក្រោមត្រូវបានពួកវាចាត់ទុកថាជាប្រជាជនវៀតណាម គិញវៀតណាម និង/ឬ ជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយកង

ឈ្លបបំបែកខ្លួន/ប្រឆាំងខ្មែរក្រោមដែលបានគាំទ្រ ឬបានស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីកម្ពុជាក្រោម (វៀតណាមខាងត្បូង)។

ខ. គោលនយោបាយបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាក្នុងការបំបែក និងសម្លាប់ប្តីប្រពន្ធខ្មែរក្រោម ដែលបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយជនជាតិខ្មែរ បង្ហាញថា ក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមគឺជាមុខសញ្ញាពិសេស ដោយផ្អែកលើជាតិពន្ធុ និង/ឬជនជាតិវៀតណាមដែលបក្សកុម្មុយនីស្តនេះយល់ឃើញ[134]។ ជាសំខាន់ កូន និងប្តីប្រពន្ធខ្មែរកណ្តាលត្រូវបានរួចផុតពីការសម្លាប់។

ឃ. ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ទាហានខ្មែរក្រហមបានចូលទៅកម្ពុជាក្រោម និងបានចាប់ពង្រត់ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមដែលរស់នៅទីនោះ ហើយបានប្រហារជីវិតពួកគាត់[135]។ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាខ្លាចថាដោយសារតែអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ និង/ឬជនជាតិរបស់ពួកគាត់ខ្មែរក្រោមនឹងគាំទ្រវៀតណាម និងកងកម្លាំងប្រឆាំងដទៃទៀតផ្នែកនយោបាយ និងយោធាប្រឆាំងនឹងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

ង. អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម បណ្តាលឲ្យមានការសម្លាប់ក្រុមជនជាតិខ្មែរក្រោមមួយភាគធំក្នុង[redacted][136]។

ច. ខ្មែរក្រហមបានកំណត់មុខសញ្ញា និងបានវាយប្រហារទៅលើប្រជាជនខ្មែរក្រោមស៊ីវិលក្នុងខេត្តតាកែវ និងខេត្តពោធិសាត់ នៅក្នុងលក្ខណៈមួយយ៉ាងទូលំទូលាយ ដូចដែលបានបង្ហាញភស្តុតាងដោយវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រដ៏ធំទូលាយនិងមធ្យោបាយ និងវិធីសាស្ត្រនានាដែលបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាអនុវត្តក្នុងគោលនយោបាយរបស់ខ្លួន[137]។ ខ្មែរក្រហមមានការប្តេជ្ញាចិត្តខ្ពស់ក្នុងការអនុវត្តផែនការរបស់ខ្លួន ក្នុងការកំចាត់ចោលដែលខ្មែរក្រហមថែមទាំងបានចាប់ពង្រត់ខ្មែរក្រោម ពីកម្ពុជាក្រោមទៀតផង។ ខ្មែរក្រហមបានដាក់ខ្មែរក្រោមឲ្យស្ថិតនៅក្រោមរបៀបជាប្រព័ន្ធនៃការបំបែកចេញពីគ្នា ការចាប់ដាក់គុក ការប្រហារជីវិត និងការលុបបំបាត់ចោល[138]។ ការវាយប្រហារទាំងនេះបានកើតឡើងមួយរយៈទន្ទឹមពេលគ្នា ជាពិសេសជាមួយនឹងការរីកធំឡើងនៃសង្គ្រាមរវាងវៀតណាមនិងកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ និងឆ្នាំ១៩៧៨[139]។

ថ. ដូចដែលបានពណ៌នាយ៉ាងលំអិតខាងលើ ទាហានខ្មែរក្រហមបានអនុវត្ត ការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំទៅលើក្រុមជនជាតិខ្មែរក្រោម នៅក្នុងលក្ខណៈ មួយជាប្រព័ន្ធ និងទូលំទូលាយ ដូច្នេះក៏អាចបង្កើតជាឃាតកម្ម និងការ សម្លាប់បំផុតពូជដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិផងដែរ។ ដូចដែល បានបញ្ជាក់ខាងលើ កូនក្តីរបស់យើងទាំងពីរបានឃើញការសម្លាប់ទ្រង់ ទ្រាយធំដោយផ្ទាល់ភ្នែក[140] បានបាត់បង់គ្រួសារក្នុងការកាប់សម្លាប់នេះ និងបានឃើញរណ្តៅកប់សាកសពរួមជាច្រើន[141] ដែលមានសាកសពជន រងគ្រោះខ្មែរក្រោម។

ទ. ដោយផ្អែកទៅលើអត្តសញ្ញាណជនជាតិ នយោបាយ ឬជាតិពន្ធុ ខ្មែរ ក្រហម បានបញ្ជូនខ្មែរក្រោមដែលរស់នៅក្នុងខេត្តពោធិសាត់ *ជាមួយ គ្នា*[142] ទៅគុកភូមិវាលដែលជាទីកន្លែងដែលពួកគាត់ត្រូវបានគេបង្ខាំងក្នុង ស្ថានភាពដ៏អាក្រក់បំផុត[143] ដែលអ្នកទោសពីរបីរយនាក់ក្នុងមួយយប់ ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមសម្លាប់*ជាមួយគ្នា*។ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូនអ្នក ដទៃទៀតក្នុងខេត្តតាកែវ ទៅដាក់គុកវត្តសុបិន្ត និងគុកវត្តព្រះធាតុ ដែល ជាទីកន្លែងដែលពួកគាត់ត្រូវបានគេធ្វើទារុណកម្ម និងប្រហារជីវិត។ ការ ដាក់ពន្ធនាគារ និងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយដែលខ្មែរក្រោមបាន ទទួលរងក្នុងអំឡុងជាប់ពន្ធនាគារនោះ មិនមានមូលដ្ឋាននៅក្នុងច្បាប់អន្តរ ជាតិឡើយ[144] ហើយដូច្នេះវាជាការដាក់ពន្ធនាគារដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្ម ប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ។

ធ. ខ្មែរក្រោមនៅក្នុងគុកភូមិវាល គុកសុបិន្ត និងគុកវត្តព្រៃថៀច នៅក្នុងមន្ទីរ ឃុំឃាំង និងក្រោមការត្រួតត្រារបស់ខ្មែរក្រហមត្រូវបានគេធ្វើទារុណ កម្ម និងទទួលរងការឈឺ ចាប់ និងទុក្ខវេទនាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ[145]។ ខ្មែរក្រហម ថែមទាំងបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដូចដែល បានបញ្ជាក់ខាងលើប្រឆាំងនឹង ខ្មែរក្រោម ដោយផ្អែកលើហេតុផលនយោបាយដែលពួកខ្មែរក្រហមយល់ ឃើញ[146] ចំពោះការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់ពួកគាត់ជាមួយនឹងវៀតណាម ឬ កងឈ្លបបំបែកខ្លួន/ប្រឆាំង ដូចជាខ្មែរសេរី ក្រមា ស (និងលើសពីនេះ គឺ របបលន់ នល់ និងសេអ៊ីអា) ដែលទាំងនេះបង្កើតជាការធ្វើទុកបុក្ខម្នេញ ដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្មមួយប្រឆាំង នឹងមនុស្សជាតិ។

III. ករណីទាក់ទិននៅនឹងជនជាតិភាគតិចវៀតណាម

ក. ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមក្នុង [redacted] (ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង)[147]

៤១. ចាប់ផ្តើមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៣ ខ្មែរក្រហមបានត្រួតត្រា [redacted] យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព [redacted][148]។ នាដើមឆ្នាំ ១៩៧៤ខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់ខ្លួននៅក្នុងស្រុកនោះពីព្រោះ អាជ្ញាធរ [redacted] បានចាប់ផ្តើមលុបបំបាត់ចោលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន និងបានបង្កើតជាក្រុម សហករណ៍នៅក្នុងតំបន់នោះដែលដីធ្លី ផ្ទះសម្បែង និងទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន គឺជាកម្មសិទ្ធិ របស់សហករណ៍[149]។

i. ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥: ការផ្លាស់ទីតាំងដោយបង្ខំនៃក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ទៅ [redacted]

៤២. នៅក្នុង ឬប្រហែលជាខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានត្រួតត្រាតំបន់ក្រុងក្នុងខេត្ត កំពង់ឆ្នាំង។ អាជ្ញាធរយោធា បានផ្លាស់ទីតាំងប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមដែលរស់នៅ ក្នុងទីប្រជុំជន និងក្រុងនានាជុំវិញមាត់ទន្លេសាប[150] (តំបន់ជុំវិញក្រុងកំពង់ឆ្នាំង ក្នុងស្រុក កំពង់ឆ្នាំង) ឱ្យទៅរស់នៅបណ្តាឃុំនានានៅក្នុង [redacted] ងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម ភាគច្រើនស្ថិតនៅលើ [redacted][151]។

៤៣. ការពិពណ៌នារបស់កូនក្តីរបស់យើង បង្ហាញថាខ្មែរក្រហមបានផ្លាស់ទីកន្លែងរស់នៅរបស់ ប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមទៅកាន់បណ្តាឃុំនានា រួមមាន [redacted][52]។ ក្នុងចំណោមឃុំទាំងនេះ ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមត្រូវបានគេបំបែក ចេញរវាង [redacted] (ដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយ)[153]។ ក្នុងរយៈពេលមួយសប្តាហ៍នៃការកាន់កាប់ និងការត្រួតត្រាតំបន់ក្រុងកំពង់ឆ្នាំងជាច្រើន របស់ខ្មែរក្រហម ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានផ្លាស់ទីកន្លែងរស់នៅរបស់ គ្រួសារជនជាតិភាគតិចវៀតណាមប្រមាណ ២០០គ្រួសារ នៅតំបន់ប្រជុំជននានានិងក្រុង កំពង់ឆ្នាំង ទៅកាន់ [redacted][154]។

៤៤. កូនក្តីម្នាក់ VN10 បានបញ្ជាក់ថា ខ្មែរក្រហមបានប្រាប់ប្រជាជនភាគតិចវៀតណាម ក្នុង [redacted] ដែលជាទីកន្លែងដែលពួកគាត់នឹងមានសុវត្ថិភាពជាងនេះពីព្រោះទាហាន លន់ នល់ នឹងទម្លាក់គ្រាប់បែកទៅលើភូមិនោះ[155]។ ខ្មែរក្រហមបានប្រមូលអ្នកភូមិជនជាតិខ្មែរ និងជនជាតិភាគតិចវៀតណាមក្នុង [redacted] ទៅកាន់ [redacted][156]។ ខ្មែរក្រហមបានបំបែកជនជាតិវៀតណាមភាគតិច និងបានបញ្ជូនពួកគាត់ទៅ [redacted] ដើម្បីឱ្យលើកទំនប់នៅក្នុង [redacted][157] គ្រួសារជនជាតិភាគតិចវៀតណាមសរុបចំនួន ១១៥ គ្រួសារមកពី [redacted] [redacted][158] [redacted]

ii. ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥-ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥ : ឧក្រិដ្ឋកម្មនៅលើ និងជុំវិញ [redacted]

៤៥. នៅលើ [redacted] ខ្មែរក្រហម បានបង្ខំឱ្យជនជាតិភាគតិចវៀតណាមធ្វើកសិកម្មដោយដៃជាទម្ងន់ ក្នុងខណៈដែលរស់នៅក្រោមស្ថានភាពនៃទុក្ខវេទនាយ៉ាងខ្លាំង[159]។ ខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឱ្យជនជាតិភាគតិចវៀតណាមសាងសង់ទំនប់ និងធ្វើការនៅគម្រោងធារាសាស្ត្រផ្សេងៗទៀត[160]។ជាទម្លាប់ថ្ងៃធ្វើការមានរយៈពេលដប់មួយម៉ោង និងជួនកាលកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានបញ្ជាឱ្យពលករធ្វើការរហូតដល់ពាក់កណ្តាលយប់[161]។ អ្នកធ្វើការទាំងអស់ត្រូវបានគេអនុញ្ញាតឱ្យឈប់សំរាករយៈពេលខ្លី ដែលធ្វើឱ្យពួកគាត់អស់កម្លាំងយ៉ាងខ្លាំង ហើយពួកគាត់ជាច្រើនបានស្លាប់ដោយសារអស់កម្លាំង និងការធ្វើការជាទម្ងន់[162]។ ខ្មែរក្រហមបានអនុវត្តប្រព័ន្ធធ្វើការដ៏សែនលំបាក និងតឹងរ៉ឹង តាមរយៈការវាយដំ និងការប្រហារជីវិតជាប្រចាំ[163]។ អ្នកទាំងឡាយណាដែលត្រូវចាប់ខ្លួនបន្ទាប់ពីព្យាយាមរត់គេចត្រូវបានពួកវាសម្លាប់ចោល[164]។

៤៦. ខ្មែរក្រហម បានផ្តល់អាហារមិនគ្រប់គ្រាន់ឡើយ ដល់ពលករភាគតិចវៀតណាម ហើយពួកគាត់ជាច្រើនបានស្លាប់ដោយសារកង្វះអាហារ ជម្ងឺ និងអត់បាយ[165]។ VN16 បានពណ៌នាអំពីវិធីដែលខ្មែរក្រហមបានផ្តល់អាហារ ឱ្យអ្នកធ្វើការទាំងអស់នូវបបរបន្តិចបន្តួចសម្រាប់អាហារថ្ងៃត្រង់ និងអាហារពេលល្ងាច ជាធម្មតាមានបាយជាមួយនឹងត្រកួន ឬបបរ[166]។ គ្រួសារនីមួយៗត្រូវបានគេផ្តល់ឱ្យទឹកដោះគោខាប់មួយកំប៉ុងតូច[167]។ គ្រួសារដែលមានសមាជិកប្រាំមួយនាក់ ត្រូវបានគេផ្តល់អង្ករឱ្យមួយកំប៉ុង។ គ្រួសារដែលមាន

សមាជិកតិច ទទួលបានតិច ហើយអ្នកធ្វើការទាំងអស់មិនត្រូវបានគេផ្តល់ត្រី និងអំបិលឱ្យឡើយ[168] ដែលជាអាហារប្រចាំថ្ងៃបែបបុរាណរបស់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាម។ ក្នុងអំឡុងពេលទទួលទានអាហារ ខ្មែរក្រហម បានធ្វើការរាប់ចំនួនក្បាលដើម្បីធ្វើឱ្យប្រាកដថាជនជាតិភាគតិចវៀតណាមទាំងអស់ត្រូវបានគេដឹងចំនួនពិតប្រាកដ[169]។ អ្នកណាដែលបាត់ខ្លួន នឹងប្រឈមការវាយដំ និងការប្រហារជីវិត[170]។ ពលករទាំងអស់កម្រចេញពីផ្ទះរបស់ពួកគាត់ណាស់នៅពេលដែលមិនធ្វើការ[171]។

៤៧. ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់សមាជិកជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ទៅតាមហេតុផលផ្សេងៗ។ កម្មាភិបាលបានសម្លាប់អ្នកធ្វើការទាំងឡាយណា ដែលពួកគាត់ចាត់ទុកថាទុនខ្សោយ ឬក៏មិនអាចធ្វើការបាន[172]។ ជនជាតិវៀតណាមត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកថាគ្មានតម្លៃឡើយ ដែលមានសុភាសិតនិយាយថា ៖ "ទុកក៏មិនចំណេញ ដកចេញក៏មិនខាត" ត្រូវបានយកមកអនុវត្តចំពោះជនជាតិភាគតិចវៀតណាម[173]។ VN04 បានឮកម្មាភិបាលទាំងនោះនិយាយថា "ប្រសិនបើ [អ្វី] ដែលគ្មានប្រយោជន៍ សម្លាប់វាទៅ"[174]។

៤៨. កូនក្តីដែលនេះដែរបានឃើញការប្រហារជីវិតឪពុក ឪពុកមា និងយាយរបស់គាត់ ពីព្រោះពួកគាត់ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាចាស់ពេកធ្វើការមិនកើត[175]។ គាត់បានឃើញគេចង ដៃពួកគាត់ទៅក្រោយ ចងមុខ និងបណ្តើរយកទៅទីកន្លែងមួយប្រមាណ ១០០ម៉ែត្រ ពីកន្លែងដែលពួកគាត់រស់នៅ[176]។ នៅទីនោះហើយដែលពួកគាត់ត្រូវបានគេវាយនៅលើក្បាលនឹងដំបងឫស្សី ហើយបន្ទាប់មករុញទម្លាក់រណ្តៅ[177]។ ជនរងគ្រោះជនជាតិភាគតិចវៀតណាមខ្លះដែលត្រូវបានគេនាំយកទៅតំបន់ដាច់ស្រយាល ជាទូទៅត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យជីករណ្តៅកប់សាកសពដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ដោយមិនដឹងថារណ្តៅទាំងនោះនឹង ត្រូវបានគេប្រើសម្រាប់អ្វីឡើយ[178]។ ជាធម្មតាខ្មែរក្រហមបានអនុវត្តការប្រហារជីវិតដោយឱ្យជនរងគ្រោះវៀតណាមទាំងនោះឈរជាជួរនៅពីមុខរណ្តៅដោយគេយកសម្ភារដែលប្រើក្នុងសួនច្បារឬដំបងឫស្សីវាយទៅលើក្បាលពួកគាត់ហើយទុកឱ្យសាកសពធ្លាក់ចូលក្នុងរណ្តៅនោះ[179]។

៤៩. VN16 បានពណ៌នាអំពីការអនុវត្តរបស់ខ្មែរក្រហមក្នុងការវះដងខ្លួនរបស់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ជួនកាលនៅពេលដែលជនរងគ្រោះនៅរស់នៅឡើយ ហើយបានទាញយកប្រមាត់ចេញ ដែលជាវិធីមួយក្នុងការបំភ័យជនរងគ្រោះជនជាតិវៀតណាមដែលនៅរស់[180]។ នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមបានអនុវត្តការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំនៅក្នុងឃុំ ពួកខ្មែរ

ក្រហមបានទុកប្រមាត់រវាងពី ៧០ ទៅ ១០០ ហាលនៅលើដើមឈើឱ្យស្ងួត[181]។ នៅពេលស្ងួតហើយ ខ្មែរក្រហមបានលក់ ឬស៊ីប្រមាត់ទាំងនោះដោយខ្លួនឯង[182]។

៥០. នរណាដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយព្យាយាមលួចរត់ចេញពីភូមិ នឹងត្រូវបានគេប្រហារជីវិតភ្លាមៗ[183]។ VN15 បានឃើញការប្រហារជីវិតម្តាយមីង និងឪពុកមារបស់គាត់ដោយផ្ទាល់ភ្នែក ដែលត្រូវបានគេចាប់បានបន្ទាប់ពីព្យាយាមលួចរត់ជាមួយគ្នាដើម្បីស្វែងរកអាហារ ពីព្រោះពួកគាត់ទាំងពីរនាក់បានដាច់បាយអត់មានអ្វីហូបសោះ[184]។ VN15 បានឃើញកម្មាភិបាលកម្ទេចលលាដ៍ក្បាលឪពុកមា និងម្តាយមីងរបស់គាត់ ប៉ុន្តែគាត់ និងអ្នកផ្សេងទៀតដែលបានឃើញការសម្លាប់នេះ មិនហ៊ាននិយាយអំពីរឿងនេះឡើយដោយខ្លាចគេសម្លាប់ចោល[185]។

៥១. VN12 បានបញ្ជាក់ថា នៅក្នុង [redacted] ព្រះសង្ឃជនជាតិវៀតណាមពីរអង្គត្រូវបានគេសម្លាប់បន្ទាប់ពីព្រះសង្ឃទាំងពីរអង្គនោះ បានរៀបចំប្រមូលផ្តុំគ្រួសារប្រមាណ ២០គ្រួសារ(៧០នាក់) ដែលនៅពេលនោះព្រះសង្ឃទាំងនោះបានផ្តល់ដំបូន្មានដល់អ្នកដែលត្រូវបានប្រមូលផ្តុំទាំងនោះឱ្យខំធ្វើការដើម្បីកុំឱ្យគេសម្លាប់[186]។ ខ្មែរក្រហមបានយកព្រះសង្ឃទាំងពីរអង្គនេះទៅបាត់នៅពេលរសៀល ហើយនៅពេលដែលពួកគាត់វិលត្រឡប់មកវិញ ពួកគាត់កាន់តែសម្លៀកបំពាក់ដែលប្រឡាក់ទៅដោយឈាមព្រះសង្ឃប៉ុណ្ណោះ[187]។ ស្ត្រីម្នាក់ដែលបានឡើងនិយាយនៅពេលជួបប្រជុំគ្នានោះ ក្រោយមកក៏បានបាត់ខ្លួន[188]។

៥២. VN07 បានបញ្ជាក់ថា ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមពាក់កណ្តាលបន្ទាប់ពីផ្លាស់ពួកគាត់ចេញពីភូមិកំណើតរបស់ពួកគាត់ ទៅ [redacted][189]។ ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់ប្រមាណ ១០គ្រួសារ ក្នុងមួយលើកៗ ដោយកំណត់មុខសញ្ញាជា អតីតអ្នកដឹកនាំភូមិ អ្នកទាំងឡាយណាដែលមានលុយ និងអ្នកទាំងឡាយណាដែលមានចំណេះដឹងច្រើនជាងគេ[190]។ ដំបូង ពួកវាបានរឹបអូសយកលុយ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជនរងគ្រោះ ហើយបន្ទាប់មកសម្លាប់ពួកគាត់ចោលដោយប្រើដំបង ហើយវាយពួកគាត់នៅចំក្បាលពីក្រោយ[191]។ ការសម្លាប់នោះបានកើតឡើងប្រមាណ ៥០ម ពីផ្ទះរបស់ VN07[192]។ ខ្មែរក្រហមបានប្រមូលផ្តុំជាក្រុមមួយ ហើយបាននាំយកពួកគាត់ទៅកាន់កន្លែងប្រហារជីវិតនៅពេលព្រឹក[193]។ ជនរងគ្រោះត្រូវបានវាយបង្គាប់ឱ្យឈរ នៅពេលនោះខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឱ្យពួកគាត់ដោះសម្លៀកបំពាក់ឱ្យនៅនៅនលគក[194]។ ខ្មែរក្រហមបានទុកសម្លៀកបំពាក់ទាំងនោះសម្រាប់ប្រើខ្លួនឯង និងសម្រាប់ក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេ[195]។ ខ្មែរក្រហមបាន

ប្រាប់ប្រជាជនថាពួកវា បានយកបេះដូង ថ្លើម និងផ្នែកដទៃទៀតនៃដងខ្លួនអ្នកដែលត្រូវបានគេសម្លាប់ទាំងនោះ ហើយបានស៊ីផ្នែកនៃដងខ្លួនទាំងនោះ[196]។

៥៣. ការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការងើបបះបោរ ក៏ជាមូលហេតុក្នុងការប្រហារជីវិតផងដែរ។ VN06 បានឃើញការប្រហារជីវិតទ្រង់ទ្រាយធំទៅលើគ្រួសារជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ចំនួន២០០-៣០០គ្រួសារ បន្ទាប់ពីពួកគាត់បានប្រឆាំងទៅនឹងការបញ្ជូនពួកគាត់ទៅវៀតណាមវិញ[197]។ ខ្មែរក្រហមបានបង្កើតរណ្តៅកប់សាកសពរួមយ៉ាងធំមួយ ក្នុង[redacted] (ប្រវែង ៥០ម x ២០ម) ដោយដាក់តំរៀបអ្នកតវ៉ាប្រឆាំងទាំងនោះជាជួរ និងបានវាយពួកគេសម្លាប់ដោយវាយនឹងដំបង[198]។

៥៤. នៅគ្រាមួយនោះ ប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមប្រមាណ ៧០នាក់ ត្រូវបានគេនាំចេញពី ឃុំ [redacted]”[199]។ [redacted]គឺជាសាលារៀនមួយដែលបានប្រែក្លាយជាអតីតគុក ឃុំឃាំងអ្នកទោសជនជាតិភាគតិចវៀតណាមមុនពេលដែលពួកគាត់ត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅប្រហារជីវិត នៅរណ្តៅកប់សាកសពរួមនៅក្បែរនោះ(ក្រោយមក អ្នកផងបានហៅថា “រណ្តៅកប់សាកសពរួម[redacted])[200]។ នេះគឺជា“កន្លែងចុងក្រោយ”ដែលជនជាតិភាគតិចវៀតណាមនៅ[redacted]ប ត្រូវបានសម្លាប់មុនពេលដែលពួកគាត់ត្រូវបានគេនិរទេសដោយបង្ខំទៅប្រទេសវៀតណាមវិញ[201]។

៥៥. បន្ទាប់ពីឮដំណឹងអំពីជនជាតិភាគតិចវៀតណាមប្រមាណ៧០នាក់ ដែលត្រូវបានពួកវាសម្លាប់នៅ[redacted] អ្នកតវ៉ាប្រឆាំងជនជាតិភាគតិចវៀតណាមផ្សេងៗទៀតបានព្យាយាមលួចរត់ចេញពីឃុំរបស់ពួកគាត់ទៅកាន់ [redacted] ដែលជាបឹងបោធាមួយនៅ[redacted][202]។ អាជ្ញាធរយោធាខេត្តកំពង់ឆ្នាំងបានបញ្ជូនកងទ័ពនៅ[redacted] ដើម្បីរារាំងក្រុមអ្នកប្រឆាំងនោះកុំឱ្យទៅដល់[redacted] ហើយចៅហ្វាយខេត្ត ([redacted]) បានចេញបញ្ជាថា អ្នកតវ៉ាប្រឆាំងជនជាតិភាគតិចវៀតណាមត្រូវតែសម្លាប់ដែលបណ្តាលឱ្យជនជាតិភាគតិចវៀតណាមស្លាប់ ក្នុងចំនួនប្រមាណ៥០នាក់[203]។ បន្ទាប់ពីជនរងគ្រោះត្រូវបានគេសម្លាប់នៅ[redacted]រួចមក បឹងនោះក៏មាន ឈ្មោះហៅក្រៅថា [redacted] ដែលមានន័យត្រង់ថា “បឹងដែលជនជាតិវៀតណាម ត្រូវបានគេសម្លាប់”[204]។

៥៦. នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៥ មានការងើបបះបោរមួយពីសំណាក់ប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមមក [redacted][205]។ ពួកគាត់បានតវ៉ាប្រឆាំងនឹងការផ្លាស់ពួកគាត់ឱ្យទៅនៅ[redacted]

[redacted]ពីព្រោះពួកគាត់ធ្លាប់រស់នៅជាលក្ខណៈភូមិអណ្តែតទឹក ដែលពួកគាត់ប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតអាស្រ័យទៅលើការនេសាទត្រី ហើយពួកគាត់មិនអាចបត់បែនទៅនឹងបរិស្ថាន និងលក្ខណៈ នៃការរស់នៅលើគោកបានឡើយ[206]។ ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមប្រមាណ ៥០-៦០នាក់ ត្រូវបានពួកវាសម្លាប់ដោយសារតែព្រឹត្តការណ៍នេះ ហើយសាកសពរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានបញ្ជូនត្រឡប់ទៅផ្ទះរបស់ពួកគាត់វិញក្នុង[redacted][207]។

iii. ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥ : ការផ្លាស់ទីលំនៅរបស់ក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ដោយបង្ខំ ទៅប្រទេសវៀតណាម

៥៧. ភស្តុតាងបានមកពីកូនក្តីរបស់យើងបង្ហាញថា ខ្មែរក្រហមបានផ្ទេរជនជាតិវៀតណាម ពីបណ្តាឃុំនានាក្នុង[redacted]ទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាមតាមទូក[208]។ ភាគច្រើននៃកូនក្តីរបស់យើងដែលជាជនជាតិភាគតិចវៀតណាមបានពណ៌នាថា ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូនពួកគេទៅឲ្យរដ្ឋាភិបាលវៀតណាម ដើម្បីដូរយកស្រូវ និងអំបិល នៅចន្លោះ ខែមិថុនា និង ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥[209]។

៥៨. ឧទាហរណ៍ ប្រហែលជាក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៥ កូនក្តីរបស់យើង VN11 រស់នៅក្នុង [redacted] (ផងដែរត្រូវបានគេហៅថា ស្រុក១៨) នៅពេលដែលកិច្ចព្រមព្រៀងរវាង ខ្មែរក្រហម ជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលវៀតណាមត្រូវចុះហត្ថលេខា[210]។ ខ្មែរក្រហម បានផ្ទេរ ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមចំនួន ៤០០ គ្រួសារ ឲ្យទៅប្រទេសវៀតណាម រួមទាំងរូបគាត់ដែរ[211]។ នៅរសៀលមួយក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានចេញ បញ្ជាឲ្យជនជាតិភាគតិចវៀតណាមក្នុងស្រុក ១៨ ចាកចេញ ដោយមិនបានប្រាប់ពួកគាត់ថា ត្រូវទៅទីណាឡើយ[212]។ ពួកវាបានដឹងថាពួកគាត់នៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម នៅពេលពួកគាត់បានទៅដល់[213]។ ការធ្វើដំណើរផ្លូវទឹកនេះ គឺជា "កងនាវា" លើកដំបូងទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម ហើយមិនមានការដូរយកស្រូវ និងអំបិលចំពោះការផ្ទេរជនជាតិភាគតិចវៀតណាមឡើយ នៅពេលនោះ[214]។

៥៩. នៅពេលទៅដល់វៀតណាម អាជ្ញាធរវៀតណាមបានសួរអ្នកដែលត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅនោះ ថាតើមានប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមដទៃទៀតនៅសល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែរឬទេ[215]។ អ្នកទើបមកដល់ថ្មីទាំងនោះបានប្រាប់ប្រជាជនវៀតណាមអំពីជនជាតិភាគតិច

វៀតណាមរាប់ពាន់នាក់ ដែលត្រូវបានគេបង្ខាំងនៅ[redacted][216]។ បន្ទាប់មកអាជ្ញាធរវៀតណាម និងអាជ្ញាធរកម្ពុជា បានចចារដោះដូរស្រូវ និងអំបិល ជាមួយប្រជាជនវៀតណាមក្នុងប្រទេសកម្ពុជា[217]។

៦០. ជាបន្តបន្ទាប់ ខ្មែរក្រហមបានផ្ទេរកូនក្តីរបស់យើងជាច្រើនដែលជាជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ទៅប្រទេសវៀតណាម ក្នុងលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា ដើម្បីដោះដូរយកស្រូវ និងអំបិល។ ឧទាហរណ៍ VN07 មកពី[redacted] បានបញ្ជាក់ថា នៅថ្ងៃទី១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៥ (តាមប្រតិទិនវៀតណាម) ខ្មែរក្រហមបានផ្លាស់ទីលំនៅប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមនៅក្នុងតំបន់របស់គាត់[218]។ មួយថ្ងៃមុនពេលការផ្លាស់ទីលំ នៅនោះ ខ្មែរក្រហមបានប្រាប់គ្រប់គ្នាថា ពួកគាត់នឹងត្រូវបានផ្លាស់ទីលំនៅទៅតំបន់ ឡុង ប៊ុន (Long Bun) នៅជិតប្រទេសវៀតណាម ប៉ុន្តែមិនបានប្រាប់ថាហេតុអ្វីបានជា ពួកគាត់ត្រូវចាកចេញនោះឡើយ[219]។ ការធ្វើដំណើរនោះចំណាយពេល៧ថ្ងៃតាមសាឡាង[220]។ ក្នុងអំឡុងពេលធ្វើដំណើរនោះ VN07 បានឃើញទូកផ្សេងៗទៀត ដែល ពេញទៅដោយប្រជាជនភាគតិចវៀតណាម ក៏បានធ្វើដំណើរជាមួយក្រុមរបស់គាត់ដែរ[221]។ នៅពេលទៅដល់ ឡុង ប៊ុន ប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមមានចំនួនប្រមាណ ២០០នាក់[222]។ ថ្ងៃបន្ទាប់មក ទូកមកពីវៀតណាមក៏បានមកដល់ដោយមានមន្ត្រីវៀតណាមជាច្រើនមកជាមួយផង បានប្រគល់ឱ្យរដ្ឋអំណាចខ្មែរក្រហមនូវអង្ករ ២០ គីឡូក្រាម និងអំបិល ២០ គីឡូក្រាម សម្រាប់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមម្នាក់[223]។

៦១. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី VN04 បានបញ្ជាក់ថា នៅតាមផ្លូវទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម គាត់បានឃើញរណ្តៅកប់សាកសពរួមជាច្រើន ពេញទៅដោយសាកសពយ៉ាងច្រើន នៅឆ្ងាយពី[redacted] ក្រុងកំពង់ឆ្នាំង ប៉ុន្តែស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នៅឡើយទេ[224]។ VN04 បានដឹងថារណ្តៅកប់សាកសពរួមជាច្រើនមានសាកសពប្រជាជនវៀតណាមជាច្រើនពីព្រោះរណ្តៅកប់សាកសពទាំងនោះស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ ដែលប្រជាជនវៀតណាមបានរស់នៅ[225]។

iv. គោលនយោបាយអាពាហ៍ពិពាហ៍ចម្រុះជាតិសាសន៍ ចំពោះសមាជិកក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ដែលនៅរស់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

៦២. ចំពោះជនជាតិភាគតិចវៀតណាមខ្លះដែលនៅសល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បន្ទាប់ពីការផ្ទេរទៅប្រទេសវៀតណាមជាលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយធំ ក្នុងពាក់កណ្ដាលឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានបង្កើតគោលនយោបាយមួយក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ នៅក្នុងបណ្ដាឃុំ[redacted] ដោយណែនាំឱ្យស្ត្រី និងបុរសខ្មែរ ដែលស្ថិតក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ចំរុះជាតិសាសន៍ សម្លាប់ប្ដី/ប្រពន្ធជនជាតិវៀតណាមរបស់ពួកគាត់ និងកូនកាត់របស់ពួកគាត់[226]។ ហេតុផលដែលត្រូវបានគេអះអាងថាខ្មែរក្រហមយកមកសំអាងសម្រាប់គោលនយោបាយនេះគឺថា ជាតិពន្ធុវៀតណាមមានប្រភេទជា "យួន"ដែលមានន័យថាប្រជាជនទាំងនេះកើតចេញមកពីពូជសាសន៍វៀតណាម[227]។ គោលនយោបាយនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បី "លុបបំបាត់ឫសគល់វៀតណាមចេញឱ្យអស់ពីក្នុងខ្លួនប្រជាជនកម្ពុជា"[228]។

៦៣. ប្រសិនបើប្ដី ឬប្រពន្ធ មិនព្រមសម្លាប់គ្រួសារដែលកាត់ពូជសាសន៍របស់គាត់ទេ គ្រួសារទាំងមូលនឹងត្រូវបានគេសម្លាប់ជាការដាក់ទណ្ឌកម្ម[229]។ ប្រសិនបើប្ដី/ប្រពន្ធជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ត្រូវបានសម្លាប់ នោះប្ដី/ប្រពន្ធជនជាតិខ្មែរ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យរស់នៅ និងរស់រានក្នុងប្រទេសកម្ពុជា[230]។ ប្ដី/ប្រពន្ធជនជាតិភាគតិចវៀតណាមខ្លះបានវិលត្រឡប់ទៅវៀតណាមវិញ ដោយយល់ឃើញថាប្រសិនបើពួកគាត់បន្តនៅជាមួយប្ដី/ប្រពន្ធជនជាតិខ្មែរក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទៀត ពួកគាត់ទាំងអស់នឹងត្រូវបានគេសម្លាប់ចោល[231]។

ខ. អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលបានបញ្ជាក់ដោយផ្អែកលើអង្គហេតុ

i. ការនិរទេសទៅប្រទេសវៀតណាមដោយបង្ខំ ជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

៦៤. នៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលបានពណ៌នាខាងលើ ការបញ្ជូនទៅប្រទេសវៀតណាមជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ និងទូលំទូលាយ នៃប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមមកពីខេត្តកំពង់ឆ្នាំង គឺជាការ និរទេសដោយបង្ខំ ឬជាការផ្លាស់ទីលំនៅរបស់ក្រុមនេះចេញពីប្រទេសកម្ពុជាដោយបង្ខំ។ ដោយពិចារណាទៅលើកាលៈទេសៈដ៏អាក្រក់នៃការបង្ខិតបង្ខំ ការយល់ព្រមណាមួយរបស់ ជនរងគ្រោះ ដែលត្រូវបានគេផ្ទេរទៅប្រទេសវៀតណាមនោះ មិនអាចត្រូវបានគេចាត់ទុក ថាជាការយល់ព្រមពិតប្រាកដ ដែលកើតចេញមកពីការជ្រើសរើសពិតប្រាកដឡើយ។ លើស

ពីនេះទៀត ការយល់ព្រម គឺមិនមែនជាបញ្ហាមួយនៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលមិនមានជម្រើសពិតប្រាកដ ក្រៅពីប្រតិបត្តិតាមបញ្ហានោះឡើយ[232]។

៦៥. ការនិរទេសជនជាតិភាគតិចវៀតណាមដោយបង្ខំចេញពីតំបន់នានា ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាមវិញ គឺជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ពីព្រោះសកម្មភាពទាំងនេះពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងអំពើដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយមានគោលបំណងបំផ្លាញទាំងមូល ឬមួយផ្នែកនូវក្រុមជនជាតិភាគតិចជាក់លាក់មួយ[233]។ ការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំទៅលើជនជាតិភាគតិចវៀតណាមចំនួន ២០០-៣០០នាក់ មកពីភូមិជ្រលង ឃុំដារ ដែលបានតវ៉ាប្រឆាំងនឹងការបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវៀតណាមវិញ[234] បង្ហាញអំពីគោលបំណងរបស់រដ្ឋអំណាចខ្មែរក្រហមក្នុងការផ្ទេរជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ដែលនៅសេសសល់ទាំងអស់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលជាវិធីមួយក្នុងការកំទេចក្រុមនេះនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ការដោះដូរ ស្រូវ និងអំបិល ក្នុងការផ្ទេរជនជាតិភាគតិចវៀតណាមនីមួយៗទៅប្រទេសវៀតណាមវិញ គឺជាវិធីដែលខ្មែរក្រហមបានទទួលផលប្រយោជន៍បន្ថែមពីសកម្មភាព ដែលខ្លួនបានអនុវត្តដើម្បីជំរុញផែនការរបស់ខ្លួនក្នុងការកំចាត់ក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាមចេញពីប្រទេសកម្ពុជា។

ii. <u>ការធ្វើដោយចេតនាឱ្យជនជាតិភាគតិចវៀតណាមទទួលរងនូវស្ថានភាពរស់នៅដែលបានរៀបចំឡើងសម្រាប់បំផ្លិចបំផ្លាញក្រុមនេះ គឺជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍</u>

៦៦. ការប៉ុនប៉ងលុបបំបាត់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមដែលមកពីខេត្តកំពង់ឆ្នាំង រួមទាំងការធ្វើឱ្យស្ថានភាពរស់នៅទទួលរងទុក្ខវេទនា ដែលត្រូវបានសន្មតថានាំមកនូវសេចក្តីវិនាសអន្តរាយដល់ក្រុមពូជសាសន៍និងជនជាតិភាគតិចនេះ វាគឺជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ អំពើទាំងនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងជា២ដំណាក់កាល ៖

១. ការផ្លាស់ទីលំនៅដោយបង្ខំ និងការប្រមូលផ្តុំជនជាតិភាគតិចវៀតណាមនៅក្នុងតំបន់នានាក្នុង[redacted] ឱ្យទៅនៅឃុំនានាលើ[redacted] ក្នុងអំឡុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ និង

២. ការនិរទេសដោយបង្ខំ ឬការផ្ទេរដោយបង្ខំ នៃជនជាតិភាគតិចវៀតណាមនៅលើ[redacted] ឱ្យទៅប្រទេសវៀតណាមវិញ ចាប់ពីខែកក្កដា ដល់ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥។

៦៧. នៅពេលដែលជនជាតិភាគតិចវៀតណាមត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ នៅបណ្តាឃុំនានានៅ[redacted] រួចមក ពួកគាត់ក៏ត្រូវបានគេផ្ទេរទៅឱ្យប្រទេសវៀតណាមជាមួយគ្នាទាំងអស់។ បទពិសោធន៍របស់កូនក្តីយើង ចំពោះការផ្លាស់ទីលំនៅដោយបង្ខំ ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ពីភូមិកំណើតរបស់ពួកគាត់ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ឱ្យទៅនៅបណ្តាឃុំនានានៅលើ[redacted] រួមទាំងការនិរទេសដោយបង្ខំពី[redacted] ទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាមក្នុងអំឡុងខែកក្កដា និងខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥ គឺជាការធ្វើឱ្យមានស្ថានភាពរស់នៅរងទុក្ខវេទនាពីសំណាក់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដែលត្រូវបានសន្មតថានាំមកនូវសេចក្តីវិនាសអន្តរាយដល់ប្រជាជនភាគតិច វៀតណាម។ ទីមួយ អំពើនេះពាក់ព័ន្ធជាបឋមក្នុងការផ្លាស់សមាជិកក្រុមនេះចេញពីផ្ទះរបស់ពួកគាត់នៅក្នុងភូមិអណ្តែតទឹក និងដាក់ពួកគាត់ឱ្យទទួលរងនូវស្ថានភាពរស់នៅលើដីគោកនៃ[redacted] ដែលមានលក្ខណៈលំបាកដល់ពួកគាត់ក្នុងការសម្របខ្លួន[235]។ នៅបណ្តាឃុំនានាលើ[redacted] កូនក្តីរបស់យើងបានទទួលរងនូវស្ថានភាពនានា ដូចជាការធ្វើពលកម្មដោយបង្ខំ ការធ្វើការហួសកម្លាំង ការឡើយហាត់ ការអត់ឃ្លាន ការហូបមិនគ្រប់គ្រាន់ ជំងឺដង្កាត់ និងការធ្វើបាបដែលត្រូវបានសន្មតចំពោះ និង/ឬមានអនុភាពក្នុងការកម្ទេចពួកគេជាក្រុម[236]។ ទីពីរ នៅពេលដែលដាក់បញ្ចូលជាក្រុមជាមួយគ្នានៅលើ[redacted] ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមបានទទួលរងនូវការបញ្ជូនជាក្រុមចេញពីប្រទេសកម្ពុជា[237]។

៦៨. ការសម្លាប់រង្គាលទ្រង់ទ្រាយធំទៅលើជនជាតិភាគតិចវៀតណាមប្រមាណ ២០០-៣០០នាក់ ដែលមកពី[redacted][238] ដែលបានតវ៉ាប្រឆាំងនឹងការបញ្ជូនត្រឡប់ទៅប្រទេសវៀតណាម គឺជាការបង្ហាញឱ្យឃើញច្បាស់នូវចេតនារបស់រដ្ឋអំណាចខ្មែរក្រហម ក្នុងការផ្ទេរជនជាតិភាគតិចវៀតណាមដែលនៅសល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលជាវិធីមួយក្នុងការលុបបំបាត់ពួកគាត់ចេញពីប្រទេសកម្ពុជា និងបង្ហាញនូវចេតនាកម្ទេចជនជាតិភាគតិចវៀតណាមទាំងមូល ឬជាផ្នែកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

iii. <u>ការដាក់ចេញនូវវិធានការក្នុងការរារាំងការបង្កកំណើត ជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍</u>

៦៩. គោលនយោបាយអាពាហ៍ពិពាហ៍ចម្រុះជាតិសាសន៍ ត្រូវបានអនុវត្តក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ដោយសារគោលនយោបាយនេះហើយ បុរស និងស្ត្រី ដែលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយជនជាតិខ្មែរ/វៀតណាម ត្រូវបានបានគេណែនាំឱ្យសម្លាប់ប្តី/ប្រពន្ធជនជាតិភាគតិចវៀតណាមរបស់ពួកគាត់ និងកូនកាត់របស់ពួកគាត់ទាំងអស់ដោយគំរាមសម្លាប់ចោល គឺជាគោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលដាក់ចេញនូវវិធានការក្នុងចេតនារារាំងការបង្កកំណើតនៅក្នុងក្រុមជនជាតិវៀតណាម (ដែលខ្មែរក្រហមប្រើពាក្យថា "យួន")។ ប្រសិនបើប្តី ឬប្រពន្ធមិនព្រមសម្លាប់គ្រួសារចំរុះជាតិសាសន៍របស់គាត់ទេ នោះគ្រួសារទាំងមូលនឹងត្រូវបានគេសម្លាប់ចោលជាការដាក់ទណ្ឌកម្ម[239]។ គោលនយោបាយនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បី "កំចាត់ឫសគល់វៀតណាមចេញឱ្យអស់ពីប្រជាជនកម្ពុជា"[240]។ និងបង្ហាញនូវចេតនាកម្ទេចក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាមទាំងមូល ឬជា ផ្នែក។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី VN02 បញ្ជាក់ថា ប្តី/ប្រពន្ធវៀតណាមខ្លះ បានភៀសខ្លួន ទៅប្រទេសវៀតណាម ដោយយល់ថា ប្រសិនបើពួកគាត់បន្តរស់នៅជាមួយប្តី/ប្រពន្ធខ្មែរ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពួកគាត់ទាំងអស់នឹងត្រូវបានគេសម្លាប់[241]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបាន ថ្លែងបញ្ជាក់ដោយប្រយោលរួចហើយ ចំពោះគោលនយោបាយអាពាហ៍ពិពាហ៍ចំរុះជាតិសាសន៍ស្រដៀងគ្នាមួយ ក្នុងខេត្តស្វាយរៀង[242] ដោយបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការអនុវត្តបែបនេះ បានកើតឡើងក្នុងបរិបទនៃលំនាំដ៏ច្បាស់លាស់នៃការអនុវត្តស្រដៀងគ្នា ប្រឆាំងនឹងក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម។ ដោយសារតែគោលនយោបាយនេះត្រូវបានគេអនុវត្តបន្ទាប់ពីការនិរទេសជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ទៅប្រទេសវៀតណាមវិញដោយបង្ខំជាលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយធំ មានការជំទាស់យ៉ាងខ្លាំងមួយថា គោលនយោបាយនេះត្រូវគេអនុវត្តសំដៅទៅលើជនជាតិវៀតណាមខ្លះ ដែលនៅសេសសល់ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំងក្រោយខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៥។ គោលនយោបាយអាពាហ៍ពិពាហ៍ចម្រុះជាតិសាសន៍ គឺជាវិធានការដែលអាចមានអនុភាពក្នុងការធ្វើឱ្យក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម វិនាសអន្តរាយយ៉ាងពិតប្រាកដក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយនេះគឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍។

V. ការផ្លាស់ទីលំនៅដោយបង្ខំ ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និង/ឬ ការសម្លាប់រង្គាលនៃក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

៧០. ប្រជាជនភាគតិចវៀតណាម ដែលបានរស់នៅជាច្រើនជំនាន់មកហើយក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង គឺមានវត្តមានដោយស្របច្បាប់នៅក្នុងខេត្តនោះ ហើយការនិរទេសពួកគាត់ដោយបង្ខំពីប្រទេសកម្ពុជា ទៅប្រទេសវៀតណាម គឺមិនមានហេតុផលដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិឡើយ[243]។ មិនមានការយល់ព្រមពិតប្រាកដក្នុងការដែលត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅនោះឡើយពីព្រោះកូនក្តីរបស់យើងមិនមានជម្រើសពិតប្រាកដ ក្រៅតែពីអនុវត្តតាមបញ្ជាឡើយ បើពុំដូច្នេះទេពួកគាត់ត្រូវប្រឈមនឹងព្យសនកម្ម និងទុក្ខវេទនាបន្ថែមទៀត រួមទាំងសេចក្តីស្លាប់ផង[244]។ បទពិសោធន៍នៃការនិរទេស ឬការផ្ទេរដោយបង្ខំគឺត្រូវគ្នាចំពោះកូនក្តីរបស់យើងទាំងអស់ ដែលបានរស់នៅក្នុងបណ្តាភូមិ និងឃុំនានាក្នុង[redacted] ខេត្តកំពង់ឆ្នាំងដែលបង្ហាញឱ្យឃើញថា សកម្មភាពទាំងនេះដែលជាផ្នែកនៃការដឹកនាំរបស់ខ្មែរក្រហមត្រូវបានអនុវត្តជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ និងមានអនុភាពទូលំទូលាយ[245]។ ចំពោះហេតុផលនេះ ការផ្លាស់ទីលំនៅរបស់ក្រុមជនជាតិនេះដោយបង្ខំលើកដំបូងទាំងនៅក្នុង [redacted]លពីដំបូង (និងចំពោះជនរងគ្រោះខ្លះមានការផ្លាស់ទីកន្លែងជាច្រើនដងរវាងឃុំផ្សេងៗគ្នា) និងចុងក្រោយ មានការផ្លាស់ទីលំនៅរបស់ពួកគាត់ទៅប្រទេសវៀតណាម គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ[246]។

៧១. ម្យ៉ាងទៀត ការអនុវត្តដូចគ្នានេះគឺជាការប៉ុនប៉ងសម្លាប់បំផុតពូជក្រុមជនជាតិនេះ (ពីប្រទេសកម្ពុជា) និងបង្កើតជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។ ការអនុវត្តនេះបានកើតឡើងនៅក្នុងបរិបទនៃការវាយប្រហារជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ និងទូលំទូលាយដោយសារការ អនុវត្តគោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ក្នុងការកំចាត់ចោលប្រជាជនភាគតិចវៀតណាមទាំងមូលក្នុងខេត្តព្រៃវែង តាមរយៈការប្រហារជីវិត និងគោលនយោបាយ ស្រដៀងគ្នានេះ ដែលត្រូវបានអនុវត្តក្នុងខេត្តស្វាយរៀង[247]។ ព្រះរាជអាជ្ញា បានអះអាងថា គោលនយោបាយរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាក្នុងការរើសអើងនិងការសម្លាប់ ("បោសសម្អាត") ជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងជនណាដែលត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយពួកគាត់បានក្លាយជាគោលនយោបាយមួយនៃការលុបបំបាត់អ្នកទាំងឡាយនោះ ដែលមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធណាមួយជាមួយប្រទេសវៀតណាម[248]។

vi. ការធ្វើឱ្យទៅជាទាសករ គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

៧២. ការដោះដូរ ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម និងការលក់ដូរ ជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ដែលមកពីខេត្តកំពង់ឆ្នាំងទៅឲ្យប្រទេសវៀតណាម គឺជាការអនុវត្តផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងការអនុវត្តអំណាចណាមួយ ឬអំណាចទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិជាកម្មសិទ្ធិទៅលើជនជាតិភាគតិចវៀតណាមទាំងនោះ[249]។ លទ្ធផលនៃការផ្ទេរជនជាតិទាំងនេះដោយបង្ខំ ដែលបន្ថែមទៅលើស្ថានភាពនៃការធ្វើពលកម្មដោយបង្ខំ ការមិនមានសិទ្ធិសេរីភាព ការប្រើប្រាស់ការបង្ខំ និងការគំរាមកំហែងពីសំណាក់ខ្មែរក្រហម និងការដកហូត ទាំងស្រុងនូវស្វ័យភាពផ្ទាល់ខ្លួន ទៅលើទម្លាប់ប្រចាំថ្ងៃរបស់ជនរងគ្រោះ គឺជាការបន្ទាបប្រជាជនវៀតណាមឲ្យស្ថិតនៅក្នុងលក្ខណៈនៃទាសភាព និងឋានៈជាទាសករ[250]។ អំពើទាំងនេះត្រូវបានគេប្រព្រឹត្តឡើងជាផ្នែកនៃការអនុវត្តជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ និងរីករាលដាល ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងកូនក្តីជនជាតិវៀតណាមរបស់យើងក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ហើយនេះគឺជាការដាក់មនុស្សជាទាសករដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។ យើងសូមស្នើឲ្យតុលាការនេះដាក់ការផ្តន្ទាទោសនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ ជាផ្នែកមួយនៃសំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស។

vii. ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

៧៣. កូនក្តីរបស់យើងមកពីខេត្តកំពង់ឆ្នាំងដែលជា "ជនស៊ីវិល" ត្រូវបានគេដកហូតសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានប្រឆាំងនឹងតួបុគ្គលរបស់ពួកគាត់ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពួកគាត់ ដោយសារតែអត្តសញ្ញាណជនជាតិភាគតិចវៀតណាមរបស់ពួកគាត់។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបញ្ជាក់បង្ហាញរួចហើយថា បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានអនុវត្តគោលនយោបាយរើសអើងជាប្រព័ន្ធដែលកំណត់មុខសញ្ញាប្រឆាំងនឹងក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម[251]។

៧៤. ការបង្ហាញសក្ខីកម្មរបស់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ (ឌុច) ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីសំណុំរឿង ០០១ នៅថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩ បានគូសបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតនូវចេតនារើសអើងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាប្រឆាំងនឹងជនជាតិភាគតិចវៀតណាម ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈគោលនយោបាយទាំងនោះ ដែលបណ្តាលឲ្យមាននូវការដកហូតសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ក្រុមជនជាតិនេះ (ព្រមទាំងសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ខ្មែរក្រោមផងដែរដោយផ្អែកទៅលើអ្វីដែលគេយល់ឃើញថា ពួកគាត់មានទំនាក់ទំនងជាមួយជនជាតិវៀតណាម)។ ឌុច បាន

បញ្ជាក់អំពីគោលនយោបាយដែលត្រូវបានគេអនុវត្តនៅក្នុងមន្ទីរ ស-២១ (សូមអាន កថាខណ្ឌ ៤០ ខាងលើ)។

៧៥. ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងកូនក្តីរបស់យើង បង្ហាញឲ្យឃើញថា ឧក្រិដ្ឋកម្មធ្វើទុក្ខបុកម្នេញប្រឆាំងនឹងជនជាតិភាគតិចវៀតណាមក្នុងប្រទេសកម្ពុជា[252] បានពង្រីកវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រទៅដល់ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ក្នុងភូមិភាគបស្ចិម។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញក្រុមជនជាតិនេះ ត្រូវបានបង្ហាញភស្តុតាងយ៉ាងទូលំទូលាយតាមរយៈឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានកំណត់គោលដៅ ដូចជា អំពើឃាតកម្ម ការសម្លាប់បំផុតពូជ ការដាក់ជាទាសករ ការនិរទេស ការដាក់ពន្ធនាគារ និងការធ្វើទារុណកម្ម ប្រឆាំងនឹងសមាជិកក្រុមជនជាតិនេះ ដែលត្រូវបានគេប្រព្រឹត្តក្នុងលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ និងទូលំទូលាយ និងសំដៅទៅលើ ឬមានអនុភាព ក្នុងការដកហូតសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាម។ ដោយសារតែសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានដកហូតបែបនេះ កូនក្តីរបស់យើងបានបាត់បង់នូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងតម្លៃជាមនុស្សរបស់ពួកគាត់។

IV. ការវិភាគផ្នែកច្បាប់អំពីឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តមកលើខ្មែរក្រោម និងជនជាតិវៀតណាម

៧៦. យើងមានហេតុផលជឿជាក់ថា អង្គហេតុទាំងឡាយដែលបានពណ៌នាខាងលើក្នុង កថាខណ្ឌ ១៩-៣៩ និង ៤២-៦៣ គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់តុលាការ រួមទាំង ប៉ុន្តែមិនកំណត់ត្រឹមតែ **ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍** ទៅលើក្រុមជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រោម។ នេះគឺជាការរំលោភបំពានលើអនុសញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៨ ស្តីពីការទប់ស្កាត់ និងផ្តន្ទាទោសចំពោះអំពើឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៤ មាត្រា ២៩ (ថ្មី) និងមាត្រា ៣៩ (ថ្មី) នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដូចជា អំពើឃាតកម្ម ការសម្លាប់បំផុតពូជ ការដាក់ពន្ធនាគារ ការធ្វើទារុណកម្ម ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយសារនយោបាយនៃក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៥ មាត្រា ២៩ (ថ្មី) និងមាត្រា ៣៩ (ថ្មី) នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។

00417397

D250/3

V. សារៈសំខាន់នៃបទចោទប្រកាន់តាមផ្លូវច្បាប់ សម្រាប់ជនជាតិភាគតិច វៀតណាម និងខ្មែរក្រោម

i. ហេតុអ្វីបានចាត់ទុកថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍?

៧៧. ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ គ្របដណ្តប់ចំណុចឯកសិទ្ធិ ក្នុងចំណោមឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិទាំងឡាយ។ វាមានលក្ខណៈពិសេសអាចទទួលស្គាល់ និងបង្ហាញនូវការថ្កោលទោសជាសកល ចំពោះអំពើនៃការភ័យរន្ធត់ដែលមិនអាចរាស់ស្ទង់បាន : ការសម្លាប់ក្រុមមនុស្សបំផុតពូជដោយចេតនា។ ទ្រង់ទ្រាយ និងលក្ខណៈនៃការឈឺចាប់របស់មនុស្សដែលបង្ហាញឱ្យឃើញតាមរយៈអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ បានធ្វើឱ្យគេហៅថា "ឧក្រិដ្ឋកម្មកំពូលតាមការយល់ឃើញរបស់សហគមន៍អន្តរជាតិ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ជនរងគ្រោះ និងកូនចៅជំនាន់ក្រោយរបស់ពួកគាត់"[253]។

៧៨. ទោះបីជាប្រជាជនត្រូវបានគេកំណត់គោលដៅក្នុងការធ្វើឱ្យវិនាសសាបសូន្យនៅក្នុងពេលជាច្រើនក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រក៏ដោយ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានក្លាយជាទស្សនាទានផ្នែកច្បាប់ដ៏ច្បាស់លាស់មួយ ឆ្លើយតបទៅនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជនជាតិជ្វីហ្វ។ ក្នុងអំឡុងក្រោយសង្គ្រាម មេធាវីជនជាតិប៉ូឡូញឈ្មោះ Raphael Lemkin បានបង្កើតពាក្យ "ប្រល័យពូជសាសន៍" ដើម្បីកំណត់ប្រភេទយុទ្ធនាការរបស់ពួក Nazi ក្នុងការបំផ្លិចបំផ្លាញជនជាតិជ្វីហ្វអឺរ៉ុប[254]។ Lemkin បានខិតខំបញ្ជាក់តាមរយៈពាក្យនេះ ជាទំហំនៃអំពើដ៏អាក្រក់បំផុតដែលត្រូវបានធ្វើឱ្យធូរស្រាលដោយមនុស្ស៖ "ផែនការសហការណ៍រួមដើម្បីបំផ្លិចបំផ្លាញ 'មូលដ្ឋានដ៏សំខាន់' នៃជីវិតរបស់ក្រុមមនុស្សមួយក្រុម ដោយមានគោលបំណងកំចាត់ចោលក្រុមមនុស្សមួយក្រុមនោះ"[255]។ Justice Robert H. Jackson ជាប្រធានមេធាវីការពារក្តីសហរដ្ឋអាមេរិក នៅតុលាការនូរ៉ាំបើកបានថ្លែងនៅ ក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈរបស់គាត់ អំពីភាពបន្ទាន់នៃសហគមន៍ពិភពលោក ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងអំពើឃោរឃៅទាំងនេះ ៖

> កំហុស ដែលយើងស្វែងរកការថ្កោលទោស និងដាក់ទណ្ឌកម្ម មានចេតនាយ៉ាងពិតប្រាកដ មានលក្ខណៈអាក្រក់បំផុត និងមានមហន្តរាយបំផុត ដែលសង្គមមនុស្សមិនអាចអត់ធ្មត់ចំពោះភាពមិនអើពើទៅលើអំពើទាំងនោះពីព្រោះសង្គមមនុស្សនោះមិនអាចរស់រានចាកផុតពីការប្រព្រឹត្តិដដែលៗនោះ ឡើយ[256]។

៧៩. ចាប់តាំងពីមានតុលាការនូរ៉ំប៊េក សហគមន៍អន្តរជាតិ បានពង្រឹងជាប្រចាំនូវការហាមឃាត់ និងការដាក់ទណ្ឌកម្មអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ជាគោលការណ៍គ្រឹះនៃច្បាប់ព្រមទាំងតាមរយៈការប្រមូលជាក្រមក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ ថ្មីៗនេះ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ នៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិភាគច្រើនដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងចាប់តាំងពីសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ[257]។ ទីមួយក្នុងចំណោមទាំងនេះ តុលាការ ICTY បានទទួលស្គាល់នូវសារៈសំខាន់ពិសេស នៃ បទចោទប្រកាន់អំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងសារៈសំខាន់របស់តុលាការ ក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងផ្តន្ទាទោសចុងចោទដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនេះដើម្បីធានាថាថា "នឹងទទួលរងស្លាកស្នាមទុយស៍នេះ" និង "ជាការព្រមានដល់ជនទាំងឡាយណាដែលអាចមានបំណងប្រព្រឹត្តអំពើដ៏គួរឱ្យស្អប់ខ្ពើមនេះនៅពេលអនាគត"[258]។

៨០. សមត្ថភាពរបស់ច្បាប់បែបនេះ ក្នុងការឆ្លុះបញ្ចាំង និងបង្ហាញពីការយល់ស្របរបស់សង្គមអំពីការរំលោភបំពានជាបទដ្ឋាន មានសារៈសំខាន់កាត់តែកើនឡើងនៅក្នុងករណីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍[259]។ បទចោទប្រកាន់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ មានលក្ខណៈខុសគ្នា និងបង្កើនភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងភាពគួរស្អប់ខ្ពើម និងការថ្កោលទោសជាសកលប្រឆាំងនឹងការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំ សំដៅបំផ្លិចបំផ្លាញប្រជាជនមួយក្រុម។ នៅក្នុងឧទាហរណ៍នេះ ការកំណត់ប្រភេទនៃបទល្មើសដ៏ត្រឹមត្រូវ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់។ ពិតណាស់ "ប្រសិនបើលទ្ធផលនៃការមិនយល់ស្របគ្នាទាក់ទិននឹងពាក្យបច្ចេកទេស គឺដើម្បីទាមទារឱ្យមាននូវទោសៈកម្រិតខ្ពស់ នៃ 'ការស្អប់ខ្ពើមពូជសាសន៍'... និងដើម្បីបញ្ជាក់ជាថ្មីអំពីការថ្កោលទោសរបស់សង្គម ទៅលើការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំ... ភាពខុសគ្នានៅតែមាន និងសមជាសារៈសំខាន់ទាំងអស់របស់លទ្ធផលនោះ"[260]។

៨១. ជាអកុសល សក្តានុពលសម្រាប់ អ.វ.ត.ក ដើម្បីតំណាងឱ្យបទដ្ឋានសង្គមដ៏ត្រឹមត្រូវប្រឆាំងនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវបានចោទជាសំណួរ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Marcel Lemonde បានបញ្ជាក់ថា ការចោទប្រកាន់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រហម គឺមិនសំខាន់ចំពោះរឿងក្តីនេះទេ៖

> ខ្ញុំគ្រាន់តែអាចបញ្ជាក់បានថា យើងកំពុងតែធ្វើការទៅលើបញ្ហានៃការចោទប្រកាន់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលអាចមាន...។ នៅចុងបញ្ចប់ ប្រសិនបើការចោទប្រកាន់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ មិនត្រូវបានរក្សាទុកទេ វាប្រាកដជានឹងមិន ប៉ះ

ពាល់ដល់ការកាត់បន្ថយកម្រិតនៃការឈឺចាប់ឱ្យនៅត្រឹមកម្រិតអប្បបរមា ឬមិនប៉ះពាល់ដល់ការដាក់ឈ្មោះវាឱ្យស្រាលជាងនេះឡើយ[261]។

ទស្សនៈនេះជាមូលដ្ឋានយល់ខុសអំពីក្ដីប្រាថ្នារបស់ជនរងគ្រោះ ក្នុងការឱ្យមានការទទួលស្គាល់ បទពិសោធន៍របស់ពួកគាត់ក្រោមរបបខ្មែរក្រហម។ ការមិនមានឱកាសក្នុងការផ្ដន្ទាទោស ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលពួកគាត់បានទទួលរងនោះ នឹងសរសេរប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវកំណត់ហេតុប្រវត្តិសាស្ត្រ សារជាថ្មីរបស់ខ្មែរក្រហមដូចដែលបានបញ្ជាក់ដោយតុលាការនេះ។ ការដឹកនាំរបស់ខ្មែរក្រហមបានកំណត់គោលដៅធ្វើឱ្យជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រោមវិនាសសាបសូន្យ។ តុលាការនេះគួរតែពិចារណា អំពីការចោទប្រកាន់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងចុងចោទទាំងឡាយចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ ដូច្នេះក្ដីឈឺចាប់ជាពិសេសរបស់ជនរងគ្រោះ អាចត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងច្បាប់ ហើយចុងចោទបានធ្វើឱ្យមានស្លាកស្នាមទុយ៍សចំពោះភាពភ័យរន្ធត់ដែលពួកគេបានអនុវត្តប្រឆាំងនឹងក្រុមជនជាតិទាំងនេះ។

ii. សម្រាប់ភាពត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់របស់ អ.វ.ត.ក

៨២. អ.វ.ត.ក ត្រូវបានគេលើកសរសើរចំពោះការពង្រីកតួនាទីដ៏សំខាន់ទៅឱ្យជនរងគ្រោះរបស់របបខ្មែរក្រហម[262]។ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់តុលាការ ជនរងគ្រោះត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះទោសព្រហ្មទណ្ឌ ជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងត្រូវបានផ្ដល់ឱ្យនូវឋានៈស្មើគ្នាជាមួយនឹងព្រះរាជអាជ្ញានិងមេធាវីការពារក្ដី[263]។ លោកស្រី គាត បូផល ដែលជាអតីតប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះបានកត់សំគាល់ថាការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ មានសក្ដានុពលដើម្បីប្រែក្លាយជនរងគ្រោះកម្ពុជាឱ្យទៅជាភ្នាក់ងារ និងអ្នកទទួលផលប្រយោជន៍នៃវិធាននៃវប្បធម៌ច្បាប់ ៖

វាមានសារៈសំខាន់ចំពោះប្រសិទ្ធភាព និងភាពត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់របស់តុលាការដែលជនរងគ្រោះគឺជាផ្នែកនៃកិច្ចដំណើរការ (របស់សាលាក្ដីខ្មែរក្រហម) ហើយថា ពួកគាត់មានសំឡេងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគាត់។ ការចូលរួមនេះ នាំឱ្យមានឡើង

វិញនូវការជឿទុកចិត្តនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងផ្តល់នូវសេចក្តីពេញចិត្តដោយផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងការបង្ហាញពីព្យសនកម្មដែលបានទទួលរង[264]។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ត្រូវបានគេផាត់ចេញពីដំណើរការស្វែងរកយុត្តិធម៌របស់ អ.វ.ត.ក។ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានបញ្ចូលខ្មែរក្រោមនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួររបស់ខ្លួនឡើយ ដែលអាចបំបាត់ចោលនូវបទពិសោធន៍ជាក់លាក់របស់ពួកគាត់មិនឲ្យបញ្ចូលនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីរបស់ អ.វ.ត.ក។

៨៣. ជាលទ្ធផល តុលាការនេះបានរាំងខ្មែរក្រោម មិនឲ្យរៀបចំឲ្យបានត្រឹមត្រូវនូវទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគាត់ទៅនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ ព្រមទាំងទៅនឹងអនាគត។ ការផ្តន្ទាទោសចុងចោទចំពោះអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលពួកគាត់បានប្រព្រឹត្តប្រឆាំងនឹងក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមអាចរំដោះជនរងគ្រោះចេញពីការកំណត់ខ្លួនពួកគាត់ ទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលពួកគាត់បានទទួលរង។ អ្នកជំនាញសិក្សាផ្នែកប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ Nancy Wood ផ្តល់យោបល់ថាការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះធានាថា "ការផ្សព្វផ្សាយពី [រឿងរ៉ាវរបស់ជនរងគ្រោះ][នឹង] សម្រេចបាននូវ*ភាពមានអត្តសញ្ញាណជាក់លាក់*ដែលចេញពីអត្តសញ្ញាណតែមួយរបស់អ្នកនៅរស់រានមានជីវិត"[265]។ ដូចដែលបានកត់សំគាល់ដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីរបស់តុលាការប្រទេសបារាំងទៅលើលោក Maurice Papon ដែលជាអតីតមន្ត្រីតំបន់ជនជាតិបារាំង ដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោស ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ចំពោះតួនាទីរបស់គាត់ក្នុងការចាប់ខ្លួន និងនិរទេសជនជាតិជ្វីសបារាំងជាបន្តបន្ទាប់ ក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ថាការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះអាចធ្វើឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដែលអាចកើតមាន៖ "យើងជាអ្នកនៅ រស់រានមានជីវិត យើងសង្ឃឹមថាក្លាយជាមនុស្សដែលនៅរស់"[266]។ ដូច្នេះការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចឲ្យជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមបង្កើតឡើងវិញ នូវអត្តសញ្ញាណរបស់ពួកគាត់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្រោយសង្គ្រាម និងពង្រីកទិសដៅឲ្យកាន់តែទូលំទូលាយថែមទៀតរបស់ អ.វ.ត.ក ក្នុងការជំរុញនូវការផ្សះផ្សាដល់ជនរងគ្រោះពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។

iii. <u>សម្រាប់ជនរងគ្រោះ/អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិត</u>

៨៤. បំណងប្រាថ្នារបស់ជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម ក្នុងការប្រើប្រាស់តុលាការនេះដើម្បីស្វែងរកការពិត និងយុត្តិធម៌ ត្រូវបានគាំទ្រដោយការស្ទង់មតិប្រជាជនថ្នាក់ជាតិនាពេលថ្មីៗនេះ ដែលបានធ្វើឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សនៅឯសាកលវិទ្យាល័យ California, Berkeley[267]។ ភាគច្រើនបំផុតនៃអ្នកដែលត្រូវបានគេស្ទង់មតិនោះ(៨៥.៥%) បានបញ្ជាក់ថាវាចាំបាច់ណាស់ក្នុងការរកឱ្យឃើញការពិត អំពីអ្វីដែលបានកើតឡើងក្នុងអំឡុង របបខ្មែរក្រហម[268]។ ជាពិសេស ៦៤.២% នៃអ្នកដែលផ្តល់ចម្លើយមានជំនឿថាប្រជាជនកម្ពុជានឹងមិនអាចផ្សះផ្សាបានឡើយប្រសិនបើមិនបានដឹងអំពីការពិតនោះ[269]។ យោងតាម លី សុខឃាង (Ly Sok-Kheang) ដែលជាមន្ត្រីសម្របសម្រួលផ្នែកអប់រំផ្សព្វផ្សាយរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានឱ្យដឹងថាជនជាតិខ្មែរក្រោមដែលបានចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះក្តី ឌុច "ចាត់ទុកពួកគាត់ថាជាតំណាងអ្នកទាំងឡាយដែលបានស្លាប់នៅពេលនោះ។ ពួកគាត់ចង់ឃើញយុត្តិធម៌ដែលផ្តល់ឱ្យខ្មែរក្រោម និងប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់"[270]។ ការខកខានមិនបានដាក់ការចោទប្រកាន់អំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នឹងរារាំងខ្មែរក្រោមមិនឱ្យមានឱកាសស្វែងរកការពិតអំពីតួនាទីរបស់ចុងចោទនានា នៅក្នុងក្តីឈឺចាប់របស់ពួកគាត់ និងស្វែងរកយុត្តិធម៌ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏សាហាវយង់ឃ្នងបំផុតដែលពួកគាត់បានទទួលរង។

៨៥. កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ [redacted] ដែលជាអ្នកនៅរស់រានមានជីវិតម្នាក់ជនជាតិខ្មែរក្រោម ដែលរស់នៅក្នុងស្រុកបាកាន ចាត់ទុកការខកខានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការដាក់ការចោទប្រកាន់អំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ទាក់ទងទៅនឹងក្រុមជនជាតិភាគតិចរបស់គាត់ ថាជាការមាក់ងាយដល់គ្រួសារនេះដែលបានស្លាប់ដោយសារអំពើរបស់ចុងចោទ៖ "ប្រសិនបើមិនមានការទទួលស្គាល់ពិសេសទេនោះ។ ប្រសិនបើខ្មែរក្រោមត្រូវបានចាត់ទុកថាត្រឹមតែជាជនជាតិខ្មែរ វាមានន័យថាតុលាការពុំអើពើដល់ពួកយើងខ្ញុំ"[271]។ បទពិសោធន៍ដែលជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោមបានឆ្លងកាត់ក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ពុំមែនជាបទពិសោធន៍ធម្មតាទេ ពោលគឺពួកគាត់ត្រូវបានកំណត់មុខសញ្ញាសម្រាប់ការលុបបំបាត់ចោលពីព្រោះខ្មែរក្រហមបានចាត់ទុកជនជាតិភាគតិច និងក្រុមជនជាតិខ្មែរក្រោមថាជាគ្រោះថ្នាក់ដល់របបនេះ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយរបស់ចុងចោទប្រឆាំងនឹងពួកគាត់មិនត្រូវបានចោទប្រកាន់ឡើយនាពេលនេះ។ ការខកខានរបស់តុលាការមិនផ្តល់ឱ្យនូវជម្រើសមួយដើម្បីយុត្តិធម៌ ដោយមិនដាក់ការចោទប្រកាន់អំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ះពាល់ដល់ភាពត្រឹមត្រូវតាម

ច្បាប់របស់តុលាការ ដែលជាអាជ្ញាកណ្តាលអព្យាក្រឹតនៃអ្នកទាំងឡាយណាដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយក្នុងរយៈកាលរបបខ្មែរក្រហម។ តុលាការនេះគួរតែកែតម្រូវវិការៈដែលមាននៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានបឋម របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងដាក់ការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងចុងចោទដូចដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើ។

iv. <u>សម្រាប់ជាកំណត់ហេតុប្រវត្តិសាស្ត្រ</u>

៨៦. ប្រសិនបើគ្មានការចោទប្រកាន់អំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទេ ការពិពណ៌នាអំពីកម្រិតនៃការប្រមាថមើលងាយដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយចុងចោទ នឹងត្រូវបានកាត់បន្ថយដែលនាំឲ្យមានការខកខានក្នុងការបង្ហាញឲ្យឃើញច្បាស់ សម្រាប់កត់ត្រាទុកជាប្រវត្តិសាស្ត្រនូវទំហំកម្រិត និងភាពធ្ងន់ធ្ងរពិតប្រាកដ នៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយ ចុងចោទទាំងនោះ។ ចុងក្រោយដោយសារតែតុលាការពុំមានសំណាងជាលក្ខណៈបុគ្គលសម្រាប់ជនរងគ្រោះ សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២ មានសារៈសំខាន់កាន់តែខ្លាំងថែមទៀត។ សាលក្រមនោះនឹងផ្តល់នូវការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការដោយផ្ទាល់ និងច្បាស់លាស់បំផុតអំពីការពិតដែលចុងចោទបានប្រព្រឹត្តអំពើដ៏សាហាវយង់ឃ្នង និងទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ។ តុលាការនេះគួរតែធានាថាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលបានអនុវត្តប្រឆាំងនឹងជនជាតិភាគតិចខ្មែរក្រោម នឹងក្លាយជាផ្នែកនៃកំណត់ហេតុដោយបញ្ចូលបទចោទប្រកាន់ទាំងនេះប្រឆាំងនឹងចុងចោទ។

VI. **វិធានការការពារសាក្សី**

៨៧. យើងសូមស្នើឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតផ្តល់វិធានការការពារដល់កូនក្តី និងសាក្សីរបស់យើង ដែលចម្លើយរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានដាក់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ I, II និង III។ រហូតដល់ការវាយតម្លៃចុងក្រោយត្រូវបានធ្វើឡើងចប់សព្វគ្រប់ ទាក់ទិនទៅនឹងហានិភ័យណាមួយចំពោះអាយុជីវិត ក្រុមគ្រួសារ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពួកគាត់ ហើយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចថាតើត្រូវផ្តល់នូវវិធានការការពារ ឬយ៉ាងណានោះ យើងសូមស្នើកុំ ផ្តល់ឧបសម្ព័ន្ធ I, II និង III ទៅឲ្យសាធារណជន និងក្រុមមេធាវីការពារក្តីជនសង្ស័យ។ ទន្ទឹមពេលគ្នានេះដែរដើម្បីធានាថា អត្តសញ្ញាណកូនក្តីរបស់យើង និងបុគ្គលដទៃទៀត ដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយនៅតែស្ថិតក្នុងភាពសម្ងាត់នោះ យើងប្រើរហស្សនាមចំពោះកូនក្តី

របស់យើងខ្ញុំ និងអ្នកដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយនៅក្នុងសំណើនេះ។ តារាងបង្ហាញពីអត្តសញ្ញាណបុគ្គលទាំងអស់ដែលមានរហស្សនាមបែបនេះ អាចប្រគល់ឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបាននៅពេលមានការស្នើសុំ។

សូមលោកចៅក្រមមេត្តាទទួលនូវក្តីគោរពដ៏ស្ម័គ្រស្មោះអំពីយើងខ្ញុំ។

នី ចាន់ឌី Mahdev MOHAN Lyma NGUYEN

---

[1] យើងសូមអរគុណដល់ការជួយជ្រោមជ្រែងរបស់លោកនាយកប្រតិបត្តិនៃសមាគមសិទ្ធិមនុស្សខ្មែរកម្ពុជាក្រោម និងមន្ត្រីគម្រោងកម្មវិធីសាលាក្តីខ្មែរក្រហម លោក អាង ច័ន្ទរិទ្ធិ និងលោក សួន ប៊ុតម៉ៅ ព្រមទាំងបុគ្គលិកតាមខេត្តរបស់សមាគមនេះទាំងអស់ ដែលមកពីខេត្តពោធិសាត់ តាកែវ និងកំពង់ឆ្នាំង។

[2] យើងសូមអរគុណដល់ការជួយជ្រោមជ្រែងរបស់ Laurel E. FLETCHER សាស្ត្រាចារ្យច្បាប់ និងជាប្រធាននៃមន្ទីរពិគ្រោះយោបល់ផ្នែកច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងកម្មសិក្សាការីឈ្មោះលោក Bradley Davis KRACK" 11 និងលោក Jeffrey BAE' 11។

[3] Ben Kiernan របបប៉ុលពត៖ <u>ជាតិសាសន៍ អំណាច និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៅកម្ពុជាក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩</u> ១៧ (១៩៩៦) ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[4] Ramses Amer ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមនៅកម្ពុជា៖ <u>សិទ្ធិរបស់ជនជាតិភាគតិច និងនយោបាយជាតិ</u>៖ 34 J.S.E. ការសិក្សាអំពីអាស៊ី 388,389 (២០០៦) ឧបសម្ព័ន្ធ V។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៩ សហរដ្ឋអាមេរិកបានចាប់ផ្តើមទម្លាក់គ្រាប់បែកលើទឹកដីកម្ពុជាក្នុងបំណងបំផ្លាញ ឬបណ្តេញពួកកុម្មុយនីស្តវៀតណាមចេញពីកម្ពុជា <u>មើល</u> Kiernan ដូចឯកសារយោងមុន ត្រង់ទំព័រ១។

[5] មើល Amer ដូចឯកសារយោងមុនលេខ៤ ត្រង់ទំព័រ៣៨៩ Ben Kiernan ការផុតពីស្លាប់របស់ជនជាតិភាគតិចនៅកម្ពុជា។14.3ការផុតពីស្លាប់នៃវប្បធម៌ក្នុងត្រីមាសទី១(សរទរដូវឆ្នាំ១៩៩០) <u>http://www.culturalsurvival.org</u>, ឧបសម្ព័ន្ធ V។

[6] Amer ដូចឯកសារយោងមុនទី៤ ត្រង់ទំព័រ ៣៨៩។

[7] Ben Kiernan តើប៉ុល ពត ឡើងកាន់អំណាចដោយវិធីណា ទំព័រ៣៦១ (២០០៤) ឧបសម្ព័ន្ធV។

[8] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> ត្រង់ទំព័រ ៣៨៩-៣៩០ Amer ដូចឯកសារយោងមុនទី៤ ត្រង់ទំព័រ៣៩០។

[9] Kiernan ដូចឯកសារយោងមុនទី៣ ត្រង់ទំព័រ៤៦០ (គ្មានការសង្ស័យថា កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានបង្កើតយុទ្ធនាការប្រល័យពូជសាសន៍ប្រឆាំងនឹងជនជាតិវៀតណាមភាគតិចឡើយ។ មិនពិត ទេដែលថាពួកគាត់ "ស្ទើរតែទាំងអស់" ត្រូវបានបណ្តេញចេញពីកម្ពុជានៅឆ្នាំ១៩៧៥។

[10] Nayan Chanda <u>បងប្អូនដែលជាសត្រូវ៖សង្គ្រាមក្រោយសង្គ្រាម</u> ៨៦ (១៩៨៦) ឧបសម្ព័ន្ធ V។

00417404

[11] ដូចដើងទំព័រខាងលើ សូមមើល Kiernan ដូចឯកសារយោងមុនទី៣ ត្រង់ទំព័រ២៩១, ៤៥៨ ("ចំនួននៃការស្លាប់នៅក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ១៩៧៥-៧៩")។

[12] ម៉ាក កន្និកា អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងគំនិតយកទឹកដីត្រឡប់មកវិញ ក្រោមរបបខ្មែរក្រហម (១៩៧៥-១៩៧៩) ២១ (មជ្ឈមណ្ឌលយ៉េលសម្រាប់ការសិក្សាតំបន់ និងអន្តរជាតិ ឯកសារលេខ ២៣ ២០០៤) ឧបសម្ព័ន្ធV។

[13] ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ។

[14] កំណត់ហេតុផ្លូវការនៃសម័យប្រជុំលើកទី៣នៃសភាជាតិ ផ្នែកI គណៈកម្មាធិការទី៦។

[15] គណៈកម្មការស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិស្តីពីតំបន់ Dafur <u>របាយការណ៍នៃគណៈកម្មការស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិស្តីពីតំបន់ Dafur ជូនទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ</u> ទំព័រ៤៩៩ (ថ្ងៃទី២៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៥)។

[16] នៅក្នុងភាសាវៀតណាម មនុស្សខ្មែរដែលមកពីតំបន់នេះ ត្រូវគេហៅថា Khom-me Crom ឬ Kho-me-duoi ដែលមានន័យថា "ខ្មែរមកពីខាងក្រោម" ("ខាងក្រោម" សំដៅដល់តំបន់ទំនាបដីសណ្តទន្លេមេគង្គ)។

[17] មើលផែនទី ១&២ ដែលភ្ជាប់មកជាមួយនឹងឧបសម្ព័ន្ធ IV កម្ពុជាក្រោមមានផ្ទៃដី ៦៨.៩៦៥ គីឡូម៉ែត្រការ៉េ មាន២១ ខេត្ត និងក្រុង កោះធំ២ ១៧១ស្រុក ១៣៦៨ឃុំ និង១៤.៧៧៨ ភូមិ។ ពីមុនធ្លាប់ជាផ្នែកមួយនៃចក្រភពខ្មែរ អាណានិគមបារាំងបានដាក់ឈ្មោះកម្ពុជាក្រោម ថាកូសាំងស៊ីន ក្នុងឆ្នាំ១៨៦៣។ នៅឆ្នាំ១៩៤៩ បារាំងបានកាត់ទឹកដី ឲ្យទៅរដ្ឋវៀតណាមទើបបង្កើតថ្មី (ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៥៥ រដ្ឋនេះបានត្រូវទទួលស្គាល់ថាជាសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយម វៀតណាម)។ ខេត្ត ស្រុក ឃុំ ភូមិ និង កោះ របស់អតីតកម្ពុជាក្រោម ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ត្រូវបានដាក់ឈ្មោះជា ភាសាវៀតណាម និងបានក្លាយជាផ្នែកមួយនៃវៀតណាម។

[18] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Jelisic សំណុំរឿងលេខ IT-95-10-T សាលដីកា 70-71 (ថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩) (មានបន្ថែមសេចក្តីបញ្ជាក់)។

[19] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Bagilishema សំណុំរឿងលេខ ICTR-95-1A-T សាលដីកា ៦៥ (ថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០១) (មានបន្ថែមសេចក្តីបញ្ជាក់)។

[20] មើល គីម កែវកន្និដ្ឋា <u>ខ្មែរកម្ពុជាក្រោម</u> ៣១ ស្វែងរកការពិត ២៦ (ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០២) ឧបសម្ព័ន្ធ V។

[21] នាយកដ្ឋានប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងព័ត៌មាន ក្រសួងការបរទេស កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឯកសារខ្មៅ៖ <u>ការពិត និងតួលេខ និងភស្តុតាងនៃអំពើឈ្លានពាន និងការយកទឹកដីខ្មែរធ្វើជាឧបសម្ព័ន្ធរបស់វៀតណាម</u> (១៩៧៨) ឧបសម្ព័ន្ធ V។

[22] មើល Kiernan ដូចឯកសារយោងមុនទី៣ ត្រង់ទំព័រ៣០០,៣៦១ សូមមើលផងដែរ Hedva Ben-Israel គំនិតជាតិនិយមត្រូវបានគេយកមកពិនិត្យឡើងវិញក្នុងគំនិតនៃការយកទឹកដីត្រឡប់មកវិញនិងនយោបាយអន្តរជាតិ ២៤ (១៩៩១) (ដោយមានពន្យល់ថាទំនាក់ទំនងរបស់ខ្មែរក្រហមទៅនឹងទឹកដីក្រោម ដែលមិនដូចទំនាក់ទំនងរបស់ខ្មែរក្រហម ជាមួយនឹងប្រជាជនកម្ពុជាក្រោម មិនមែនជារឿងចម្លែក។ ឧបសម្ព័ន្ធ V។

> ទិដ្ឋភាពសំខាន់នៃគំនិតយកទឹកដីមកវិញ ខ្ញុំសូមនិយាយថាគឺសភាពការណ៍តឹងតែងរវាងទឹកដី និងមនុស្ស...។ គំនិតយកទឹកដីមកវិញទាក់ទិនជាដំបូងទៅនឹងទឹកដីដែលរដ្ឋមួយទាមទារតាមហេតុផលថា ទឹកដីនោះធ្លាប់ជា ឬត្រូវតែជាផ្នែកមួយនៃកេរ្តិ៍ដំណែលជាតិ។ ប្រជាជនជនជាតិភាគតិចតែងតែមករស់នៅ ក្នុងទឹកដីនោះ ប៉ុន្តែតាមខ្ញុំយល់ វាគឺទឹកដីច្រើនជាងប្រជាជន ដែលសំខាន់សម្រាប់ចលនាយកទឹកដី មកវិញ ហើយបញ្ហានេះបានធ្វើឲ្យអ្នកមានគំនិតយកទឹកដីមកវិញ មានភាពខុសគ្នាពីចលនាផ្សេងៗ។ (មានបន្ថែមសេចក្តីបញ្ជាក់)។

[23] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[24] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I ។

[25] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ KK24 ឧបសម្ពន្ធ I គឺម កែវកន្និដ្ឋា [redacted] ខ្មែរក្រោមក្រោមខ្មែរក្រោម ៩ (ពុំដឹងកាលបរិច្ឆេទ) (អត្ថបទមិនទាន់ចុះផ្សាយ) ឧបសម្ពន្ធ V ។

[26] ចម្លើយសារភាពដោយបង្ខំរបស់ [redacted] ដែលគេបាននាំមកកាន់មន្ទីរ ស-២១ កាលពីថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ និងត្រូវបានសម្លាប់នៅថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ និងត្រូវបានសម្លាប់នៅថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ បញ្ជាក់ថាគាត់ "គឺជាតិញវៀតណាមដែលបញ្ជូនទៅយកការណ៍នៅកម្ពុជា" មើល គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើលេខ២០ ទំព័រ២៧។

[27] John Ciorciari ខ្មែរក្រោម និងការជំនុំជម្រះក្តីខ្មែរក្រហម ២ (ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨) (អត្ថបទពុំទាន់ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយ) ឧបសម្ពន្ធ V (មានបន្ថែមសេចក្តីបញ្ជាក់)។

[28] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Kayishema សំណុំរឿងលេខ ICTR-95-1-T សាលដីកា ៩៨ (ថ្ងៃទី២១ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៩)។

[29] គឺម ដូចឯកសារយោងមុនទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៣ n.១៩។ សូមមើលផងដែរ William A. Schabas ក្រុមដែលត្រូវបានទទួលការការពារដោយអនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍៖ ការបកស្រាយខុសគ្នាពីសាលាក្តីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់រ្វាន់ដា 6 ILSA J. Int'l & Comp. L. 375, 376 (2000) ឧបសម្ពន្ធ V។

[30] គឺម ដូចឯកសារយោងមុនទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៣ n.១៩។

[31] [redacted] សេចក្តីបញ្ជាក់ ឧបសម្ពន្ធ I។

[32] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ [redacted] Affs., ឧបសម្ពន្ធ I; គឺម ដូចឯកសារយោងមុនទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៣ n.១៩។

[33] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[34] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[35] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[36] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[37] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[38] [redacted] Supp. Affs., ឧបសម្ពន្ធ I។

[39] [redacted] Aff., ឧបសម្ពន្ធ I។

[40] [redacted] Aff., ឧបសម្ពន្ធ I។

[41] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធI។

[42] គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ត្រង់ទំព័រ១។

[43] ដូចជើងទំព័រខាងលើ។

[44] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធI សូមមើលផងដែរ infra Error! Reference source not found.

[45] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ សូមមើលផងដែរ Kiernan ដូចឯកសារយោងខាងលើទី៣ ត្រង់ទំព័រ៣ n.5។ John Ciorciari ដូចឯកសារយោងខាងលើ Error! Bookmark not defined. ត្រង់ទំព័រ ១៖

កាលអំឡុងសង្គ្រាមវៀតណាម សហរដ្ឋអាមេរិកបានកេងប្រយោជន៍ពីការយល់ថាមានភាពអយុត្តិធម៌ ដោយបានបណ្ដុះបណ្ដាលខ្មែរក្រោមក្នុងចំនួនដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ឱ្យក្រោកឡើងតស៊ូប្រដាប់អាវុធប្រឆាំងនឹងវៀតកុង។ កងទ័ពខ្មែរមកពីតំបន់ទំនាបទាំងនេះបានប្រែក្លាយខ្លួនទៅជាចលនា "ក្រមា ស" និងក្រោយមកបានបង្កើតបានជារណសិរ្សតស៊ូខ្មែរកម្ពុជាក្រោម (KKK) ដែលជាអង្គការដែលផ្ដាច់ប្ដូរក្នុងការយកដែនដីសណ្ដរឱ្យប្រជាជនភាគតិចកម្ពុជាវិញ។ អំឡុងពេលនោះ សឺង ង៉ុកថាញ់ ជាខ្មែរក្រោម បានប៉ុនប៉ងបង្កើតចលនាអភិរក្ស *ខ្មែរសេរី* "Free Khmer" បណ្ដេញសម្ដេចសីហនុ និងទប់ស្កាត់ការរុលទៅមុខនៃចលនាកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជា។ កងទ័ពខទ្មាមនៃចលនាខ្មែរសេរីបានមកពីប្រជាជនខ្មែរនៅតំបន់ទំនាប។

[46] មើល សេចក្ដីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ពន្ធ។

[47] Kiernan ដូចឯកសារយោងខាងលើទី៣ ត្រង់ទំព័រ៣(មានបន្ថែមសេចក្ដីបញ្ជាក់) ទៀង សុភវិជ្ជា អ្នកទោសខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ទស្សនាវដ្ដីស្វែងរកការពិត លេខ២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០០ ត្រង់ទំព័រ១២ ឧបសម្ព័ន្ធV។ ("គំរូភស្ដុតាងបន្ថែមបញ្ជាក់អំពីការយកខ្មែរក្រោមធ្វើជាមុខសញ្ញានៃការសម្លាប់ផ្ដាច់ពូជរបស់ខ្មែរក្រហម គឺជារបាយការណ៍មួយចុះថ្ងៃទី ១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលបានផ្ញើទៅឱ្យប្រធានតំបន់តាកែវ ដោយបញ្ជាក់ថា នៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅ[redacted] ខ្មែរក្រហមបានចាប់កងទ័ពខ្មែរចំនួន៦៧នាក់ដែលប្រដាប់ដោយអាវុធចំនួន៣៧ដើម ដែលភាសាខ្លួនពីវៀតណាម។ ក្នុងចំណោមកងទ័ពទាំងនោះមានខ្មែរនៅកម្ពុជា និងមកពីកម្ពុជាក្រោម។ ពួកគេបានភៀសខ្លួនពីវៀតណាមនៅថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ និងបានស្នាក់នៅ១យប់នៅភ្នំសោម។ ខ្មែរក្រហមបានចោទពួកគាត់ថាជាសមាជិកចលនាមហាសាមគ្គីឥណ្ឌូចិន ដែលប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងកុម្មុយនីស្ដវៀតណាម និងស្នើសុំជំនួយពីសហរដ្ឋអាមេរិក។ នៅព្រលឹមថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ អ្នកទោសត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ មន្ទីរសន្តិសុខស្រុក។ នៅតាមផ្លូវ អ្នកទោស៨នាក់ដែលបានព្យាយាមរត់ភៀសខ្លួន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមបាញ់សម្លាប់។

[48] កំណត់ហេតុផ្លូវការនៃសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី៣ នៃសភាជាតិ ផ្នែកI គណកម្មាធិការទី៦។

[49] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Akayesu សំណុំរឿងលេខ ICTR-96-4-T សាលដីកាជំនុំជម្រះ ៥១១,៥១៦,៧០១ (ថ្ងៃទី២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៨)។

[50] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[51] គីម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ទំព័រ១។

[52] លី សុខឃាង ខ្មែរកម្ពុជាក្រោម៖ ពីដំណើរស្វែងរកយុត្តិធម៌ ទៅគំនិតផ្ដួចផ្ដើមចងចាំ ទស្សនាវដ្ដីស្វែងរកការពិត (ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩) មាននៅ http://preynokor.info/category/general/ ឧបសម្ពន្ធ V។

[53] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[54] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[55] សេចក្ដីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់[redacted]ឧបសម្ពន្ធ។

[56] គីម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ទំព័រ១១។

[57] សេចក្ដីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ពន្ធ។

[58] សេចក្ដីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ពន្ធ។

[59] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[60] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ មើល គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ទំព័រ៣។ សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I (ដោយបញ្ជាក់ថា ខ្មែរក្រហមបានស្វែងរកអត្តសញ្ញាណខ្មែរក្រោមដោយ "សាកសួរមនុស្សនៅជុំវិញសហគមន៍"។

[61] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ មើល គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ទំព័រ៣។

[62] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[63] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[64] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ទំព័រ២។

[65] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៤-១១ (ដោយកត់សម្គាល់ថាបញ្ហា "ឱ្យបេះពោត និងជីកដំឡូង" មានន័យស្មើទៅនឹងការយកទៅសម្លាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ តទៅ)។

[66] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៤។

[67] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[68] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២០ ទំព័រ២៦។

[69] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[70] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ សូមមើល គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ទំព័រ១០។

[71] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[72] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[73] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[74] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[75] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[76] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] និង KK18 ឧបសម្ពន្ធ I។ មើល គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៧។

[77] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[78] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[79] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ មើល គឺម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៧។

[80] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។ មើលឧបសម្ពន្ធIII ដែលមានឈុតវីដេអូស្តីពីវាលពិឃាតព្រៃកប្បាស។ ឈុតវីដេអូនេះត្រូវបានប្រមូលបានដោយជំនួយរបស់ សមាគមសិទ្ធិមនុស្សខ្មែរកម្ពុជាក្រោម និងប្រជាជនអ្នកស្រុកព្រៃក្របៅសព្វថ្ងៃ។

[81] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ពន្ធ I។

[82] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

---

[83] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។ សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់KK16 ឧបសម្ព័ន្ធ។ គីម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ត្រង់ទំព័រ៧។

[84] គីម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៥ ទំព័រ៦។

[85] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[86] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[87] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[88] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[89] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។ សូមមើលទី១១៥ ខាងក្រោម ទៀង សុភវិជ្ជា ដូចឯកសារយោងខាងលើទី៤៧ ទំព័រ១១ (ប្រជាជនខ្មែរកម្ពុជាក្រោមជាច្រើនបានត្រូវខ្មែរក្រហមចោទថាជាខ្មាំង និងបានចាប់ដាក់គុកទួលស្លែង។ អ្នកទោសកម្ពុជាក្រោមត្រូវបានបែងចែកជា៣ក្រុមដាច់ពីគ្នា ១) មនុស្សដែលគេចោទថាជាទាហាន និងគិញ វៀតណាម ២)អ្នកដែលគេចោទថាជាអ្នកគាំទ្ររបប លន់ នល់ និង៣) ប្រជាជនសាមញ្ញដែលរស់នៅកម្ពុជាក្រោម)។

[90] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[91] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[92] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[93] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[94] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[95] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[96] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[97] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[98] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[99] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[100] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[101] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[102] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ។

[103] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[104] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[105] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់[redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ។

[106] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[107] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ។

[108] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted]ឧបសម្ព័ន្ធ។

[109] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[110] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[111] ដូចឯកសារយោងខាងលើ។

[112] John Ciorciari ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២៧ ទំព័រ២ សូមមើលផងដែរ Kiernan ដូចឯកសារយោងខាងលើទី ៣ ទំព័រ៤២៣-៤២៥។ គីម ដូចឯកសារយោងខាងលើទី២០ ទំព័រ២៦ ឧបសម្ព័ន្ធV cf. Timothy Carney អង្គការចាត់តាំងអំណាច នៅកម្ពុជា 1975-1978៖ Rendezvous with Death ទំព័រ៨៣ n.3 (1989) (ដោយបញ្ជាក់ថា "យុទ្ធនាការទូទាំងប្រទេស" ប្រឆាំងនឹងជនជាតិភាគតិចវៀតណាម និងខ្មែរក្រោម មានដំណើរការមកទល់ឆ្នាំ១៩៧៨) ឧបសម្ព័ន្ធV។

[113] មើលសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] និង [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធI។ មើលសេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធI។ Kiernan ដូចឯកសារយោងខាងលើទី៣ ទំព័រ៣០០។ មើល ម៉ាក គន្និកា អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងគំនិតយកទឹកដីមកវិញ ក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) ២១ (មជ្ឈមណ្ឌលYale សម្រាប់ការសិក្សាតំបន់ និងអន្តរជាតិ ឯកសារលេខ23 2004) ឧបសម្ព័ន្ធV។

[114] សូមមើលដូចឯកសារយោងខាងលើទី Error! Reference source not found។

[115] ប្រតិចារិក៥៦ សវនាការ អ.វ.ត.ក (ថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩) (សក្ខីកម្មរបស់ឌុច) (មានបន្ថែមសេចក្តីបញ្ជាក់)។

[116] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I; គីម, , ដូចឯកសារយោងមុន 25, ទំព័រ 9។

[117] <u>យុទ្ធសាស្ត្ររបស់កម្ពុជាក្នុងការការពារប្រឆាំងនឹងវៀតណាម</u>, សេវាឃោសនាការក្នុងស្រុក ផ្សាយចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ (ថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៨)(ដកស្រង់ពី<u>សេចក្តីសង្ខេបនៃការផ្សាយទូទាំងពិភពលោករបស់ BBC</u>, FE/5813/A3/1), ឧបសម្ព័ន្ធ V។

[118] គីម ដូចឯកសារយោងមុន 25, ទំព័រ 11 ។

[119] សូមអានសេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I; គីម, ដូចឯកសារយោងមុន 25, ទំព័រ 1 ។

[120] សូមអាន ឧទាហរណ៍សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I។

[121] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I។

[122] សូមអានសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I។

[123] ភស្តុតាងនៃការសម្លាប់តាមរយៈវិធីសាស្ត្រពិសេស ហើយការសម្លាប់នោះកើតឡើង គ្រប់គ្រាន់ក្នុងការកំណត់ជាវិធីសាស្ត្រដោយផ្ទាល់។ សូមអាន Rutaganda ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា, សំណុំរឿង លេខ ICTR-96-03-R, សាលក្រម, ¶ ¶ 177, 183, 197 (ថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦)(ការសម្លាប់ដោយកាំបិតវែង)។ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Niyitegeka, សំណុំរឿង លេខ ICTR-96-14-T, សាលក្រម, ¶ ¶ 95, 118, 141 (ថ្ងៃទី១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៣)(ភស្តុតាងទូទៅនៃការវាយប្រហារ)។

[124] វិធីសាស្ត្រសម្លាប់ដោយប្រយោល រួមទាំង ស្ថានភាពរស់នៅដែលមិនអាចទទួលយកបាន នៅក្នុងមណ្ឌលឃុំឃាំងដែលបណ្តាលឱ្យស្លាប់។ សូមអាន រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Blagojević, សំណុំរឿង លេខ IT-02-60-T, សាលក្រម, ¶ ¶ 348, 920, 931, 943 (ថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៥)(ការស្លាប់ដោយសារមិនមានខ្យល់គ្រប់គ្រាន់ ការព្យាបាលវេជ្ជសាស្ត្រមិនគ្រប់គ្រាន់ ការផ្តល់ទឹកមិនគ្រប់គ្រាន់)។

125 <u>សូមមើល</u> រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Kajelijeli, សំណុំរឿង លេខ ICTR-98-44A-T, សាលក្រម, ¶ 541, 562, 589 (ថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៣)(កន្លែងដែលដែលសាក្សីបានកប់សាកសពក្នុងរណ្ដៅកប់សាកសពរួម បានឃើញសាកសពដោយផ្ទាល់ភ្នែក និងកំណត់អត្តសញ្ញាណពួកគាត់ជាផ្នែកនៃក្រុមគោលដៅ)។

126 <u>សូមមើល</u> Akayesu, <u>ដូចឯកសារយោងមុន</u> 49, ទំព័រ ¶ ¶ 504, 711-712, 720 (ការបង្កើតនូវអំពើធ្វើទារុណកម្មជាទម្រង់នៃព្យសនកម្មដល់រាងកាយដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ) ។

127 <u>សូមមើល</u> <u>ឧទាហរណ៍</u> រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Brdjanin, សំណុំរឿង លេខ IT-99-36-T, សាលក្រម, ¶ ¶ 744, 772 (ថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៤ (ការបង្កើតឱ្យមានការឆក់ខ្សែភ្លើង ជាទម្រង់មួយនៃព្យសនកម្មលើរាងកាយដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ)។

128 <u>សូមមើល</u> <u>ឧទាហរណ៍</u> <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> ទំព័រ ¶ 691 (កំណត់ថា ការផ្ដល់អាហារតិចតួចឱ្យមនុស្សមួយក្រុមគ្រាន់តែដើម្បីរស់ អាចជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍) ។

129 <u>សូមមើល</u> <u>ឧទាហរណ៍</u> <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u>(កំណត់ថា ការបដិសេធមិនឱ្យមនុស្សមួយក្រុមទទួលបានសេវាផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ អាចជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍) ។

130 <u>សូមមើល</u> <u>ឧទាហរណ៍</u> <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> (កំណត់ថា ការបង្កើតនូវកាលៈទេសៈដែលនាំឱ្យមានការបាត់បង់ជីវិតម្ដងបន្តិច ដូចជា ការងារច្រើនហួសកំណត់ ឬការធ្វើការហួសកម្លាំង អាចជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍)។

131 <u>សូមមើលសេចក្ដីបញ្ជាក់របស់</u> [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I។

132 សេចក្ដីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I។

133 សេចក្ដីបញ្ជាក់របស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I។ សេចក្ដីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I។

134 <u>សូមមើលសេចក្ដីបញ្ជាក់របស់</u> [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I ។

135 សេចក្ដីបញ្ជាក់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I ។

136 សេចក្ដីបញ្ជាក់ [redacted] ឧបសម្ព័ន្ធ I ។

137 **ការវាយប្រហារ:** <u>សូមមើល</u> Akayesu, <u>ដូចឯកសារយោងមុន</u> 49, ទំព៧រ ¶ 581:

> គោលគំនិតនៃការវាយប្រហារ អាចត្រូវបានកំណត់និយមន័យថាជាអំពើផ្ទុយពីច្បាប់ នៃប្រភេទដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា៣(ក) ដល់ (I) នៃលក្ខន្តិកៈ ដូចជាអំពើមនុស្សឃាដ ការសម្លាប់បំផុតពូជ ការដាក់ជាទាសករ ។ល។ ការវាយប្រហារក៏អាចមានលក្ខណៈមិនឃោរឃៅផងដែរ ដូចជា ការដាក់ចេញ នូវប្រព័ន្ធបែងចែកពូជសាសន៍ ដែលត្រូវប្រកាសជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងមាត្រា ១ នៃអនុសញ្ញាស្ដីពីការបែងចែកពូជសាសន៍ ឆ្នាំ១៩៧៣ ឬការដាក់ការគាបសង្កត់ទៅលើប្រជាជនឱ្យប្រព្រឹត្ត អ្វីក្នុងលក្ខណៈកំណត់ អាចស្ថិតនៅក្រោមវិសាលភាពនៃការវាយប្រហារប្រសិនបើត្រូវបានគេរៀបចំជាទ្រង់ទ្រាយធំ ឬជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ។

ប្រជាជនស៊ីវិល: <u>សូមមើល</u> រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Kunarać, សំណុំរឿង លេខIT-96-23 & IT-96-23/1-A, *សាលដីកា*, ¶ 92 (ថ្ងៃទី១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០២):

> អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ពេញចិត្តដែលថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានឱ្យនិយមន័យយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ "ប្រជាជន" ដែលត្រូវបានគេវាយប្រហារ ហើយថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបាន

បកស្រាយយ៉ាងត្រឹមត្រូវនូវឃ្លា "សំដៅប្រឆាំង" ដែលតម្រូវថាប្រជាជនស៊ីវិលដែលត្រូវទទួលរងការវាយប្រហារប្រាកដជាបឋមភាព ជាជាងគោលដៅបន្ទាប់បន្សំនៃការវាយប្រហារ។

ភាពទូលំទូលាយ ឬជាប្រព័ន្ធ: សូមមើល Akayesu, ដូចឯកសារយោងមុន49, ទំព័រ ¶ 580៖

គោលគំនិតនៃភាពទូលំទូលាយ អាចត្រូវបានកំណត់និយមន័យជា សកម្មភាពទ្រង់ទ្រាយធំ ទូលាយ និងញឹកញាប់ ដែលត្រូវបានគេអនុវត្តជារួមដោយមានភាពធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងខ្លាំង និងសំដៅប្រឆាំងពហុភាពនៃ ជនរងគ្រោះ។ គោលគំនិតនៃភាពជាប្រព័ន្ធ អាចត្រូវបានកំណត់និយមន័យថាជាការរៀបចំយ៉ាងហ្មត់ចត់ និងអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រយ៉ាងទៀតទាត់ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃគោលនយោបាយរួម ពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងធនធានឯកជន ឬធនធានសាធារណ:យ៉ាងច្រើន។ មិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវថាគោលនយោបាយនេះ ត្រូវអនុម័តជាផ្លូវការ ជាគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋឡើយ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ត្រូវតែមានប្រភេទខ្លះនៃផែនការ ឬគោលនយោបាយគិតទុកជាមុន។

[138] សូមមើល ឯកសារយោងមុន ទំព័រ ¶ ¶ 19-39 ។

[139] សូមមើល ឧទាហរណ៍ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Blaskić, សំណុំរឿង លេខ IT-95-14-T, សាលក្រម, ¶ 573 (ថ្ងៃទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០០(បញ្ជាក់ថា លក្ខណ:ដែលកើតឡើងទន្ទឹមពេលគ្នា និងទីកន្លែងស្រដៀងគ្នា នៃការវាយប្រហារ បង្ហាញនូវ "លក្ខណ:ទ្រង់ទ្រាយធំ និងមានការរៀបចំ")។

[140] Akayesu, ដូចឯកសារយោងមុន 49, ទំព័រ ¶ 162:

នៅតាមផ្លូវ យើងអាចមើលឃើញនៅតាម [...] ចង្កេះភ្នំ ដែលមានសហគមន៍ ប្រជាជនជាច្រើន [...] ដែលកំពុងត្រូវបានគេទាយចេញដោយមនុស្សដែលមានកាន់កាំបិតវែង ហើយយើងអាចមើលឃើញគំនរសាកសព។ តាមពិត ទេសភាពទាំងមូលត្រូវបានគេប្រទះឃើញសាកសពជាច្រើន នៅតាមផ្លូវរហូតចាប់ពីទីនោះរហូតជិតដល់ព្រំប្រទល់ Burundi។

[141] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ទំព័រ ¶ ¶ 158 - 159, 160 - 162, 181. ("158. [...]។ នៅតាមផ្លូវពី Butare ទៅ Burundi នៅថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៤ បណ្ឌិត Zachariah បានបញ្ជាក់ថា គាត់បានឃើញ ជនស៊ីវិលជាច្រើនត្រូវបានសម្លាប់យ៉ាងរង្គាលនៅក្នុងភូមិនានា នៅទូទាំងជនបទ និងនៅកន្លែងបិទផ្លូវនានា)។

[142] Blaskić, ដូចឯកសារយោងមុន 139, ទំព័រ ¶ 413 ([...] យោងតាម គណ:កម្មការសិទ្ធិមនុស្ស បានឱ្យដឹងថា "អ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមប្រហែល ១៥០នាក់ ត្រូវបានគេប្រមូលផ្តុំ និងឃុំខ្លួនរយ:ពេល ១៦ថ្ងៃ នៅក្នុងសាលា Braca Ribara ក្នុង Dubravica. [...]")

[143] សូមមើល ឯកសារយោងខាងលើ ទំព័រ ¶ ¶ 30-34។

[144] សូមមើល រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Delalić et. al., សំណុំរឿង លេខIT-96-21-T, សាលក្រម, ¶ ¶ 568, 1130 (ថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៨)៖

ក្នុងខណ:ដែលមិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវថា សកម្មភាពជាក់លាក់ដែលកំពុងចោទត្រូវតែធ្វើការវិនិច្ឆ័យថាជាបទឧក្រិដ្ឋក្រោមច្បាប់ជាតិ មុនពេលរដ្ឋមួយអាចដកហូតសិទ្ធិរបស់ជនស៊ីវិល ដែលត្រូវទទួលបានការការពារក្រោមមាត្រា៥ វាស្ទើរតែប្រាកដថាសកម្មភាពដែលត្រូវបានគេថ្កោលទោសនៅក្នុងករណីភាគច្រើន នឹងជាកម្មវត្ថុនៃការដាក់ទោសព្រហ្មទណ្ឌក្រោមច្បាប់ជាតិ។

[145] សាលក្រមក្រុងតូក្យូ, តុលាការយោធាអន្តរជាតិសម្រាប់ចុងបូព៌ា, 406-07 (ថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៤៦- ថ្ងៃទី១២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៤៨) (កំណត់ "ការធ្វើបាបដោយប្រើទឹក" និងការឆក់ខ្សែភ្លើងជាភស្តុតាងនៃការឈឺចាប់ ឬការរងទុក្ខវេទនានៃរាងកាយ។

[146] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Naletilić និង Martinović, សំណុំរឿង លេខ IT-98-34-T, សាលក្រម,¶636 (ថ្ងៃទី២១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣):

> ក្រុមគោលដៅមិនមែនមានត្រឹមតែជាបុគ្គលដែលមានលក្ខណៈ (សាសនា ពូជសាសន៍ ឬនយោបាយ) របស់ក្រុមប៉ុណ្ណោះទេ។ ក្រុមគោលដៅត្រូវបានគេបកស្រាយយ៉ាងទូលំទូលាយ ហើយអាច... រួមបញ្ចូលបុគ្គលដែលចារីកំណត់ថាជាមនុស្សរបស់ក្រុមជនរងគ្រោះ ដោយសារតែការជាប់ពាក់ព័ន្ធជិតស្និទ្ធរបស់ពួកគេ ឬក៏ភាពអាណិតអាសូរដល់ក្រុមជនរងគ្រោះនោះ។

[147] ការពិពណ៌នាអំពីព្រឹត្តការណ៍ក្នុង[redacted]ាះឆ្នាំ១៩៧៣ និងឆ្នាំ១៩៧៥ គឺជាការបញ្ចូលគ្នានៃការសួរយកចម្លើយ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ Access to Justice Asia និង KKKHRA ជាមួយជនរងគ្រោះ និងបុគ្គលជាច្រើនដែលដើរតួនាទីដ៏មានអំណាចនៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម។

[148] <u>សូមមើល</u> ការសួរយកចម្លើយ VNI-1 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩), ឧបសម្ព័ន្ធ III។ VNI-1 បានបញ្ជាក់នៅក្នុងការសួរយកចម្លើយរបស់គាត់ថា[redacted]ាំងមូលនៅជុំវិញផ្លូវនៃទន្លេត្រូវបាន "រំដោះ"រួចជាស្រេច (ក្រោមការត្រួតត្រារបស់ខ្មែរក្រហម) ក្នុងឆ្នាំ១៩៧០។

[149] <u>សូមមើល</u> ការសួរយកចម្លើយ VNI-1 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩), ឧបសម្ព័ន្ធ III។

[150] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u>; <u>សូមមើល</u> ផងដែរសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01, VN02, VN03, VN04, VN06, VN07, VN12, VN13, VN14, VN15, និង VN16 , ឧបសម្ព័ន្ធ II។

[151] <u>សូមមើល</u> ការសួរយកចម្លើយ VNI-1 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩), ឧបសម្ព័ន្ធ III.។ មានឃុំទាំងអស់ចំនួន ១១ ក្នុង[redacted]

[152] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ។</u>

[153] ការសួរយកចម្លើយ VNI-2 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩), ឧបសម្ព័ន្ធ III។

[154] ការសួរយកចម្លើយ VNI-1 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩, ឧបសម្ព័ន្ធ III

[155] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN10 ឧបសម្ព័ន្ធ II។ <u>សូមមើល</u> ផងដែរសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN06 , ឧបសម្ព័ន្ធ II ចំពោះការពណ៌នាស្រដៀងគ្នាក្នុង[redacted]

[156] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN10, ឧបសម្ព័ន្ធ II។

[157] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> ។

[158] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> ។

[159] <u>សូមមើល</u> សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02, VN03, VN04, VN13, VN14, VN15, and VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II។

[160] <u>សូមមើល</u> សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02, VN03, VN04, VN05, VN06, និង VN14 ឧបសម្ព័ន្ធ II។ ទំនប់ ចំនួនបី រួមមាន ទំនប់ជីខ្លា (Chy Cla) ទំនប់នួកលុ (Nuok Lur) និងទំនប់តាសូ (Ta So) ត្រូវបានសាងសង់ ដោយកម្លាំង

ពលកម្មរបស់ជនជាតិភាគតិចវៀតណាម។ សូមមើល ការស្តាប់ចម្លើយ VNI-2 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩), ឧបសម្ព័ន្ធ III។

[161] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN03, VN14, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[162] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN14 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[163] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01, VN02, VN03, VN04, VN06, VN10, VN14, VN15, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[164] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN12 និង VN15 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[165] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01, VN03, VN06, VN07, VN13, VN14, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[166] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN14 ។ សូមមើល ផងដែរសេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01, VN02, VN03, VN04, VN 06, VN07, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[167] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[168] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN04 និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[169] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[170] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[171] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[172] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01, VN02, VN03, VN04, VN06, VN14, VN15, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[173] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN10 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[174] សូមមើល ការបកប្រែសង្ខេបនៃទម្រង់ព័ត៌មានជនរងគ្រោះសម្រាប់ VN04, ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[175] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN04 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[176] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[177] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[178] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN03 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[179] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02, VN04, VN07, VN13, និង VN14 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[180] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN03 និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[181] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN03, VN13, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[182] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN07 និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II។ Cf. Alexander Hinton, Anthropologies of the Khmer Rouge ភាគ II, Genocidal Bricolage 15 (សាកលវិទ្យាល័យយ៉េល: Genocide Studies Working Paper, 1998), ឧបសម្ព័ន្ធ V:

> ក្នុងវប្បធម៌កម្ពុជា និងក្នុងវប្បធម៌អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ការបរិភោគប្រមាត់មនុស្សមានសារៈសំខាន់ជានិមិត្តរូប។ យោងតាមទនវិទូ Alexander Hinton ការអនុវត្តបែបនេះអាចជួយបំបាត់ខ្មែរក្រហម ពីភាពជាមនុស្សជាតិរបស់ពួកគាត់ បញ្ចេញកំហឹង ឬ "[អះអាង] ភាពពិតប្រាកដអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ 'សត្រូវ' ដែលត្រូវបាន

ចោទប្រកាន់ និងបង្កើនភាពមោះមុត និងភាពមិនភ័យខ្លាចក្នុងការសម្លាប់អ្នកដទៃទៀត។ ខ្មែរក្រហមតែងតែជ្រើសរើសជនជាតិភាគតិចវៀតណាមដែលមានមាឌធំ ក្នុងការវះពោះ ដែលគេជឿថា ប្រមាត់កាន់តែធំ ការបរិភោគប្រមាត់នោះនឹងមានអនុភាព កាន់តែខ្លាំងឡើង។

183 សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN15 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

184 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

185 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

186 សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN12 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

187 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

188 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

189 សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN07 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

190 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

191 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

192 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

193 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

194 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

195 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

196 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

197 សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN06 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

198 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

199 សូមមើល ការសួរយកចម្លើយ VNI-3 (ថ្ងៃទី៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩) ឧបសម្ព័ន្ធ III ។

200 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

201 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

202 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

203 ការសួរយកចម្លើយ VNI-1 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩) ឧបសម្ព័ន្ធ II។ គណៈស្រុកមានឈ្មោះ [redacted] ហើយគណៈខេត្តមានឈ្មោះ [redacted]

204 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

205 ការសួរយកចម្លើយ VNI-1 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩) ឧបសម្ព័ន្ធ III ។

206 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

207 ដូចដើងទំព័រខាងលើ ។

208 សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01, VN02, VN04, VN06, VN07, VN08, VN09, VN11, VN12, VN13, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

209 សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01, VN02, VN03, VN04, VN05 VN07, និង VN11 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

---

[210] ការបកប្រែសង្ខេបនៃទម្រង់ព័ត៌មានជនរងគ្រោះសម្រាប់ VN11 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[211] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN11 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[212] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[213] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[214] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[215] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[216] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[217] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN11 ឧបសម្ព័ន្ធ II។ កាលពីដំបូង ការដោះដូរនេះត្រូវបានគេគិតក្នុងមួយ គ្រួសារជាថ្នូរនឹងចំនួនជាក់លាក់នៃស្រូវ និងអំបិល។ ប៉ុន្តែ ក្រោយមក ការដោះដូរនេះត្រូវបានគេគិត ក្នុងមនុស្សម្នាក់វិញ។

[218] សូមមើល សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN07 ឧបសម្ព័ន្ធ I ។

[219] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[220] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[221] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[222] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[223] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN07 ឧបសម្ព័ន្ធ II។ សូមមើល ផងដែរសេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ VN02 ឧបសម្ព័ន្ធ II។ សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN01,VN08 និង VN12 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[224] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN04 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[225] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[226] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02 និង VN03 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[227] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[228] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02 និងVN03 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[229] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[230] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[231] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[232] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Krnojelać, សំណុំរឿង លេខ IT-97-25-A, សាលដីកា, ¶ ¶ 228 – 29 (ថ្ងៃទី១៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៣):

> អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា "មានភស្តុតាងទូទៅ" ដែលជនជាប់ឃុំឃាំងចង់ ឱ្យគេដោះដូរ... ប៉ុន្តែវាមិនមានជាជម្រើសពិតប្រាកដឡើង ដែលធ្វើឱ្យការបញ្ជូនមនុស្សទៅកន្លែងថ្មី មិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ វាមិនអាចធ្វើទៅបានឡើយ ក្នុងការទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានថាជាជម្រើសពិតប្រាកដ ដោយផ្អែកលើការសំដែងចេញនូវការយល់ព្រមនោះ ដោយពិចារណាឃើញថាកាលៈទេសៈអាចធ្វើឱ្យការយល់ព្រមមិនមានតម្លៃឡើយ។

00417416

[233] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Karadžić និង Mladić, ការពិនិត្យឡើងវិញនូវការចោទប្រកាន់ អនុលោមតាម វិធាន ៦១ នៃវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាង សំណុំរឿង លេខ IT-95-5-R61 & IT-95-18-R61, ¶ 93 (ថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៦)("អំពើខ្លះក្នុងចំណោមអំពើទាំងអស់ ដែលបានបង្ហាញដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អាចត្រូវបានកំណត់ចរិកលក្ខណៈ អនុលោមតាមចំណុច (ក), (ខ) និង (គ) នៃកថាខណ្ឌ ២ នៃមាត្រា ៤។ ដូច្នេះ ... ការបង្កឱ្យមានព្យសនកម្មដល់ផ្លូវចិត្ត និងរាងកាយយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដល់សមាជិកម្នាក់ ឬច្រើននាក់ នៃក្រុមមនុស្សមួយក្រុម ឬច្រើនក្រុម បានកើតឡើងតាមរយៈ... ការនិរទេស")។

[234] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN06 ឧបសម្ព័ន្ធ I ។

[235] ការសួរយកចម្លើយ VNI-1 (ថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩) ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[236] <u>សូមមើល</u> <u>ជាទូទៅ</u> ចម្លើយទាំងអស់របស់កូនក្តី VN ។

[237] <u>សូមមើល</u> <u>ជាទូទៅ</u> ចម្លើយទាំងអស់របស់កូនក្តី VN ។

[238] សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែមរបស់ VN06 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[239] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> ។

[240] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN03 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[241] សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN02 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[242] សេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ¶ 69 ។

[243] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Krstić, សំណុំរឿង លេខ IT-98-33-T, សាលក្រម ¶ 521 (ថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០១)។ ("ទាំងការនិរទេស និងការបញ្ជូនដោយបង្ខំ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការជម្លៀសមនុស្សដោយខុសច្បាប់ និងដោយមិនស្ម័គ្រ ចិត្ត ចេញពីទឹកដីដែលពួកគាត់រស់នៅ") ។

[244] Krnojelać, <u>ដូចឯកសារយោងមុន</u> 232, ទំព័រ ¶ ¶ 228 – 229 ។

[245] <u>សូមមើល</u> <u>ឧទាហរណ៍</u> សេចក្តីបញ្ជាក់របស់ VN03, VN13, VN14, VN15, និង VN16 ឧបសម្ព័ន្ធ II ។

[246] ច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក មាត្រា ៥។

[247] សេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ¶ 69 ។

[248] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> ទំព័រ ¶ 12 ។

[249] Kunarać, <u>ដូចឯកសារយោងមុន</u> 137 ទំព័រ ¶ ¶ 42, 75, 213, 587, 756, 779 ។

[250] <u>ដូចជើងទំព័រខាងលើ</u> ចំណុច ¶43, 225, 542 ("ការបង្ហាញអំពីការដាក់មនុស្សជាទាសករ រួមបញ្ចូល [...] ការដាក់កំហិត ឬការត្រួតត្រាស្វ័យភាព សេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសរបស់បុគ្គល [...]")។

[251] សេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ¶ 12 ។

[252] សេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ¶ 122 ។

[253] Diane Marie Amann, <u>Group Mentality, Expressivism, and Genocide</u>, 2 Int'l. Crim. L. Rev. 93, 118 (2002), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[254] John B. Quigley, អនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ <u>: An International Law Analysis</u> 5 (2006), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[255] Raphael Lemkin, <u>Axis Rule in Occupied Europe</u> 79 (1944), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

---

[256] Robert H. Jackson, សេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈ, នូរ៉ាំប៊ើក ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ (ថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៤៥) ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[257] សូមមើល លក្ខន្តិកៈនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី ដែលបញ្ចូលទៅនឹងសេចក្តីសម្រេច 827, SC Res. 827, UN SCOR, 48th sess., 3217th mtg., ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ S/RES/927 (1993)។ លក្ខន្តិកៈនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់រ៉ាន់ដាដ ដែលបញ្ចូលទៅនឹងសេចក្តីសម្រេច 955, SC Res. 955, UN SCOR, 49th sess., 3453rd mtg., ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ S/RES/955 (1994); Reg. No. 2000/15 ស្តីពីការបង្កើតគណៈវិនិច្ឆ័យដោយមានសមត្ថកិច្ចផ្តាច់មុខទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌធ្ងន់ធ្ងរ, រដ្ឋបាលបណ្តោះអាសន្នរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងប្រទេសទីម័រខាងកើត, ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ UNTAET/REG/2000/15 (ថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០០)។ លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ 2187 U.N.T.S. 3, 37 I.L.M. 999 (1998) បានចូលជាធរមានថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០២។

[258] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Kristić, សំណុំរឿង លេខ ICTY-IT-98-33-A, សាលដីកា (ថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៤)។

[259] សូមមើល Amann, ដូចឯកសារយោងមុខ 253, ទំព័រ 118 ។

[260] William A. Schabas, Genocide in International Law: The Crime of Crimes, 15 (2009), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[261] Douglas Gillison, ចេតនាប្រល័យពូជសាសន៍នៅតែជាភាពរាំរែកមួយ ប្រសាសន៍អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការខ្មែរក្រហម, Cambodia Daily (ថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[262] Seth Mydans, នៅក្នុងការជំនុំជម្រះទោសខ្មែរក្រហម ជនរងគ្រោះនឹងមិននៅស្ងៀមមិនធ្វើអ្វីនោះឡើយ ,N.Y. Times ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ("Diane Orentlicher ទីប្រឹក្សាពិសេសផ្នែកច្បាប់ របស់គម្រោងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (Open Society Justice Initiatives) ជឿថា សាលាក្តីនេះបង្ហាញនូវការវិវឌ្ឍន៍នៃយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ"), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[263] វិធានផ្ទៃក្នុង ២៣ នៃ អ.វ.ត.ក កែសម្រួលខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩។

[264] ការធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយ គាត បូផល ដែលជាប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះនៅ អ.វ.ត.ក , 11 Access Victims' Rights Working Group Bulletin 4 (Spring 2008), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[265] Nancy Wood, The Papon Trial in an Era of Testimony, in The Papon Affair: Memory and Justice on Trial 100-01 (R. Golsan ed., 2000), ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[266] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[267] មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្ស នៅសាកលវិទ្យាល័យ California, Berkeley , ការស្ទង់មតិប្រជាជនទៅលើឥរិយាបថអំពីការកសាងសង្គមឡើងវិញ និងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ថ្ងៃទី២៧ (ឆ្នាំ២០០៩) ឧបសម្ព័ន្ធ V ។

[268] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[269] ដូចជើងទំព័រខាងលើ ។

[270] លី (Ly), ដូចឯកសារយោងមុខ 52, អាចរកមើលបាននៅគេហទំព័រ http://preynokor.info/category/general

[271] Mahdev Mohan, ការសួរយកចម្លើយ KK10, ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ ប្រទេសកម្ពុជា ថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយក្នុងសំណុំឯកសារមេធាវី។